

ANALIZA PODRUČJA GRADA BENKOVCA

FINALNI DOKUMENT, Verzija 2.0.

1

Ovaj dokument pripremljen je od strane stručnjaka projekta "Tehnička pomoć Ministarstvu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije u provedbi Programaintegrirane fizičke, gospodarske i socijalne regeneracije malih gradova na ratom pogodjenim područjima" za Grad Benkovac.

Verzije dokumenta

Verzija	Opis	Datum
Nacrt 1.0	Radni nacrt pripremljen od strane tehničke pomoći	16. svibanj
Finalni nacrt 1.1	Nacrt usklađen s gradskom Jedinicom za intervencijski plan	15. lipanj
Finalni nacrt 1.2	Finalni nacrt usklađen s mišljenjem Partnerstva za intervencijski plan	22. lipanj
Finalni dokument 2.0	Finalni dokument usklađen s nalazima ex-ante evaluacije, lektoriran i grafički uređen	27. srpnja

Popis kratica

EFRR	Europski fond za regionalni razvoj
ESF	Europski socijalni fond
ESI fondovi	Europski strukturni i investicijski fondovi
EU	Europska unija
FZOEU	Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
ILO	International Labour Organisaiton
IP	Intervencijski plan
IVD	Indeks višestruke deprivacije
JIP	Jedinica za intervencijski plan
JLS	Jedinica lokalne samouprave
MRMS	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
MRRFEU	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
MSP	Minski sumnjivo područje
OBŽ	Osječko baranjska županija
OPKK	Operativni program „Konkurentnost i kohezija“ 2014. – 2020.
OPULJP	Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. – 2020.
PPDS	Područja od posebne državne skrbi
PPUO/G	Prostorni plan uređenja općine/grada
PRR	Program ruralnog razvoja
SC	Specifični cilj
TP	Tehnička pomoć
UO	Upravni odjel
IOSUP	Izvješće o stanju u prostoru Grada Benkovca 2010.-2014.
PPU	Prostorni plan uređenja Grada Benkovca
ZŽ	Zadarska županija

SADRŽAJ

Uvod.....	7
Svrha i predmet dokumenta.....	7
Metodologija	8
I. Profil Grada (Slika Grada)	9
I.1 Prostor/fizički okoliš/fizičko okruženje.....	9
Geografske karakteristike.....	9
Urbana forma.....	10
Mreža naselja.....	12
Prometni položaj.....	16
Prirodni resursi i krajolik.....	23
I.2 Demografske i društvene karakteristike.....	26
Stanovništvo	26
Obrazovanje.....	28
Zdravstvo i socijalna skrb.....	32
Siromaštvo i socijalna isključenost.....	34
Dnevne i tjedne migracije.....	36
Kultura i kulturno povijesna baština	37
Civilno društvo	39
I.3 Gospodarske karakteristike	40
Slika gospodarstva.....	40
Glavne djelatnosti	44
Poslovno okruženje - poduzetnička infrastruktura i institucije	54
Tržište rada	56
I.4 Javna i privatna ulaganja i razvojne politike	61
Javna ulaganja.....	61
Privatna ulaganja	63
Financiranje javnih potreba (proračun).....	66
Javne politike (strategije i prostorni plan).....	69
Institucionalni kapaciteti	70
II. Razvojne potrebe i potencijali Grada	71

II.1 Mobilnost, promet i stanovanje.....	71
II.2 Okoliš, krajolik i upravljanje prirodnim resursima	72
II.3 Poljoprivreda i ruralni razvoj.....	72
II.4 Industrija i poduzetničko okruženje	74
II.5 Društvene djelatnosti, usluge u zajednici, odgoj i obrazovanje.....	75
II.6 Kulturno nasljeđe i turizam.....	78
II.7 Sumarni SWOT i zaključci.....	79
III. Lokalno partnerstvo i rezultati javnih konzultacija	81
Lokalno partnerstvo	81
Rezultati rada Partnerstva i Jedinice za IP	83
IV. Integrirani teritorijalni pristup – identifikacija razvojnih tema	85
Benkovac - centar društvenog života Ravnih Kotara	86
Benkovac – centar razvoja poduzetništva Ravnih Kotara i Bukovice.....	88
Valorizacija Benkovačkog sajma	91
Projekt razvoja turističke ponude temeljene na selektivnim oblicima turizma	93
Horizontalne teme	95
Prilog 1. Teritorijalni atlas	97
I.1 Prioritetne lokacije intervencija.....	97

POPIS TABELA

Tablica 1: Građevinsko područje prema tipu naselja: broj i udio u ukupnom građevinskom području, 2011.	11
Tablica 2: Naselja Grada Benkovca i gustoća naseljenosti	12
Tablica 3: Središnja naselja.....	15
Tablica 4: Broj i udio naselja prema funkciji.....	16
Tablica 5: Broj korisnika organiziranog zbrinjavanja otpada.....	21
Tablica 6: Površine OIE prema tipu na području Grada Benkovca	21
Tablica 7: Tijek razminiranja minski sumnjivih površinja u razdoblju 2012. – 2016.....	24
Tablica 8: Kretanje broja stanovništva na području Benkovca i Zadarske županije.....	26
Tablica 9: Pokazatelji demografskih kretanja na području Grada Benkovca i Zadarske županije.....	27
Tablica 10: Radno aktivno stanovništvo na području Grada Benkovca - veljača 2016.(HZMO. HZZ, DZS)	28
Tablica 11: Obrazovna struktura stanovništva na području Grada Benkovca i Zadarske županije (DZS, 2011.)	29

Tablica 12: Broj učenika u Osnovnoj školi Benkovac.....	29
Tablica 13: Broj učenika u Srednjoj školi kneza Branimira.....	30
Tablica 14: Ugovoreni sadržaji primarne zdravstvene zaštite na području Grada Benkovca(HZZO, 2016.)	32
Tablica 15: Primatelji prava u socijalnoj skrbi prema broju i kategorijama, Grad Benkovac i ZŽ	35
Tablica 16: Odabrani ekonomski pokazatelji Grada Benkovca i okruženja	40
Tablica 17: Poduzetništvo na području Grada Benkovca i Zadarske županije	41
Tablica 18: Analiza poslovnih aktivnosti benkovačkog poduzetništva prema NKD-u.....	42
Tablica 19: Kretanje aktivnih obrta u Gradu Benkovcu u razdoblju 2012. - 2015.	43
Tablica 20: Površina korištenoga poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategorijama.....	45
Tablica 21: Osnovni pokazatelji turizma na benkovačkom području	49
Tablica 22: Struktura prihoda i rashoda Poslovne zone Šopot za razdoblje 2002. – 2013.	54
Tablica 23: Broj i udio aktivnog stanovništva (radno sposobnog i radne snage) u ukupnom broju stanovnika 2011.....	56
Tablica 24: Broj i udio zaposlenih/nezaposlenih prema spolu u ukupnom broju stanovnika 2011.	56
Tablica 25: Zaposlenost, nezaposlenost i radno aktivno stanovništvo u Zadarskoj županiji i Benkovcu.....	57
Tablica 26: Nezaposlene osobe prema razini obrazovanja krajem veljače 2016.	58
Tablica 27: Kretanje prosječne godišnje nezaposlenosti u Zadarskoj županiji i Benkovcu u razdoblju 2010.-2015.	58
Tablica 28: Broj i udio neaktivnog stanovništva prema spolu u ukupnom broju stanovnika 2011.	59
Tablica 29: Broj i udio komutanata-dnevnih migranata te tjednih migranata u ukupnom broju aktivnog stanovništva i u ukupnom broju zaposlenih 2011.....	61

POPIS SLIKA

Slika 1: Položaj grada Benkovca u Zadarskoj županiji	10
Slika 2: Urbana konurbacija Benkovac i Benkovačko selo.....	14
Slika 3: Prometna infrastruktura na području Grada Benkovca	188
Slika 4: Lokacije postojećih samostojećih antenskih stupova mobilnih operatera na području Grada.	22
Slika 5: Podaci o korištenju nepokretnog širokopojasnog pristupa kućanstava sa brzinom od 2 Mbit/s i većim.....	23
Slika 6: Minski sumnjive površine na benkovačkom području, stanje na dan 08. srpnja 2016.....	25
Slika 7: Zaštićena prirodna i krajobrazna baština na benkovačkom području	26
Karta x: Slika 8. Prioritetne lokacije intervencija	97

Uvod

Svrha i predmet dokumenta

Ovaj dokument opisuje analizu općeg socio-ekonomskog stanja u gradu Benkovcu koji je uz još četiri jedinice lokalne samouprave (JLS) odlukom Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske Unije (MRRFEU) odabran kao pilot područje za sudjelovanje u *Programu integrirane fizičke, gospodarske i socijalne regeneracije malih gradova na ratom pogođenim područjima* (u nastavku teksta: Program)¹. Kao takav, dokument služi kao baza za nastavak planskog procesa, odnosno izradu *Intervencijskog plana grada Benkovca* koja se planira u drugoj polovici 2016. godine.

Program integrirane fizičke, gospodarske i socijalne regeneracije malih gradova na ratom pogođenim područjima koje MRRFEU provodi u suradnji s Ministarstvom rada i mirovinskog sustava (MRMS) uključuje, među ostalim², integriranu urbanu regeneraciju 5 pilot područja malih gradova putem intervencijskih planova koji se izrađuju za svaki grad, odobravaju od strane MRRFEU, te zatim provode putem individualiziranih operacija/projekata. Operacije intervencijskih planova bit će financirane iz Operativnog programa “Konkurentnost i kohezija” 2014.-2020. (OPKK), odnosno, specifičnog cilja 9b1 - *Održiva fizička, socijalna i gospodarska regeneracija pet depriviranih pilot područja s ciljem smanjenja socijalnih nejednakosti, isključenosti i siromaštva te komplementarnih aktivnosti specifičnog cilja 9.i.2 - Jačanje aktivnog uključivanja kroz implementaciju integriranih projekata za obnovu 5 nerazvijenih pilot područja* Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014.-2020. (OPULJP). Specifični cilj 9b1 OPKK se financira kroz Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) koji je generalno usmjeren na izgradnju infrastrukture i ulaganja u gospodarstvo/konkurentnost, dok se SC 9i2 OPULJP financira iz Europskog socijalnog fonda (ESF) koji je usmjeren na 'soft' aktivnosti i izgradnju ljudskih i institucionalnih kapaciteta društvene problematike, uključujući tržište rada. Kroz intervencijski plan će se dakle, moći financirati široka lepeza projekata koji trebaju biti usmjereni na sveopću društvenu, gospodarsku i fizičku regeneraciju područja i prilagođeni specifičnim lokalnim potrebama.

Analiza područja sastoji se od pisanih dokumenta i pripadajućeg kartografskog prikaza u kojem su tekstualno i vizualno (prostorno) prikazana razvojna pitanja i projekti koji će se selektirati, fokusirati i razviti tijekom izrade IP-a u konkretne intervencije za financiranje iz ESF i EFRR. Analiza područja preduvjet je za **formuliranje relevantnih i učinkovitih intervencija** i ona nije konceptualno odvojena od sljedeće faze izrade intervencijskog plana.

Dokument *Analiza područja* je strukturiran na način da se u prvom poglavlju predstavlja *profil grada*. Profil grada pokazuje stanje na području s obzirom na prostor, društvo i gospodarstvo (interpretativna socio-ekonomска analiza), kao i postojeće javne politike, institucionalne i finansijske kapacitete.

¹ Ostali gradovi odabrani Odlukom MRRFEU kao pilot područja provedbe Programa su: Vukovar, Beli Manastir s Općinom Darda, Petrinja i Knin; gradovi su odabrani temeljem indeksa višestruke deprivacije, statusa okupiranosti za vrijeme Domovinskog rata i veličine (mali gradovi, od 10.000 do 35.000 stanovnika). Pilot područje Grada Belog Manastira odlukom je prošireno i na općinu Darda zbog značajnog udjela Romske manjine.

²Provedba Programa uključuje još i aktivnosti izgradnje kapaciteta na lokalnoj i nacionalnoj razini (stvaranje korpusa znanja i vještina o održivom modelu regeneracije) te dobivanje poboljšanih podataka o malim područjima i popratno mapiranje siromaštva za cijelo područje Republike Hrvatske, uz eventualno potrebne dorade relevantnih strategija i politika.

Naredno poglavlje *II. Razvojne potrebe i potencijali grada* sumira i interpretira ove podatke u obliku utvrđivanja ključnih faktora za razvoj (SWOT), a u odnosu na šire strateško-političko okruženje. Poglavlje III. opisuje konzultativni proces koji je oblikovao analizu područja. Konačno, zadnje poglavlje IV. daje zaključke temeljene na analizi stanja, u obliku *identifikacije prioritetnih razvojnih tema/opcija* kojima se sugeriraju mogući scenariji razvoja koje treba dodatno verificirati i operacionalizirati u intervencijski plan.

Metodologija

Specifičnost provedbe Programa je u primjeni *integriranog teritorijalnog pristupa*, za što je kvalitetna analiza područja nužan preuvjet. Integrirani teritorijalni pristup podrazumijeva izradu intervencijskih planova (u nastavku teksta: IP) kojima će se kanalizirati potpora iz dvaju Operativnih programa, a u svrhu postizanja krajnjeg cilja: smanjenja depopulacije i siromaštva. To se postiže tematskom i teritorijalnom integracijom intervencija kroz primjenu kvalitetnog participativnog planskog procesa koji započinje analizom područja, odnosno u ovom slučaju, analizom stanja područja Grada Benkovca. Drugim riječima to znači da je:

- **prostor** u svojoj ukupnosti fizičkih, socijalnih i ekonomskih karakteristika polazište za definiranje potreba, radije nego sektor ili ciljana skupina, i
- da se izrada analize područja i intervencijskog plana odvija kroz **mobilizaciju dionika i ciljanih skupina** lokalnih zajednica i njihovo aktivno sudjelovanje u procesu detekcije potreba, formuliranja prioriteta, odabiru rješenja, te njihovo provedbi. Lokalna zajednica tako postaje aktivni partner izvršnoj vlasti u pokretanju i upravljanju lokalnim teritorijalno-orientiranim razvojnim intervencijama.

S ciljem implementacije i formalizacije participativnog pristupa na razini Grada osnovani su *Partnerstvo za intervencijski plan Grada Benkovca i Jedinica za intervencijski plan*. Partnerstvo za IP čine svi relevantni dionici iz javnog, privatnog i civilnog sektora koji mogu aktivno pridonijeti procesu. Odlukom Grada Benkovca Partnerstvo za IP čini 21 član. Obzirom da je proces izrade intervencijskog plana kompleksan i zahtjevan te zahtjeva predanost i angažman resursa, grad je uspostavio Jedinicu za IP – operativno tijelo koje preuzima najveći dio administrativnog i tehničkog rada na izradi IP-a. Jedinica za IP Grada Benkovca ima 5 članova, a članovi su zaposlenici gradske uprave.

Radna metodologija izrade analize područja uključuje tri *međuvisna i usporedna koraka*:

1. PREDKORAK (priprema): Sveobuhvatna analiza mreže dionika i uspostava lokalnog partnerstva
2. Detaljna analiza pisanih izvora ('desktop analiza'),
3. Participativna operativna analiza koja se provodi kroz sljedeće korake:

1. Ad-hoc utvrđivanje planskih domena³
2. Dijalog s lokalnim partnerstvom na temu razvojnih hipoteza iz desktop analize (prva radionica s Partnerstvom za IP)
3. Prikupljanje projektnih ideja
4. Prostorna i konceptualna kategorizacija projekata, predselekcija
5. Rekonstrukcija SWOT analize po planskim domenama
6. Prezentacija razvojnih pitanja i dijalog o razvojnim opcijama s lokalnim partnerstvom (druga radionica s Partnerstvom za IP)
7. Prikupljanje povratnih informacija, usuglašavanje i rafiniranje analize područja, utvrđivanje obuhvata i modela prostorne distribucije
8. Finalizacija dokumenata teritorijalne analize i prezentacija Partnerstvu (treća radionica).

U konačnici, analiza područja predstavlja temelj za definiranje ključnih intervencija usmjerenih na rješavanje najrelevantnijih potreba i iznalaženje najučinkovitijih rješenja. Dakle, analizom područja grupirane su razvojne potrebe, potencijali i trendovi u smislu prostora i tema (planskih domena) te se kroz indikativnu listu projekata sugeriraju moguća rješenja i njihovo grupiranje u vremenu. Na taj način kroz analizu područja definirane su razvojne teme koje će se operacionalizirati u razvojne osi intervencijskog plana, putem selekcije i prioritizacije konkretnih projekata.

Kao rezultat primjene svega gore navedenog nastala je Analiza stanja područja Grada Benkovca u kojoj su sintetizirana sva ključna razvojna pitanja prezentirana tekstualno i vizualno kroz Atlas teritorijalnih potreba (u prilogu 1.)

I. Profil Grada (Slika Grada)

I.1 Prostor/fizički okoliš/fizičko okruženje

Geografske karakteristike

Grad Benkovac sastavni je dio Zadarske županije i zauzima njezin centralni dio. Njegova površina iznosi 516,19 km², što je 14% ukupne površine županije. To ga čini drugom najvećom jedinicom lokalne samouprave u Zadarskoj županiji. Upravo veličina područja grada Benkovca i mala gustoća naseljenosti determinira njegove razvojne potrebe i potencijale te unaprijed ukazuje na prikladne razvojne modele.

Na području grada izdvajaju se dvije prostorne, povijesne i razvojne cjeline:

- Ravnokotarski prostor (jugozapadni dio)

³Planske (tematske) domene su razvojni koncepti koji su korišteni radi strukturiranja operativne analize (planskog procesa i rada lokalnog partnerstva). U svih pet pilot područja odabrane su sljedeće domene: Okoliš, krajolik i priroda, Mobilnost, pristupačnost i stanovanje, Poljoprivreda i ruralni razvoj, Industrija i poduzetničko okruženje, Društvene djelatnosti, Kultura i turizam.

- Bukovica (sjeveroistočni dio)

Grad Benkovac obuhvaća preko 64% (359.62km²) prostora Ravnih kotara (od ukupno 562 km²) koji ujedno predstavljaju najznačajniji poljoprivredni resurs Benkovca, Zadarske županije i cjelokupnog područja unutrašnjosti Dalmacije.

Prostor Bukovice je brežuljkasti kraj s manjom poljoprivrednih površina i ostalih prirodnih resursa ali je kao takav pogodan za razvoj stočarstva. Nalazišta građevinskog i arhitektonskog kamena koji je drugi po važnosti prirodni resurs grada Benkovca, nalaze se na području Bukovice.

Poljoprivreda i industrija vađenja i prerade kamena tradicionalno su najsnažniji pokretači razvoja grada Benkovca kroz povijest te su zajedno s povoljnim geografskim položajem, ključni resurs za društvenu i gospodarsku regeneraciju.

Osim što je najveće naselje, Benkovac je ujedno i poljoprivredno-industrijsko središte unutrašnjosti sjeverne Dalmacije te industrijsko predgrađe Zadra. Područje karakteriziraju manja naselja ruralnog tipa disperzirana u prostoru koja još uvijek nisu doživjela urbani preobražaj. Jedina iznimka je grad Benkovac koji čini konurbaciju s Benkovačkim Selom. Benkovac je administrativno središte koje je preuzele sve centralno mjesne funkcije ovog područja.

Slika 1: Položaj grada Benkovca u Zadarskoj županiji

Urbana forma

Prostornim planom Grada Benkovca utvrđena je namjena površina unutar obuhvata plana. Prirodna obilježja i predispozicije za nesmetano odvijanje određene namjene uvjetuju korištenje površina svake pojedine zone. Građevinsko područje (GP) Grada Benkovca po posljednjem izmjenama Prostornog plana na snazi iznosi 3651 hektar odnosno 7.07% od ukupne površine. Od ukupne površine građevinskog područja izgrađeno je 93%, a planirano 6.8%. Najveći dio GP-a sa 53% otpada na zaseoke

do 200 stanovnika koja su ujedno i najmnogobrojniji tip naselja na benkovačkom području (od 41 naselja 26 spada u ovu kategoriju).

Tablica 1: Građevinsko područje prema tipu naselja: broj i udio u ukupnom građevinskom području, 2011.

Tip naselja	Naselje	GP (ha)	Izgrađeni dio (ha)	Planirani dio (ha)	Naseljenost 2011. / 2001. (stanovnika/ha)
Gradska naselja 226 ha 6.1% izgrađeno 207ha 5.7% planirano 19ha 0.52%	Benkovac	152,5	133,6	18,85	19 (17)
	Benkovačko Selo	74,41	74,41	-	11 (7)
Ruralna naselja ukupno 1521 ha 41.15% izgrađeno 1381ha 37.36% planirano 134ha 3.79%	Buković	124	120	4	3,70 (3)
	Korlat	100	96	4	3,53 (10)
	Lisičić	99	80	19	2,66(5)
	Miranje	77	77	-	4 (1)
	Nadin	90	82	8	4,51 (5)
	Popovići	78	68	10	2,69 (3)
	Pristeg	128	116	12	2,47(8)
	Radošinovci	112	110	2	2,13(4)
	Raštević	158	147	11	3
	Smilčić	109	106	3	2
	Šopot	152	139	13	1,85(4)
	Tinj	183	149	34	3
	Vukšić	111	91	20	5 (4)
Zaseoci do 200 stanovnika ukupno 1949 ha 52.73% izgrađeno 1860ha 50.32% planirano 96ha 2.41%	Bjelina	64	64	-	1,44 (0,8)
	Brgud	85	85	-	0.15 (0,04)
	Bruška	33	33	-	3,42 (5)
	Bulić	50	36	14	2,94 (4)
	Dobra Voda	37	37	-	3
	Donje Biljane	173	173	-	0.5 (0,08)
	Donje Ceranje	74	63	11	0.3 (0,6)
	Donji Karin	95	79	16	1,83 (1)
	Donji Kašić	84	84	-	0.8 (0,05)
	Donji Lepuri	57	56	1	3,06(5)
	Gornje Biljane	162	158	4	1 (0,4)
	Gornje Ceranje	49	49	-	1
	Islam Grčki	170	157	13	0.9 (0,6)

Ukupno građevinsko područje iznosi 3.696 ha od čega je 3448 ha izgrađeno. S obzirom na broj stanovnika iz 2011. gustoća ukupnog GP-a iznosi 3 st/ha, dok je gustoća naseljenosti izgrađenog dijela građevinskog područja 3.20 st/ha.

Udio površina za razvoj izvan naselja čini 2.72% ukupne površine Benkovačkog područja od čega najveći dio otpada na površine vezane za iskorištavanje mineralnih sirovina, odnosno na kamenolome sa čak 57% i površine energetskih sustava obnovljivih izvora energije. Druga površinom najzastupljenija namjena sa 21.35% je proizvodna vezana uglavnom uz preradu poljoprivrednih proizvoda. Slijede površine predviđene za sport i rekraciju sa 15.2% te poslovne zone sa ukupno 3%. Turizam čini najmanji udio te površine sa samo 0.7%.

Na području Grada Benkovca također se nalaze vojni objekti koji čine iznimani infrastrukturni potencijal za iskorištavanje u razvojne svrhe.

- vojni kompleks „Benkovac“ površine 21.71 ha
- strelište „Lisičić“: 466,58 ha

Mreža naselja

Grad Benkovac ukupno broji 41 naselje od kojih se 34 nalaze na području Ravnih Kotara, a 7 u Bukovici.

Tablica 2: Naselja Grada Benkovca i gustoća naseljenosti

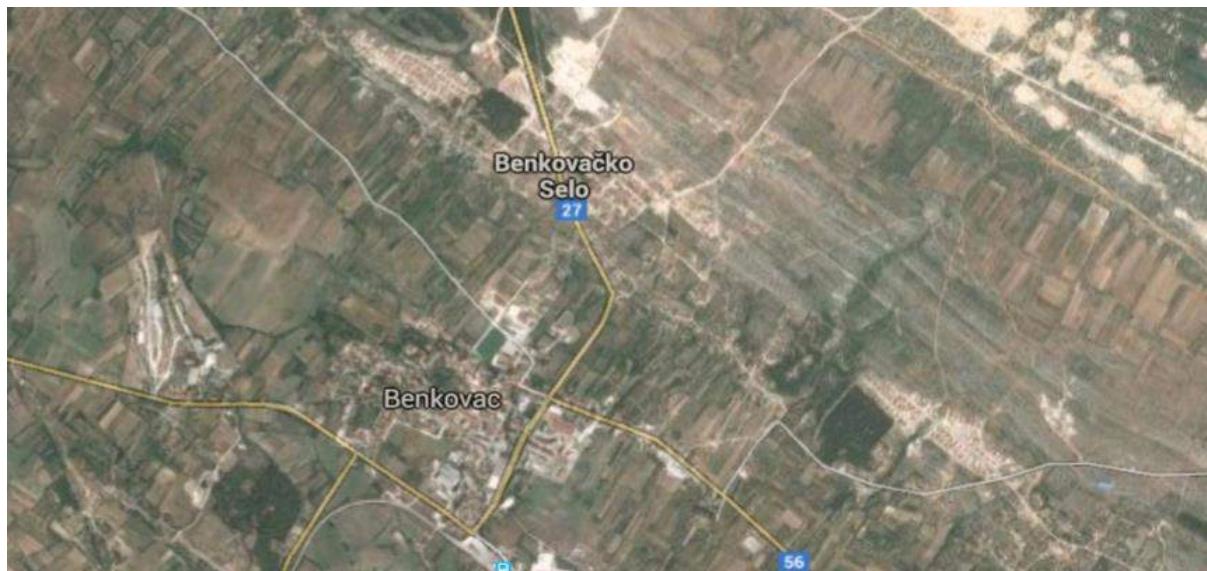
	POVRŠINA		GUSTOĆA NASELJENOSTI (stan/km ²)		
	km ²	%	1991.	2001.	2011.
Županija ukupno	3641,91	100%	59	44	47
Grad Benkovac ukupno	516,19	14,2%	51	19	21
1. Benkovac	3,58	0.69%	1055	732	800
2. Benkovačko Selo	6,44	1.25%	98	81	124
3. Bjelina	26,06	5.04%	25	2	3
4. Brgud	24,06	4.65%	25	0,12	0,54
5. Bruška	13,81	2.68%	27	12	8
6. Buković	17,90	3.47%	51	18	30
7. Bulić	11,33	2.2%	22	15	13
8. Dobra Voda	3,87	0.75%	44	29	29
9. Donje Biljane	18,51	0.29%	57	1	5
10. Donje Ceranje	6,17	1.2%	48	7	3
11. Donji Karin	18,72	3.63%	27	5	9
12. Donji Kašić	8,41	1.63%	91	0,5	8
13. Donji Lepuri	12,02	2.33%	23	13	14
14. Gornje Biljane	17,82	3.45%	59	3	10
15. Gornje Ceranje	4,98	0.96%	63	12	12
16. Islam Grčki	13,81	2.68%	82	8	11
17. Kolarina	12,89	2.5%	34	1	3
18. Korlat	20,20	3.91%	47	18	17
19. Kožlovac	12,23	2.37%	30	1	2

20. Kula Atlagić	18,79	3.64%	49	8	10
21. Lisičić	8,76	1.7%	57	31	30
22. Lišane Tinjske	5,71	1.11%	66	3	17
23. Medviđa	42,32	8.2%	16	5	3
24. Miranje	8,77	1.7%	36	10	7
25. Nadin	12,35	2.39%	54	36	33
26. Perušić Benkovački	8,25	1.6%	72	36	18
27. Perušić Donji*	-	-	-	-	-
28. Podgrađe	4,62	0.9%	-	23	18
29. Podlug	4,80	0.93%	71	47	36
30. Popovići	24,65	4.78%	22	8	9
31. Pristeg	21,14	4.1%	45	17	15
32. Prović	7,40	1.43%	31	11	12
33. Radašinovci	19,09	3.7%	25	14	12
34. Raštević	15,58	3.02%	79	27	30
35. Rodaljice	6,95	1.35%	23	12	10
36. Smilčić	8,19	1.59%	78	31	30
37. Šopot	6,61	1.28%	80	41	42
38. Tinj	7,95	1.54%	97	69	67
39. Vukšić	15,57	3.02%	52	30	33
40. Zagrad	9,87	1.91%	43	10	9
41. Zapužane	6,01	1.16%	91	4	9

*Novo naselje nastalo unutarnjom općinskom podjelom (Popis 2011.)

Prethodnom tablicom je prikazano kretanje gustoće naseljenosti po pojedinim naseljima i površine pojedinog naselja. Prvotno je prikazan udio površine Grada Benkovca unutar Zadarske županije, dok su kasnije prikazane površine pojedinog naselja u ukupnoj površini Grada Benkovca. Uz te podatke, tablicom je prikazana i gustoća naseljenosti Grada Benkovca i pojedinih naselja u Gradu. Prema tipu naselja, benkovačko područje sastoji se od 2 gradska naselja (konurbacija Benkovca i Benkovačkog Sela) koja broje 33,27% ukupnog broja stanovnika na području grada, 13 ruralnih naselja sa 42,31% stanovništva i čak 26 manjih sela do 200 stanovnika čiji je udio u ukupnom broju stanovnika 24,42% (podatci prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. godine). Zadnjim popisom također je utvrđeno da konurbacija Benkovca i Benkovačkog Sela bilježi porast stanovnika za 14.16 %. U Benkovcu je broj stanovnika porastao za 8 %, dok se Benkovačko Selo povećalo za gotovo 35% u odnosu na popis stanovništva iz 2001. godine.

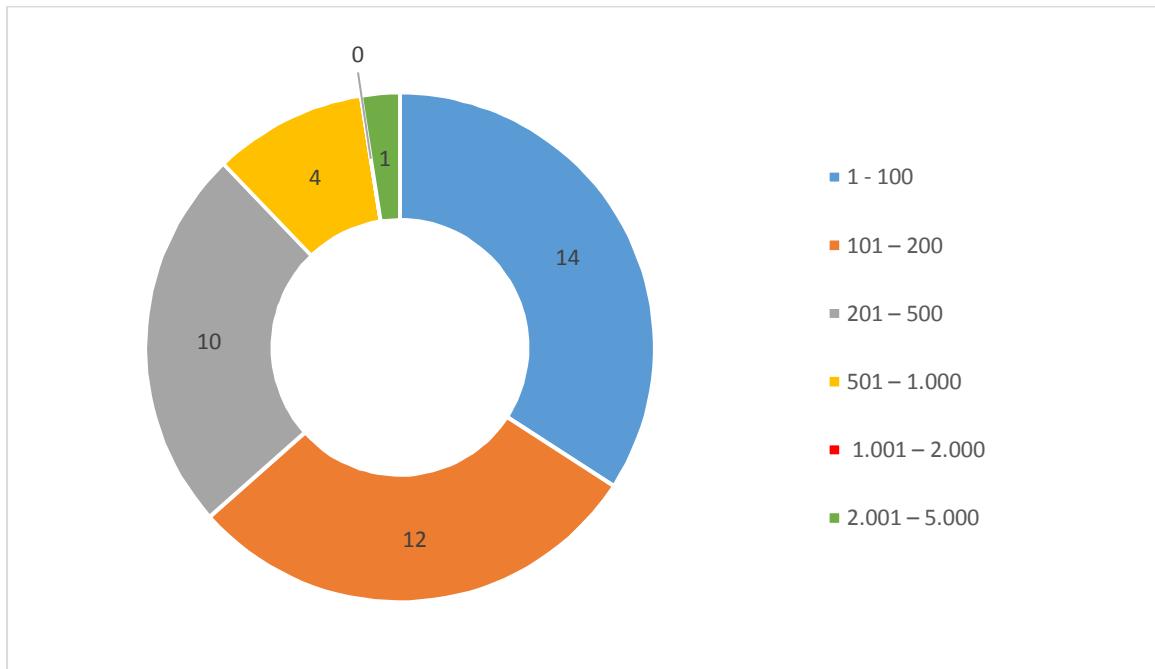
Slika 2: Urbana konurbacija Benkovac i Benkovačko selo

Promatrajući cijelo područje, Grad Benkovac spada u kategoriju rijetko naseljenih jedinica lokalne samouprave iako je naseljenost od $19 \text{ st}/\text{km}^2$ iz 2001. u zadnjih 10 godina narasla na $21 \text{ st}/\text{km}^2$. Međutim, uspoređujući gustoću naseljenosti iz 2011. godine s prijeratnim godinama kada je na području Grada Benkovca bio $51 \text{ st}/\text{km}^2$, vidljiv je značajan pad gustoće naseljenosti.

Najgušće je naseljena konurbacija Benkovca i Benkovačkog Sela sa $356 \text{ st}/\text{km}^2$. Samo naselje Benkovac kao središte bilježi $800 \text{ st}/\text{km}^2$.

Grafikon 1: Udio naselja prema broju stanovnika

Ulogu žarišta gospodarskog razvoja ima 6 naselja: Benkovac kao središte mikroregije odnosno središte Grada te naselja Lisičić, Nadin, Pristeg, Smilčić i Vukšić kao lokalna središnja naselja.

Tablica 3: Središnja naselja

Središte mikroregije i broj stanovnika	Područje gravitacije	
Benkovac 2.863	Benkovačko Selo Buković Korlat Kula Atlagić Perušić Benkovački Perušić Donji Podlug Šopot Zapužane	RAVNI KOTARI
Lokalno središnje naselje i broj stanovnika	Područje gravitacije	
Pristeg 315	Donje Ceranje Dobra Voda Gornje Ceranje Miranje Radošinovci	
Nadin 406	Lišane Tinjske Raštević Tinj Zagrad	

Smilčić 244	Donje Biljane Donji Kašić Gornje Biljane Islam Grčki	
Vukšić 507	Bulić Donji Lepuri Kolarina Kožlovac Prović	
Lisičić 263	Bjelina Brgud Bruška Donji Karin Medviđa Podgrađe Popovići Rodaljice	BUKOVICA

Tablica 4: Broj i udio naselja prema funkciji

Funkcija	Broj stanovnika po kategoriji	Udio u ukupnom broju stanovnika	Broj naselja po kategoriji	Udio u ukupnom broju naselja
Malo razvojno središte (područno središte)	2.863	26%	1	2.4%
Inicijalno razvojno središte (lokalno središte)	1.646	15%	5	12.2%
Ostala naselja - sela	6.491	59%	35	85.4%

Prostorna distribucija gospodarskih i društvenih aktivnosti te stvaranje manjih centara (policentričan sustav) odnosno razvijanje inicijalnih razvojnih središta na ovom području je od velike važnosti za ravnomjeran i kontinuiran razvoj te smanjenje trenda opadanja broja stanovnika.

Naime 87.4% područja čine naselja do 500 stanovnika, od toga čak 63% naselja do 200 stanovnika. Udio naselja sa više od 500 stanovnika čini ukupno 12.2% naselja.

Prometni položaj

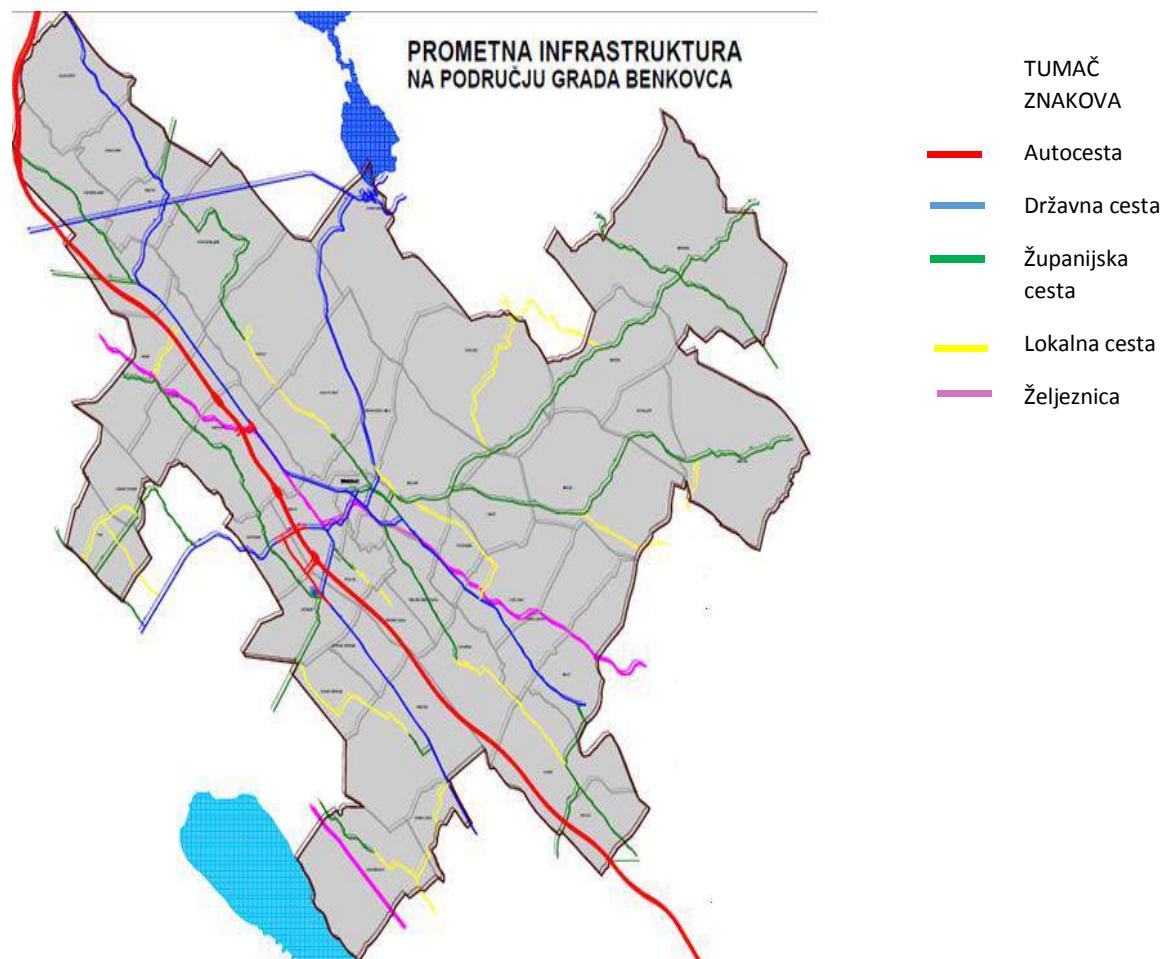
Povijesno je područje Grada Benkovca bilo značajno sjecište puteva te središte gospodarskog i društvenog života unutrašnjosti sjeverne Dalmacije. Područje se nalazi na razmeđu puteva iz gorskih predjela Like te unutrašnjosti Dalmacije prema obali te je poveznica obalnih gradova, naročito Zadra prema Kninu kao važnom prometnom čvorištu. Važnost prometnog položaja Benkovca posebno je izražena izgradnjom željezničke pruge Zadar-Knin (1966. godine) te posebno autoceste Zagreb-Split (2005. godine). Prometni položaj je determinirao smjerove razvoja Grada Benkovca u prošlosti pa se osim tradicionalne poljoprivrede kontinuirano razvija i snažna trgovачka djelatnost.

Područjem Benkovca prolazi 35 km Jadranske autoceste koja povezuje Varaždin i Zagreb sa Splitom, a uskoro i s Dubrovnikom. Trasa uvažava građevinske zone naselja, i ostale postojeće i planirane objekte, a najkvalitetnije poljoprivredno tlo zaobiđeno je koliko je bilo moguće. Priključak na autocestu osiguran je izlazima/ulazima Benkovac, Zadar II i Zadar I. Izgradnjom autoceste položaj Benkovca valoriziran je i u europskim razmjerima. Prema Strateškom programu ukupnog razvoja Grada Benkovca 2012-2016 benkovačkim krajem i uz sam Grad, u doglednoj će budućnosti prolaziti dvije europske autoceste: Graz – Zagreb – Žuta Lokva – Benkovac – Split – Dubrovnik – Solun i Trst – Rijeka – Žuta Lokva – Benkovac – Split – Dubrovnik – Solun. Ovi planirani nacionalni projekti pozitivno će utjecati na jačanje uloge grada Benkovca kao važnog prometnog sjedišta unutrašnjosti Dalmacije.

Najopterećenije prometnice na benkovačkom području, koje ujedno imaju i najvažniju prometnu ulogu, su državne ceste preko kojih se ostvaruje najkraća veza između kopnenog dijela Republike Hrvatske i obalnog područja Zadarske županije. Njihova ukupna dužina iznosi 129,5 km. Na benkovačkom području još se nalazi 18 županijskih cesta s ukupnom dužinom od 153,53 km i 41 lokalna cesta s ukupnom dužinom od 107,70 km. Stanje cestovne infrastrukture ključnih prometnica je zadovoljavajuće te se kontinuirano provode različiti projekti obnove i sanacije prometnica.

Slika 3: Prometna infrastruktura na području Grada Benkovca

Prema podacima iz revizije Državnog ureda za reviziju od studenog 2013. za područje Grada Benkovca evidentirana je ukupna duljina nerazvrstanih cesta od 132.397 m. Uspostavljanjem statusa nerazvrstanih cesta i njihovih registara na području Grada Benkovca, obilaskom terena i utvrđivanjem stvarnog stanja, ukupna dužina nerazvrstanih cesta na području lokalne samouprave je 273.225 m (273,225 km). Nerazvrstane ceste, prema podacima Grada Benkovca, zahtjevaju daljnju rekonstrukciju i sanaciju u nekim naseljima te se ove aktivnosti odvijaju kontinuirano te financiraju kroz različite nacionalne fondove i prihode JLS-a.

Područjem Grada Benkovca prolazi samo jedna željeznička pruga: magistralna pomoćna pruga koja spaja Zadar s Kninom gdje se kasnije priključuje na prugu Zagreb - Split. Radi se o jednokolosječnoj pruzi dugo ukupno 94,4 km (od toga 25 km prolazi benkovačkim područjem jednim dijelom uz županijsku cestu Ž6278) s maksimalnom dozvoljenom brzinom od 60 km/h. Magistralna pomoćna

pruga predstavlja jedinu željezničku vezu između primorskog dijela Zadarske županije i unutrašnjosti Hrvatske, međutim s obzirom na zastarjelost pruge, ovim područjem dominira cestovni promet.

Kroz benkovačko područje će u budućnosti prolaziti brza Jadranska željeznica (oko 4.47 km) kroz područje naselja Radašinovci.

[Komunalna infrastruktura](#)

[Vodoopskrba](#)

Vodoopskrbnim i odvodnim sustavom Grada Benkovca upravlja Komunalno poduzeće Vodovod i odvodnja d.o.o. Benkovac. Na području Grada Benkovca nalazi se više izvorišta koja trenutačno nisu dio vodoopskrbnog sustava međutim planira se stavljanje u funkciju dvaju najznačajnijih: Kožlovac (u naselju Kožlovac) kapaciteta 2-15 l/s i Golubinka (u blizini naselja Bjelina) kapaciteta 8-12 l/s.

Duljina javne vodoopskrbne mreže iznosi sveukupno 297 km, na koju je priključeno 4.509 nekretnina. Podsustavi vodovodne mreže su djelomično izgrađeni tako da neka naselja još uvijek nemaju priključak na vodoopskrbni sustav.

Potrebe za vodom Grada Benkovca zadovoljavaju se najvećim djelom iz smjera Karina sa zahvata na rijeci Zrmanji preko ogranka regionalnog vodovoda Zrmanja - Zadar i s izvorišta Kakma (koji je ujedno i najveći lokalni izvor na ovom području zadarske županije) preko lokalnog vodovoda.

Naselje Radašinovci (teritorijalno pripada Gradu Benkovcu) priključeno je na vodoopskrbni sustav Općine Stankovci koji dobavlja vodu s rijeke Krke.

Dio cjevovoda uništen je u Domovinskom ratu i još uvijek nije obnovljen (Pristeg Donji, Ceranje, Miranje Donje, Biljane Gornje), a zbog dotrajalosti cijevi česta su puknuća što uzrokuje velike gubitke vode.

Broj priključenih stanovnika na vodovod - 4231 domaćinstvo, 278 poslovni objekti.

Opskrba vodom je otežana u ljetnim mjesecima, a i broj potrošača je sve veći, ponajviše poljoprivrednih priključaka što predstavlja dodatno opterećenje. Iz tih razloga je nužno staviti u funkciju lokalna izvorišta koji su trenutačno neiskorištena. Među najznačajnija spadaju Kožlovac i Gloubinka.

Problem vodoopskrbe na benkovačkom području potrebno je riješiti na lokalnoj i globalnoj razini. Na lokalnoj razini izgradnjom više međusobno povezanih podsustava prema sljedećim prostornim cjelinama: sjeverozapadni dio, jugozapadni dio (područje Polačkog bazena), središnji dio (područje grada Benkovca), jugoistočni dio i sjeveroistočni dio. Na globalnoj razini rješenje je moguće vodeći računa o širem okolnom području odnosno na način da se omogući povezivanje vodovodnog sustava Grada Benkovca sa zadarskim, šibenskim, obrovačkim i kistanjskim sustavom.

Na području Grada Benkovca polovina naselja, odnosno njih 20, ima izgrađenu vodovodnu mrežu, te je potrebno u narednom periodu, a prema izrađenoj dokumentaciji i tehničkim mogućnostima,

pristupiti izgradnji novih vodovodnih mreža. Plan za izgradnju novih vodovodnih mreža postoji i provodi se u suradnji s Hrvatskim vodama.

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Čitavo područje Grada Benkovca obuhvaća dijelom izgrađen razdjelni sustav odvodnje s jednim centralnim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda. Pročistač otpadnih voda Benkovac je rekonstruiran i dograđen, radi prilagodbe novim tehnologijama, u razdoblju 2015. – 2016. godine. Kapacitet rekonstruiranog pročistača je 7.000 ES čime su stečeni uvjeti za dogradnju preostalog kanalizacijskog sustava u Benkovcu i prigradskim naseljima.

Ukupna dužina sustava za odvodnju, koji je zahvaljujući konfiguraciji terena gravitacijski, iznosi 19.600 m i broji oko 1047 priključenih nekretnina.

Na Benkovačkom području osim Benkovca još nekoliko manjih naselja u okolini ima pročistače otpadnih voda.

Pročišćena voda ispušta se u sustav kanala koji vode u ponor Donji Perušić. Budući da prostor oko ponora u zimskim mjesecima i s kišnim vremenom povremeno poplavi, voda iz kanala završi na poljoprivrednim površinama, pašnjacima ali i dijelom i na području zaštićenog Parka prirode Vransko jezero.

Sadržaj iz ostalih pročistača trenutačno se cisternama prevozi u pročistač Benkovac, međutim to predstavlja ogroman trošak. Trajno rješenje problema bilo bi spajanje pročistača Kukalj i Buković Gaj cjevovodom na sustav odvodnje Grad Benkovac. Time bi se ujedno u sustav odvodnje moglo uključiti i Benkovačko Selo i Buković.

Oborinske vode odvode se zasebnim kolektorima i ispuštaju bez pročišćavanja u Benkovačko polje.

Kanalizacijski sustav odvodnje postoji izgrađen u dijelu naselja Benkovac (dio je izgrađen prije Domovinskog rata, a dio nakon) te je uvezan na pročistač otpadnih voda. Postojeći stari sustav odvodnje potrebno je rekonstruirati kao i izgraditi u onim dijelovima naselja Benkovac gdje nije izgrađen. Vezano uz otpadne vode potrebno je iznaći mogućnost za nabavu vlastitog fekalnog vozila radi brže i kvalitetnije usluge u slučaju nepogoda.

Gospodarenje otpadom

Problem zbrinjavanja otpada prisutan je na cijelom području Zadarske županije koja broji 21 neuređeno odlagalište organiziranog sakupljanja otpada i sveukupno čak 252 ilegalna deponija.

Županijski centar za gospodarenje otpadom pokrenuo je projekt „Centar za gospodarenje otpadom Zadarske županije“, koji bi se trebao realizirati na benkovačkom području u k.o. Biljane Donje. Centar će biti izgrađen do kraja 2018. godine i njegovom izgradnjom će se uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom u županiji. Vrijednost centra je 385 milijuna kuna. Izgradnjom CGO-a Biljane Donje riješit će se potrebe gospodarenja otpadom za stanovnike Zadarske i dijela Ličko-senjske županije. U roku od godinu dana od otvorenja tog centra sanirat će se sva odlagališta otpada na tom

20

području. Centrom za gospodarenje otpadom Biljane Donje upravljat će tvrtka Eko d.o.o. za gospodarenje otpadom, obnovljivim izvorima energije i energetsku učinkovitost Zadarske županije.

Na području Grada Benkovca je Planom gospodarenja otpadom iz 2008. godine detektirano 14 divljih odlagališta koja su ujedno bila predviđena za sanaciju.

Odlagalište Grada Benkovca na lokaciji Šopot, iznad kanjona rijeke Kličevice je zatvoreno još 2004. godine zbog prolaska trase auto ceste Zagreb-Split po rubnom dijelu odlagališta te je u potpunosti sanirano od strane Grada Benkovca uz sufinanciranje Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost. Nakon zatvaranja odlagališta "Kličevica" otpad se je u narednom periodu odlagao na nekoliko lokacija (Biljani Donji, Karin Donji – Kukalj i Zadar – Diklo), dok se danas sav prikupljeni otpad odlaže na području susjedne Općine Polača.

Tablica 5: Broj korisnika organiziranog zbrinjavanja otpada

NASELJE	DOMAĆINSTVA		GOSPODARSTVO	
	Redoviti korisnici	Povremeni korisnici	obračun m ² x koef.	Obračun volumen
Grad Benkovac	3.231	556	208	23

Gospodarenje otpadom na području Grada Benkovca bit će velikim dijelom riješeno izgradnjom navedene infrastrukture, ali je i dalje potrebno raditi na osvještavanju stanovništva o potrebi pravilnog zbrinjavanja otpada te preventivnog djelovanja u odnosu na zaštitu okoliša.

Energetski sustav

Prema korištenom naponu elektroopskrbni sustav benkovačkog područja dijeli se na mrežu od 110kV, 30kV i od 10kV, a samo napajanje je osigurano trima dalekovodima od 110kV. Napajanje je dvostrano i omogućuje napajanje jedine 110 kV trafostanice sa 10 izlaznih ćelija za srednjenaonski razvod koja se nalazi u blizini Benkovca. U Crljeniku kod Stankovaca nalazi se 30kV trafostanica koja napaja jugoistočno područje grada. Zajedno ove dvije trafostanice napajaju jedanaest 10kV dalekovoda koji posredstvom trafostanica struju dovode do korisnika na cijelom području.

Prosječna potrošnja električne energije kreće se oko 18.000 MWh na godinu tako da prosječna potrošnja po stanovniku (uzevši u obzir broj stanovnika iz 2011.) iznosi oko 1,6 MWh.

Na prostoru Grada Benkovca za proizvodnju električne energije koriste se i obnovljivi izvori energije i to vjetar i sunce. Korištenje vjetra već je zastupljeno na nekoliko površina, a predviđene su nove površine za formiranje vjetroparka. Korištenje sunčeve energije predviđeno je na površini od 89,29 ha.

Tablica 6: Površine OIE prema tipu na području Grada Benkovca

Vrsta energije	Ukupna površina obnovljivih	Udio površina obnovljivih izvora energije	Površina obnovljivih izvora energije (izgrađeno)		Površina obnovljivih izvora
			izgrađeno	izgrađeni dio	

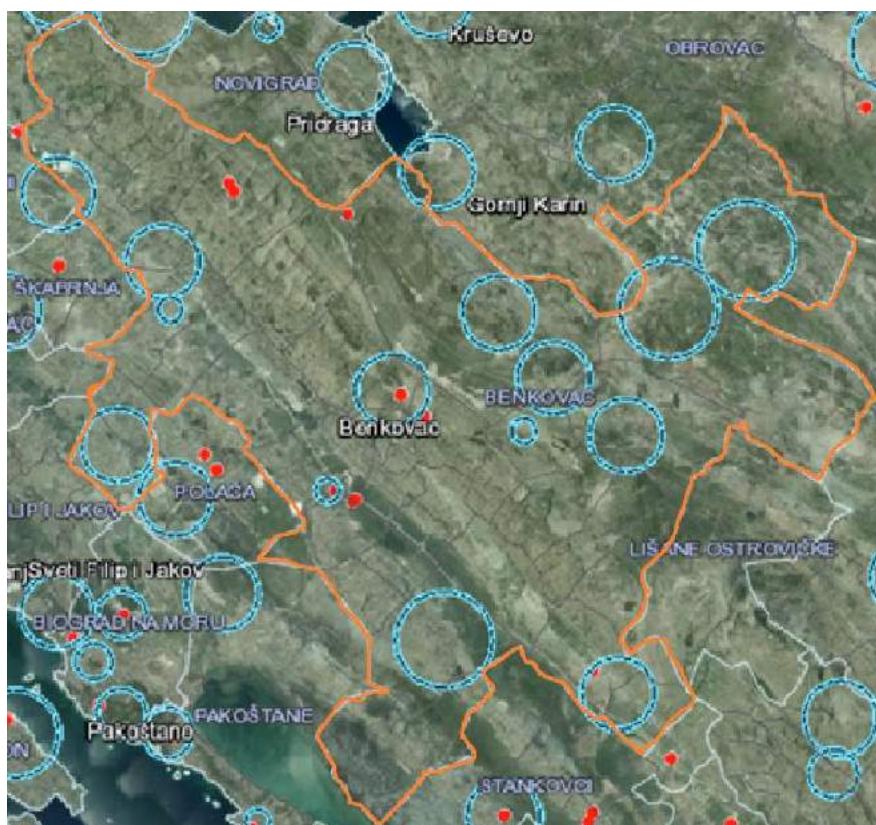
	izvora energije (ha)	u ukupnoj površini JLS	(ha)	u ukupnoj površini JLS (%)	energije – planirano (ha)
Solarne elektrane/polja	89,29	0,17%	0	0,00%	89,29
Vjetro-elektrane/polja	3.821,41	7,40%	2.906,41	5,06%	1.212,00
Hidroelektrane	-	-	-	-	-
Biomasa	-	-	-	-	-
Grad Benkovac	3.910,70	7,58%	2.609,41	5,06%	1.301,29

Telekomunikacijski i poštanski sustav

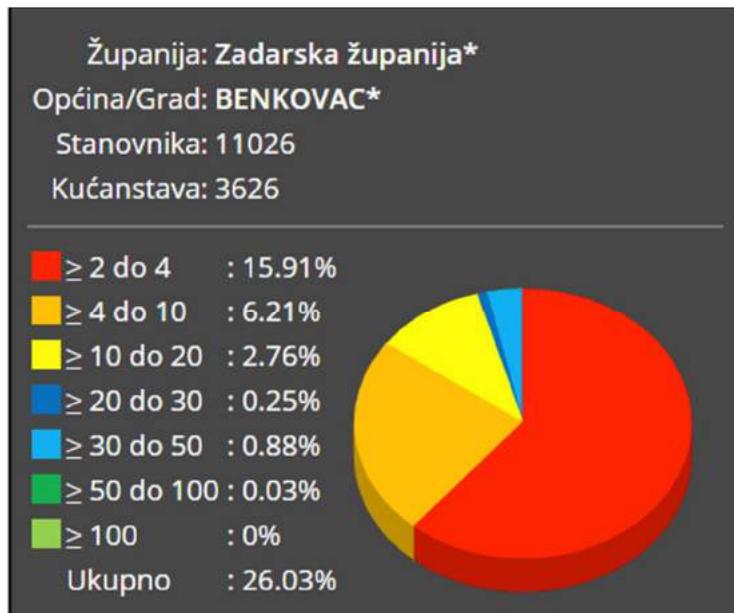
Na području Benkovca postavljen je radio – relejni sustav koji Benkovac povezuje sa Zadrom. Sustav ne zadovoljava potrebe u cijelosti i treba ga zamijeniti svjetlovodnim kabelom i nizom komutacija. Izgradnja kabela koji će povezati Polaču i Benkovac je u toku.

Mobilna telefonija je osigurana preko sustava baznih stanica postavljenih na više lokacija po gradu Benkovcu i okolicu.

Slika 4: Lokacije postojećih samostojećih antenskih stupova mobilnih operatera na području Grada

Slika 5: Podaci o korištenju nepokretnog širokopojasnog pristupa kućanstava sa brzinom od 2 Mbit/s i većim

Iz podataka je vidljivo da samo 26,03% kućanstava koristi širokopojasni Internet i to većinom u najosnovnijoj varijanti od 2 – 4 Mbit/s.

Jedna od ključnih potreba lokalnog stanovništva i gospodarstva je povećanje pristupa širokopojasnom internetu što je i nacionalni prioritet u sektoru prometa i telekomunikacija predviđen za financiranje unutar Operativnog programa konkurentnost i kohezija 2014-2020.

Prirodni resursi i krajolik

Prostor Grada Benkovca je neujednačen i teško ga je promatrati u cjelini. Dio benkovačkog prostora jugozapadno od geomorfološki određene crte Smilčić – Korlat – Kula Atlagić – Benkovačko Selo i dalje prema Lišanima Ostrovičkim, sastoji se od uglavnom plodnih flišnih zaravnih i neplodnih karbonatnih naslaga. Taj dio prostora spada u Ravne kotare koji sa svojih 30.000 ha obradivih površina pružaju poljoprivredne mogućnosti od kojih su u Dalmaciji veće samo one u dolini Neretve. Benkovac zauzima 360 od 562 km² Ravnih kotara. Na njegovo područje otpada 16.720 ha obradivih površina, 33.680 ha pašnjaka i 1.000 ha vinograda. Sjeverozapadno se prostire područje Bukovice kojeg čine karbonatne stijene s malo površinskih tokova i s još manje plodnog tla. Prevladava krško pobrđe i krške zaravni. Područje se, međutim, izdvaja kamenom. Nalazišta građevinskog i kvalitetnog arhitektonskog kamena koji je dovoljno poseban da se naziva Benkovačkim, bogata su i koriste se od rimskih vremena. Gradu Benkovcu pripada 157 od 499 km² Bukovice. Ostatak zauzimaju Obrovac i Lišane Ostrovičke. Ravne kotare i Bukovicu razlikuju i hidrogeolozi. U Bukovici gotovo i nema površinskih tokova, a njene

podzemne vode otječu u Karinsko more i prema Zrmanji i Krki. Ravn Kotari bogati su i nadzemnim bujičnim i podzemnim tokovima. Bujični tokovi, značajni za poljoprivredu su: Karišnica, Mirošnica, Kličevica, Korlatske bujice, Krivac, Benkovačke bujice, Bujice Nadinskog blata i Škorobić – Biba. Klima je ujednačena na cijelom benkovačkom prostoru. Blaga je, submediteranska i nesmetano se širi od mora u unutrašnjost, a masiv Velebita prijeći prodror hladnije kontinentalne klime koja vlada u Lici. Ljeta su tako vruća i sušna, a na padaline potrebne poljoprivredi može se računati u jesen i zimi. Prevladavajući vjetrovi su jugo i bura, koji značajno pušu u jesen, zimu i rano proljeće.

Osnovni resursi koji proizlaze iz ovakve geološke osnove su poljoprivredno zemljишte i građevinski arhitektonski kamen. Od 69 336 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta Zadarske županije, 16.716 ha (24,11%) nalazi se u području Benkovca. Građevinski i arhitektonski kamen po važnosti je drugi prirodni resurs ovog kraja. Rezerve arhitektonskog kamena nisu procjenjivane, a rezerve građevinskog se ocjenjuju dovoljnim za sljedećih 20 godina.

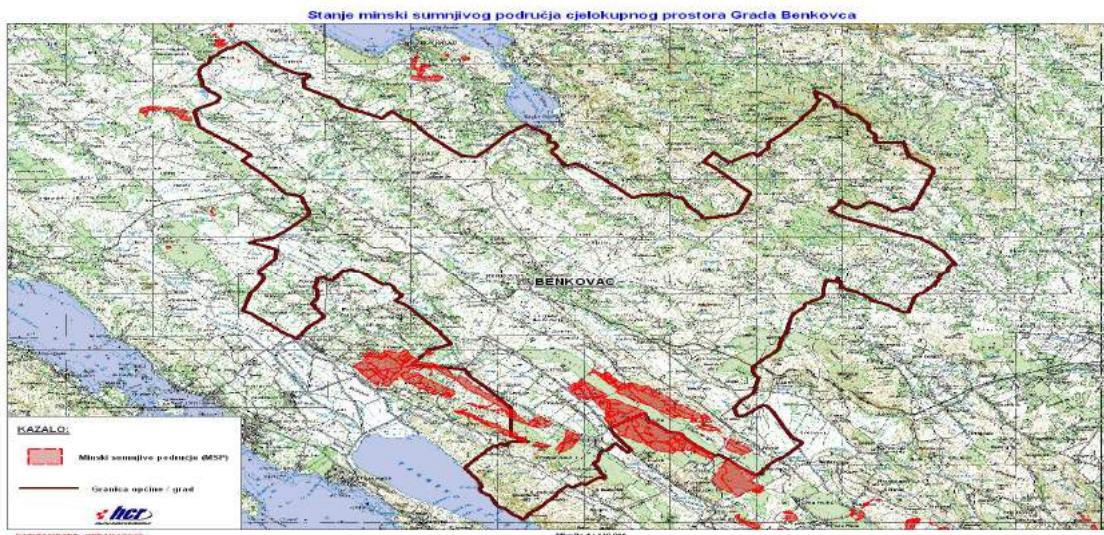
Područje Grada Benkovca još nosi teret rata. Po oslobođenju oko 15 200 000 m² u 6 benkovačkih naselja bilo je minirano, a do danas je očišćeno više od 50% minski sumnjivog područja. Danas se na području Grada Benkovca nalazi 11.032.411 m² minski sumnjivih površina. Bitno je za naglasiti da su u periodu od početka razminiranja pa do danas minski sumnjive površine na području Grada Benkovca smanjene za 53,18%. Analizirajući tijek razminiranja, prema podacima Hrvatskog centra za razminiranje u posljednjih pet godina razminirana je sljedeća površina:

Tablica 7. Tijek razminiranja minski sumnjivih površina u razdoblju 2012. – 2016.

Period	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Površina u m ²	554.338	97.206	879.693	596.182	316.529

Slikom u nastavku prikazana su još uvijek minski sumnjiva područja na benkovačkom području.

Slika 8. Minski sumnjive površine na benkovačkom području, stanje na dan 08. srpnja 2016.

Minirana područja nisu samo razvojni problem jer uzimaju ratni danak i dugo nakon rata. Od oslobođenja na ovomo na području Grada bilo je čak 40 minskih incidenata, a 48 osoba je stradalo. Pri tome je poginulo 12 ljudi, 31 je ozlijeđen teško, a 5 lako. Miniranost ozbiljno ugrožava svakodnevniciu stanovnika i onemogućuje poljoprivredu i bilo kakvu razvojnu aktivnost kojoj treba više prostora.

Zaštita krajobraza se na benkovačkom području u prvom redu odnosi na očuvanje i održavanje šumskih površina i plodnih polja. Od velikog su značaja i krška polja Bukovice kao rezultata ljudske djelatnosti na ovom području nastala kroz duže vremenske periode i kao takva predstavljaju veliku krajobraznu vrijednost i iziskuju adekvatnu zaštitu i održavanje.

Zaštićene prirodne vrijednosti sa vrijednim krajolicima su područja: Vransko jezero, Dolina Karišnice i Bijele, Dolina Kličevice, Grubić glavica, Park uz Jankovića kulu.

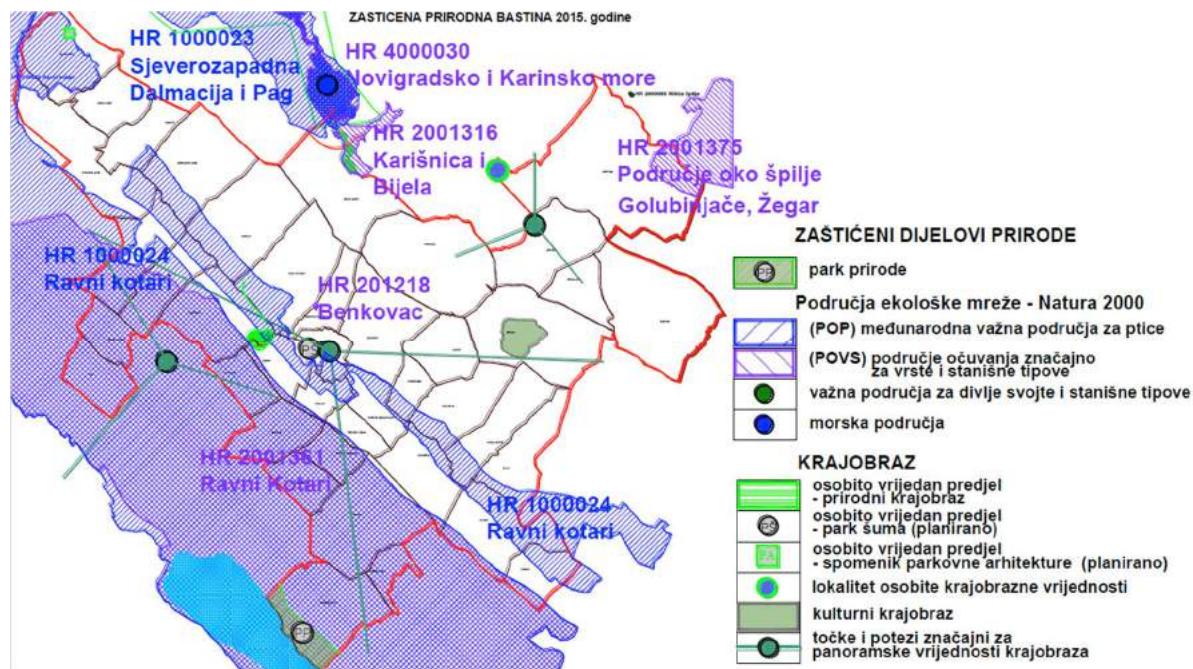
Prostornim planom je definiran i vrijedan arheološki lokalitet; arheološko područje „Asseria“ (Pograđe) koje osim povijesne vrijednosti ima i značaj kulturnog krajobraza.

Krajobrazna raznolikost u kombinaciji sa zaštićenim kulturnim dobrima predstavljaju važan resurs za razvoj turističke ponude, naročito ako se uzme u obzir potražnja za turističkim uslugama na obali te sve veća potražnja turista za selektivnim oblicima turizma⁴ kakvi se mogu kvalitetno razviti na području Benkovca, koje je izrazito ruralnog karaktera.

⁴ Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine ([NN 55/13](#))

Slika 6: Zaštićena prirodna i krajobrazna baština na benkovačkom području

I.2 Demografske i društvene karakteristike

Stanovništvo

Na području Grada Benkovca, prema posljednjem popisu stanovništva (DZS, 2011.), živjelo je 11.026 stanovnika, od čega 5.478 žena (49,7%) i 5.548 muškaraca (50,3%). Stanovništvo Benkovca čini 6,5% sveukupnog stanovništva Zadarske županije (170.017 stanovnika), a s obzirom na broj stanovnika Benkovac se nalazi na drugom mjestu u Županiji. Analiza kretanja broja stanovnika na području Grada u razdoblju 1961. - 2011. godine ukazuje na kontinuiran blagi pad broja stanovnika do 1991. godine kada je Grad naseljavalo 26.255 stanovnika (**Error! Reference source not found.**). Međutim, nakon Domovinskog rata, Benkovac je izgubio 62,7% populacije te je u 2001. godini brojao samo 9.786 stanovnika. Prema posljednjem popisu iz 2011. možemo zaključiti kako demografska slika bilježi donekle pozitivan trend koji se očituje u porastu broja stanovnika za 12,7%, a uzrokovan je pretežno vraćanjem ranije izbjeglog stanovništva te doseljavanjem novog stanovništva. Promatrajući županijsku razinu može se zaključiti kako postoji sličan trend koji također nakon 2001. godine ukazuje na blagi porast stanovništva za 4,9%.

Tablica 7. Kretanje broja stanovništva na području Benkovca i Zadarske županije

Administrativna jedinica	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
Grad Benkovac	25.755	28.227	27.810	26.532	26.255	9.786	11.026
Zadarska županija	162.682	174.957	190.356	194.098	214.777	162.045	170.017

Od 41 naselja, koliko ih se nalazi na području Grada Benkovca, najveći udio stanovnika živi u samom naselju Benkovac (26,0%), a najmanje se stanovnika nalazi u naselju Brgud (0,1%). Ovdje je potrebno spomenuti i konurbaciju Benkovca i Benkovačkog Sela na čijem području živi trećina sveukupnog stanovništva, a u odnosu na prethodno popisno razdoblje na ovom je prostoru zabilježen porast broja stanovnika za 14,2%. Prosječna gustoća stanovništva na području Grada iznosi 21,4 st/km² što je dvostruko manje od županijske razine čija prosječna gustoća iznosi 46,6 st/km².

U strukturi stanovništva, s obzirom na nacionalnu pripadnost, najbrojnije je hrvatsko stanovništvo (84,9%) te pripadnici srpske nacionalne manjine (13,8%). Promatrajući posljednja 2 popisna razdoblja može se uočiti porast broja pripadnika srpske nacionalnosti, a radi se o povratku ranije emigriranog stanovništva. Ostale narodnosti čine udio manji od 1% u ukupnom stanovništvu. Struktura stanovništva s obzirom na vjeroispovijest tradicionalno je vezana za nacionalnu pripadnost zbog čega na ovom prostoru prevladavaju katolici (84,2%) i pravoslavci (14,4%). Pripadnici ostalih vjeroispovijesti čine udio manji od 1%.

Promatrajući dobnu strukturu, vidljivo je kako se ovo područje, unatoč porastu broja stanovnika (2001.-2011.), suočava s procesom demografskog starenja. Analiza navedenog razdoblja ukazuje na smanjivanje broja mlade populacije (0-19 godina) čiji je udio 2011. godine iznosio 24,9% dok je 2001. godine ovaj udio bio veći za 3,5 postotna boda. Istovremeno, dolazi do pojave povećanja broja starijih osoba (60 i više godina) čiji je udio 2011. godine iznosio 24,3%, a 2001. godine 22,8%.

Prosječna starost 2011. godine na području Benkovca iznosila je 40,8 što je niže od županijskog prosjeka (41,9) ali predstavlja porast u odnosu na prethodno popisno razdoblje kada je iznosila 37,7 godine. Indeks starenja (udio osoba starijih od 60 godina u odnosu na osobe mlađe od 20 godina) u 2011. godini iznosio je 97,4% što potvrđuje da je na ovom području broj stanovnika starijih od 60 godina još uvijek manji od broja stanovnika mlađih od 20 godina, ali to nije slučaj i na županijskoj razini gdje indeks starenja iznosi 117,4%. Koeficijent starosti (udio osoba starijih od 60 godina u ukupnom stanovništvu) u promatranoj je godini iznosio 24,3%, a u 2001. godini 22,8%. Iz navedenog se jasno može zaključiti kako su oba pokazatelja zabilježila porast što predstavlja izraz negativnog trenda jer su ovi pokazatelji daleko iznad graničnih vrijednosti koje za indeks starenja iznose 40% odnosno 12% za koeficijent starosti (Tablica 8).

Tablica 8. Pokazatelji demografskih kretanja na području Grada Benkovca i Zadarske županije

Administrativna jedinica	2001.			2011.		
	prosječna starost	indeks starenja	koeficijent starosti	prosječna starost	indeks starenja	koeficijent starosti
Grad Benkovac	37,7	80,2	22,8	40,8	97,4	24,3
Zadarska županija	38,9	86	21,6	41,9	117,4	25,5

Radni kontingenat (15 – 64 godine) na području Grada čini 6.889 osoba od čega je 3.675 muškaraca (53,3%) i 3.214 žena (46,7%). Iako udio radno sposobnog stanovništva iznosi 62,5% od ukupnog stanovništva Grada, na negativne učinke za obnovu radnog kontingenta ukazuje i činjenica da je u strukturi stanovništva udio mlađe populacije (18,5%) manji u odnosu na udio starije populacije (19,0%). Uz radno sposobno stanovništvo važan potencijal predstavlja i radno aktivno stanovništvo koje obuhvaća zaposlene i nezaposlene osobe. Na području Benkovca u 2016. godini (veljača) registrirano je ukupno 3.308 radno aktivnih osoba koje čine 48,0% udjela u sveukupnom radno sposobnom stanovništvu što je niže od županijskog prosjeka (Tablica 9).

Tablica 9. Radno aktivno stanovništvo na području Grada Benkovca - veljača 2016.(HZMO. HZZ, DZS)

Osnovni pokazatelji	Grad Benkovac	Zadarska županija
Osiguranici mirovinskog osiguranja prema mjestu prebivališta	2.816	50.536
Evidentirane nezaposlene osobe	492	8.956
Radno aktivno stanovništvo	3.308	59.492
Radno sposobno stanovništvo	6.889	111.652
Udio radno aktivnog stanovništva	48,0%	53,3%

Nizak udio radno aktivnog stanovništva kao i smanjenje udjela mlađe, radno najproduktivnije, populacije u ukupnom kontigentu radne snage, predstavlja jedan od ključnih razvojnih izazova na području Grada Benkovca.

Obrazovanje

Obrazovnu strukturu stanovništva Benkovca čini 6.942 osoba starijih od 15 godina koje su stekle određeni obrazovni stupanj (77,3%) te 2.025 osoba (22,5%) bez škole odnosno s nezavršenom osnovnom školom (Tablica 10). U ovoj posljednjoj kategoriji najviše je žena koje čine 68,7% udjela, a s obzirom na dobnu strukturu, bez škole i s nezavršenom osnovnom školom najviše je starijih osoba (65 i više godina) sa 77,7% udjela.

Najbrojniju skupinu s 48,3% udjela čine osobe koje su stekle srednjoškolsku razinu naobrazbe, 23,3% stanovništva ima završenu osnovnu školu dok je 5,6% stanovništva visokoobrazovano. U usporedbi sa županijskom razinom vidljiva su određena odstupanja, a osobito u kategoriji visokog obrazovanja u

kojoj je udio stanovništva sa visokom stručnom spremom 2,6 puta veći u odnosu na lokalnu razinu. Također je osjetna razlika vidljiva u kategoriji stanovništva bez škole odnosno s nezavršenom osnovnom školom u kojoj je udio stanovništva na županijskoj razini gotovo dvostruko manji.

Tablica 10. Obrazovna struktura stanovništva na području Grada Benkovca i Zadarske županije (DZS, 2011.)

Administrativna jedinica	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Osnovna škola	Srednja škola*	Visoko obrazovanje**	Nepoznato
Grad Benkovac	2.025	2.095	4.341	506	16
m	633	1.027	2.602	259	5
ž	1.392	1.068	1.739	247	11
Zadarska županija	17.564	27.742	76.097	21.179	598
m	4.938	12.110	42.067	10.258	393
ž	12.626	15.632	34.030	10.921	205

* Obuhvaćene su sve srednje škole, škole za zanimanje, škole za KV i VKV radnike, tehničke i srodne strukovne škole i gimnazije.

** Obuhvaćene su sve više škole, I. (VI.) stupnjevi fakulteta, stručni studiji po Bologni, svi fakulteti, umjetničke akademije, svi sveučilišni studiji po Bologni te magistarski znanstveni, stručni i umjetnički studij.

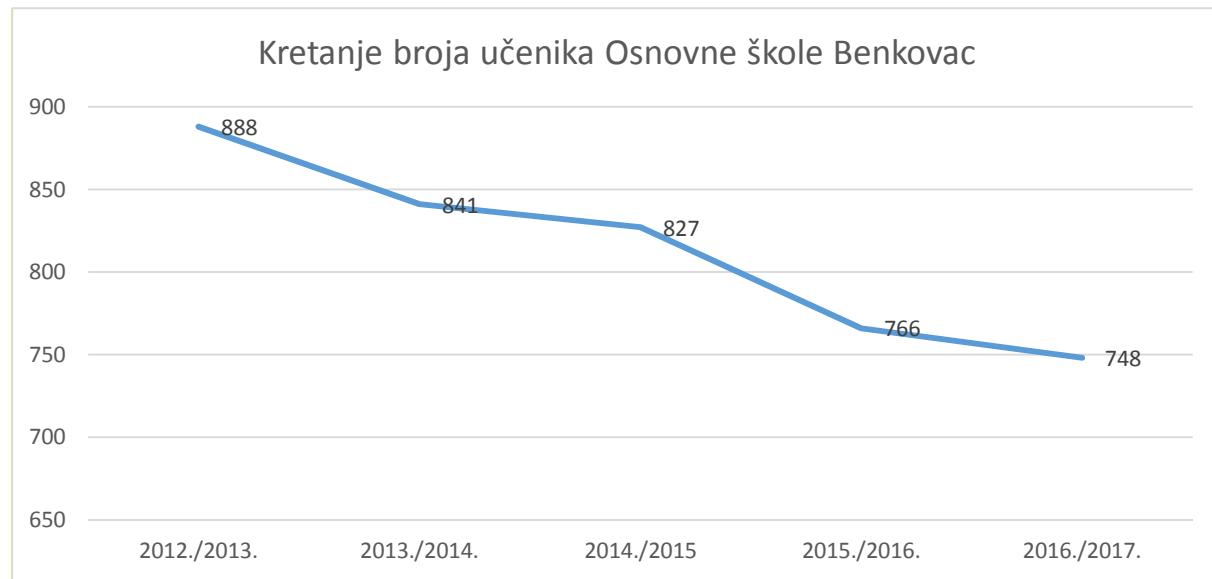
S obzirom da je razina obrazovanja usko povezana s uspješnim ulaskom na tržiste rada na ovom području, bitna su ulaganja u obrazovanje putem kojih se dugoročno doprinosi povećanju konkurentnosti radne snage. U strukturi radno sposobnog stanovništva Grada Benkovca (stanovništvo od 15 do 64 godine) 6,5% osoba je bez škole odnosno s nezavršenom osnovnom školom, 27,6% ima završenu osnovnu školu, 59,2% ima stečeno srednjoškolsko obrazovanje, dok samo 6,4% čine visokoobrazovane osobe što je višestruko manje od udjela na županijskoj razini (16,3%).

Na području Grada djeluje jedna osnovnoškolska ustanova - Osnovna škola Benkovac koja u svojem djelokrugu pokriva matičnu školu u Benkovcu i područne škole u Smilčiću, Nadinu, Korlatu, Rašteviću, Podlugu, Perušiću, Pristegu, Bukoviću, Lisičiću, Bruškoj i Popovićima. Kretanje broja učenika u matičnoj i područnim školama prikazano je sljedećom tablicom i grafikonom.

Tablica 12. Broj učenika u Osnovnoj školi Benkovac

	Matična škola	Područna škola	Ukupno
2012./2013.	756	132	888
2013./2014.	684	157	841
2014./2015	670	157	827
2015./2016.	624	142	766
2016./2017.	605	143	748

Grafikon 2. Kretanje broja učenika u Osnovnoj školi Benkovac

Kako je vidljivo iz tablice i grafikona u Osnovnoj školi u Benkovcu prisutan je konstantan pad broja učenika. U školskoj godini 2012./2013. je bilo upisano 888 učenika, dok je u školskoj godini 2016./2017. upisano 748 učenika, odnosno došlo je do pada broj učenika za 18,72%.

U okviru srednjoškolskog obrazovanja na području Benkovca djeluje Srednja škola kneza Branimira. U Srednjoj školi knez Branimir postoje sljedeći obrazovni programi: ekonomist, gimnazijski program, prodavači, računalni tehničar u strojarstvu i strojar koji obuhvaća zanimanja keramičara-oblagića, automehatroničara, instalatera grijanja i klimatizacije, tokara, klesara, plinoinstalatera i zidara. Radi analize kretanja broja učenika u Srednjoj školi kneza Branimira sljedećom tablicom biti će prikazan broj učenika po pojedinim razrednim programima.

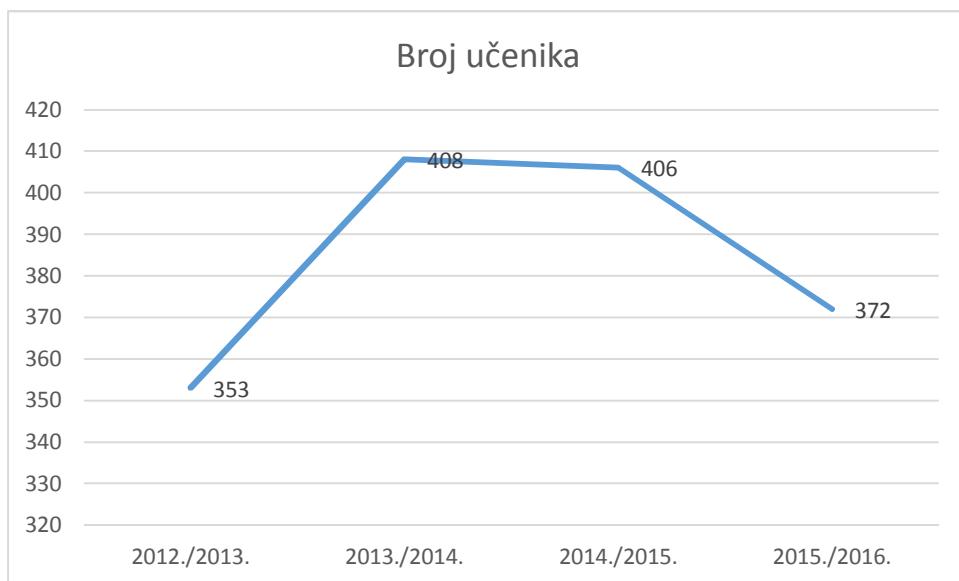
Tablica 13. Broj učenika u Srednjoj školi kneza Branimira

	Ekonomist	Gimnazija	Prodavač	Računalni tehničar u strojarstvu	Strojari
2012./2013.	E1-24	G1- 23	P1- 18	R1- 24	S1- 25
	E2- 28	G2- 32	P2- 15	R2- 27	S2- 20
	E3- 26	G3- 25	P3- 19	R3- 25	S3- 15
	E4- 3	G4- /		R4- 4	
2013./2014.	E1-27	G1- 24	P1- 19	R1- 22	S1- 12
	E2- 23	G2- 23	P2- 16	R2- 24	S2- 26
	E3- 28	G3- 32	P3- 15	R3- 27	S3- 17
	E4-23	G4- 25		R4- 25	

	E1-27	G1- 23	P1- 12	R1- 21	S1- 22
	E2- 26	G2- 23	P2- 14	R2- 20	S2- 16
	E3- 23	G3- 24	P3- 16	R3- 23	S3- 25
	E4-31	G4- 32		R4- 28	
2014./2015					
	E1-22	G1- 21	P1- 18	R1- 25	S1- 16
	E2- 25	G2- 19	P2- 10	R2- 20	S2- 23
	E3- 26	G3- 25	P3- 14	R3- 20	S3- 16
	E4-23	G4- 23		R4- 26	
2015./2016.					

NA temelju podataka iz tablice može se zaključiti da je u posljednje dvije godine došlo do smanjenja broja učenika u Srednjoj školi kneza Branimira. U školskoj godini 2014./2015. je bilo upisano 406 učenika, dok su u školskoj godini 2015./2016. bila upisana 372 učenika, odnosno njih 34 manje. Kretanje broja učenika kroz sve četiri školske godine prikazano je sljedećim grafom.

Graf: Kretanje broja učenika u SŠ kneza Branimira

Na području Grada Benkovca ne postoje ustanove u kojima se provodi djelatnost visokog obrazovanja zbog čega mladi odlaze u veće gradove, kao što su Zadar, Split, Zagreb, Rijeka i Šibenik, kako bi nastavili svoje obrazovanje.

Razina obrazovanja na području Grada Benkovca kao preduvjeta za konkurentnost na tržištu rada razmjerno je niska ako se usporedi s regionalnom i nacionalnom razinom. Ova činjenica predstavlja razvojni izazov na koji je potrebno adekvatno odgovoriti programima cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih koji iako postoje na lokalnoj razini (SŠ Knez Branimir) i relevantni su s aspekta tržišta rada i gospodarstva (programi za zanimanje klesara i programi za zanimanja u strojarstvu) nisu

u dovoljnoj mjeri prepoznati od strane lokalne populacije. Također je nedovoljan i raspon programa koji se nudi na lokalnom tržištu obrazovanja odraslih kao i bolja, kontinuirana povezanost s akterima u dominantnim gospodarskim granama na području Benkovca (obrada kamena, proizvodnja, poljoprivreda). Predviđanje budućih potreba za znanjima i vještinama, posebno u tradicionalno snažnim djelatnostima u Benkovcu, izostaje zbog nedovoljne suradnje s realnim sektorom. Razina kompetencija potrebnih za snažniji uzlet malog i srednjeg poduzetništva uvođenjem novih tehnologija, razvojem proizvoda veće dodane vrijednosti te izlaskom na unutarnje i vanjsko tržište je nizak, kako kod samih poduzetnika tako i kod postojeće i potencijalne radne snage⁵. Posljedice su jasno vidljive u nedovoljnoj konkurentnosti lokalnih proizvođača u sektoru poljoprivrede i industrije, nedovoljno prepoznatim proizvodima na tržištu te općenito smanjenom interesu za ulazak u nove poduzetničke pothvate koji će generirati nova zapošljavanja i gospodarski rast. Nužan preduvjet za daljnji razvoj je kontinuirano poticanje politika cjeloživotnog učenja i obrazovanja, ali i poboljšanje uvjeta i modernizacija kurikuluma u sustavu formalnog obrazovanja. Sustav formalnog srednjoškolskog obrazovanja u Gradu Benkovcu karakterizira pad broja učenika, ali i nedovoljna tržišna relevantnost odnosno nepopularnost pojedinih programa obrazovanja. Kao i kod drugih srednjoškolskih ustanova na području županije postoji značajna potreba za suvremenim nastavnim programima, novom opremom te primjenom suvremenih obrazovnih sadržaja, poboljšanih metoda učenja. U tom smjeru učinjeni su značajni napori ŠŠ Kneza Branimira modernizacijom postojećih kurikuluma u tržišno relevantnim zanimanjima (obrada kamena, metalska zanimanja), nabavom suvremene opreme te poboljšanjem ukupnog nastavnog procesa. Strateški planovi i aktivnosti škole nastavljaju se u smjeru daljnog poboljšanja nastavnog procesa ali i boljeg povezivanja s lokalnim gospodarstvom za što će trebati dodatne investicije, kako u sustav formalnog obrazovanja tako i u cjeloživotno učenje te obrazovanje odraslih.

Zdravstvo i socijalna skrb

Na području Benkovca utvrđena je mreža javne zdravstvene službe na razini primarne zdravstvene zaštite, ali specijalističke i usluge bolničkog liječenja stanovnici koriste u većim gradskim centrima (Zadar, Split, Zagreb). Usluge primarne zdravstvene djelatnosti u okviru Doma zdravlja Zadarske županije pruža benkovački Dom zdravlja Sv. Ante. U sklopu Doma zdravlja djeluju 4 ordinacije opće prakse (2 koncesije), 4 stomatologa (4 koncesije) te pedijatrijska i ginekološka ambulanta. U Benkovcu se nalaze i 2 ugovorene ljekarne te jedan laboratorij u kojemu se mogu obaviti hematološke i biokemijske pretrage. U sklopu Doma zdravlja djeluje i 1 ispostava Zavoda za hitnu medicinu Zadarske županije.

Analizom stanja prema dostupnim službenim podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje uočeno je kako u mreži javne zdravstvene službe nedostaju 2 stomatološke organizacije (Tablica 11).

Tablica 11. Ugovoreni sadržaji primarne zdravstvene zaštite na području Grada Benkovca(HZZO, 2016.)

⁵ Strategija razvoja ljudskih potencijala Zadarske županije 2014.-2020.; Anketa poslodavaca HZZ-a 2013-2015;

Usluge primarne zdravstvene zaštite	Ugovorenim timovima	Potreban broj timova	Razlika između ugovorenog i potrebnog broja timova
Opća/obiteljska medicina	4	4	-1
Zdravstvena zaštita predškolske djece	1	1	0
Zdravstvena zaštita žena	1	1	0
Zdravstvena njega u kući bolesnika	3	3	0
Stomatološka zdravstvena zaštita	4	6	-2
Preventivno-odgojne mjere za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata	1	1	0
Laboratorijska dijagnostika	1	1	0

Dobna struktura stanovništva na benkovačkom području ukazuje na visok udio starijeg stanovništva (24,0%) što znači da je razvoj mreže socijalnih usluga od velikog značaja za unaprjeđenje kvalitete života ove starosne skupine. Prema podacima Ministarstva socijalne politike i mladih početkom 2016. godine, na području Centra za socijalnu skrb Benkovac registrirano je 387 korisnika zajamčene minimalne naknade što čini 2,5% udjela u ukupnom broju stanovništva koje živi na području o kojem Centar skrbi. Ovaj udio socijalno ugroženih osoba veći je od onoga na županijskoj razini koji iznosi svega 1,5%.

Centar za socijalnu skrb Benkovac ustanova je socijalne skrbi s javnim ovlastima, a osim za područje Grada Benkovca nadležan je i za područja Općine Polača, Općine Stankovci te Općine Lišane Ostrovičke. U sklopu Centra djeluju 3 odjela - Odjel za novčane i druge pomoći, Odjel za odrasle osobe i Odjel za djecu, mlade i obitelj.

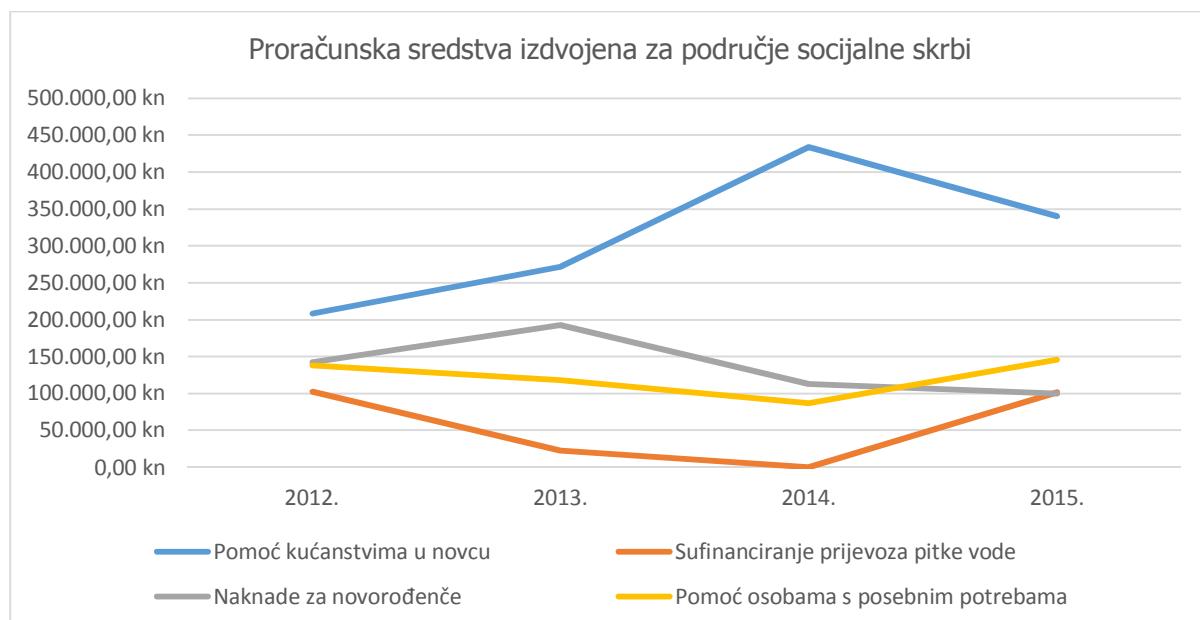
U sustavu skrbi za starije osobe na benkovačkom području, Grad Benkovac je osnivač Centra za pomoć i njegu "sv. Ante" koji zapošljava 9 djelatnika. Centar pruža usluge organiziranja prehrane, obavljanja kućnih poslova, održavanja osobne higijene i pomoći u drugim svakodnevnim potrebama osobama kojima je zbog privremenih ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju potrebna pomoć druge osobe. Centar djeluje na području Grada Benkovca te općina Zemunik, Sukošan, Poličnik i Lišane Ostrovičke. Trenutno ima 107 korisnika od kojih je s područja Grada Benkovca njih 44. Ministarstvo socijalne politike i mladih financira usluge za ukupno 47 korisnika Centra za socijalnu skrb, od kojih je 38 s područja Grada. U Benkovcu djeluju i 2 obiteljska doma koji nude trajni i privremeni smještaj starijih i nemoćnih osoba te stalnu medicinsku njegu. Ukupni smještajni kapaciteti oba ova doma zadovoljavaju potrebe za 21 korisnika.

Djelatnosti socijalne skrbi za starije i nemoćne osobe provode još i Gradsко društvo Crvenog križa Benkovac te Caritas Zadarske nadbiskupije u sklopu kojeg djeluje pučka kuhinja "sv. Ante Padovanski". Pučka kuhinja osnovana je u rujnu 2004. godine i predstavlja jedini oblik ove vrste pomoći na

benkovačkom području. Dnevno se pripremi sto obroka od kojih se čak osamdeset izravno dostavlja na kućne adrese korisnika.

Na tragu navedenih podataka, također treba analizirati i stanje proračunskih sredstava koje Grad Benkovac izdvaja za socijalnu skrb. Već je navedeno, da je Grad Benkovac osnivač Centra za pomoći u njemu „Sv. Ante“, čiji se rad financira iz proračunskih sredstava. Drugi dio proračunskih sredstava koje Grad Benkovac koristi za socijalnu skrb odnosi se na pomoći kućanstvima u novcu, za sufinanciranje prijevoza pitke vode, za naknade za novorođenčad i kao pomoći osobama s posebnim potrebama. Slijedećim grafom biti će prikazano kretanje proračunskih sredstava koja su bila izdvojena za socijalnu skrb na području Grada Benkovca.

Grafikon 3. Proračunska sredstva izdvojena za područje socijalne skrbi

Kako je vidljivo iz samog grafikona, u području socijalne skrbi, 2015. godine, najviše sredstava se izdvaja za pomoći kućanstvima u novcu. Do 2014. godine prisutan je rast proračunskih izdvajanja za navedenu kategoriju da bi 2015. godine došlo do smanjenja izdavanja za Pomoći kućanstvima u novcu. Od ostalih oblika socijalne pomoći iz proračuna, 2015. godine, na drugom se mjestu nalazi pomoći osobama s posebnim potrebama, dok su izdvajanja za naknade za novorođenče i sufinanciranje prijevoza pitke vode skoro na jednakoj razini.

Siromaštvo i socijalna isključenost

Nacionalna Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014. - 2020.) navodi da je siromaštvo u pravilu povezano s određenim demografskim i socijalnim obilježjima kao što su spol, dob, ekonomski aktivnost i sl., uvjetovano različitim društvenim i političkim faktorima. Moguće je istaknuti četiri velike skupine u najvećem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti: djeca

i mladi, starije osobe i umirovljenici, nezaposlene osobe i osobe s invaliditetom. U nastavku su analizirane one skupine za koje su dostupni činjenični podaci.

Promatrajući kretanje prosječne stope nezaposlenosti, vidljivo je da je ona u posljednje dvije godine u padu te je 2015. godine iznosila 8,65%. Nadalje, prema dostupnim podacima krajem veljače 2016. godine u Gradu Benkovcu evidentirano je 678 nezaposlenih osoba. Najveći udio u strukturi nezaposlenih prema razini obrazovanja otpada na osobe s trogodišnjim srednoškolskim obrazovanjem i na KV i VKV radnike (263), zatim ih slijede osobe s završenom osnovnom školom (167) i četverogodišnjim srednoškolskim obrazovanjem (141).

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Gradu Benkovcu evidentirano su 2.534 osobe s poteškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti što čini čak 22,98% ukupnog broja stanovnika Grada Benkovca. U strukturi osoba s poteškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti prevladavaju muškarci (50,91%), a unutar njih najbrojnije skupne prema starosti su muškarci 55-59 godina života (157) i 50-54 godine života (152).

Promatrajući neaktivno stanovništvo, na području Grada Benkovca živi 5.621 neaktivna osoba, od kojih 3.116 osoba spada u uzdržavano stanovništvo, a 2.505 je osoba s osobnim prihodom.

Tablicom u nastavku prikazani su podaci o primateljima prava socijalne skrbi na području Grada Benkovca iz koje je vidljivo da je najveći broj onih koji su primatelji doplatka za pomoć i njegu - 523 osobe, što čini 4,47 % ukupnog stanovništva Grada.

Tablica 12. Primatelji prava u socijalnoj skrbi prema broju i kategorijama, Grad Benkovac i ŽŽ

R. br.	PRAVO U SOCIJALNOJ SKRBI	Benkovac CZSS	UKUPNO ŽUPANIJA
I	ZAJAMČENA MINIMALNA NAKNADA: 1. Ukupno naknada (samaca i kućanstava)	220	1.196
	2. Ukupno obuhvaćenih osoba	350	2.284
II	NAKNADA ZA OSOBNE POTREBE KORISNIKA SMJEŠTAJA	26	312
III	JEDNOKRATNA NAKNADA: 1. Ukupno naknada u izvještajnoj godini	248	2.267
	2. Različiti korisnici (samci i kućanstvo) kojima je jednom ili više puta odobrena naknada u izvještajnoj godini	124	1.653
IV	NAKNADE U VEZI S OBRAZOVANJEM	1	4
V	OSOBNA INVALIDNINA	118	746
VI	DOPLATAK ZA POMOĆ I NJEGU	523	3.079
VII	STATUS RODITELJA NJEGOVATELJA ILI NJEGOVATELJ	14	139

VIII	NAKNADA DO ZAPOSLENJA	4	38
IX	SOCIJALNE USLUGE (ukupno korisnika) POMOĆ U KUĆI	67	147
	PSIHOSOCIJALNA PODRŠKA	-	5
	RANA INTERVENCIJA	-	-
	POMOĆ PRI UKLJUČIVANJE U PROGRAME ODGOJA I OBRAZOVANJA (INTEGRACIJA)	-	18
	BORAVAK	-	75
	SMJEŠTAJ (PRIVREMENI ILI DUGOTRAJNI) U UDOMITELJSKU OBITELJ DJECE I ODRASLIH OSOBA	31	52
	DUGOTRAJNI SMJEŠTAJ '- SMJEŠTAJ U OBITELJSKI DOM DJECE I ODRASLIH OSOBA	-	3
	- SMJEŠTAJ U DOM SOCIJALNE SKRBI ZA DJECU I ODRASLE OSOBE	55	232
	ORGANIZIRANO STANOVANJE	3	7
LOKALNA I REGIONALNA POMOĆ			
X	NAKNADA ZA TROŠKOVE STANOVANJA	92	1.248
XI	NAKNADA ZA TROŠKOVE OGRJEVA - u izvještajnoj godini	-	1.840

Osim Centra za socijalnu skrb, Ispostave Benkovac, aktivnosti u cilju smanjenja siromaštva i socijalne isključivosti provodi i Grad Benkovac u okviru gradskog proračuna. Podaci o tim proračunskim izdavanjima vidljiva su u prethodnom potpoglavlju ove analize.

Navedeni podaci jasno ukazuju na nedostatnu pokrivenost socijalnim uslugama na području Grada Benkovca, kao i nedovoljnu paletu usluga koje se nude korisnicima. Ovo se posebno odnosi na starije osobe ali i na druge marginalizirane skupine kao što su osobe s invaliditetom, dugotrajno nezaposlene osobe te djecu i mlađe⁶. Stoga je potrebno razvijati mrežu socijalnih usluga i jačati kapaciteta pružatelja socijalnih usluga kako bi pokrivenost i kvaliteta usluge bila na zadovoljavajućoj razini.

Dnevne i tjedne migracije

Prema podacima DZS iz 2011. godine, na području Grada Benkovca ukupno 2.625 osoba sudjeluje u dnevnoj migraciji. Analizirajući strukturu dnevnih migracija na području Grada Benkovca, vidljivo je da 61,71%, odnosno 1.620 osoba putuje zbog posla, dok preostali dio otpada na učenike i studente. Daljnjom analizom osoba koje dnevno migriraju zbog posla, vidljivo je da najveći broj osoba putuje u

⁶ Detaljniji podaci o potrebama korisnika, pokrivenosti uslugama te postojećim pružateljima uslugama i njihovim kapacitetima na razini županije dostupni su u „Socijalnom planu Zadarske županije 2015-2020“

drugi grad ili općinu na području Zadarske županije, zatim slijede osobe koje migriraju na dnevnoj bazi u neko drugo naselje unutar Grada Benkovca ili izvan Zadarske županije. Zbog obrazovanja izvan područja Grada Benkovca na dnevnoj bazi migrira 971 učenik i 34 studenata. Uspoređujući ovaj podatak s onim da je u Srednju školu na području Grada Benkovca upisano četristotinjak učenika, može se zaključiti da postoji manjak obrazovnih ustanova na benkovačkom području pa se stoga učenici i studenti upućuju u obližnje gradove kako bi pohađali srednjoškolske ili visokoobrazovne ustanove.

Na području Grada Benkovca živi 188 osoba koje sudjeluju u tjednim migracijama. Struktura tjednih migracija prikazuje da najviše osoba migrira zbog posla, zatim zbog studiranja, a na zadnjem mjestu su učenici.

Kultura i kulturno povjesna baština

Benkovačko područje ima bogato kulturno-povjesno nasljeđe, čiji dokazi i lokaliteti imaju elemente od prapovjesnog razdoblja, antičkog razdoblja pa sve do, za benkovačko područje, najznačajnijeg srednjeg vijeka. Područje obiluje nalazištima iz raznih perioda, cjelinama graditeljskog nasljeđa ruralnog obilježja, pojedinačnim objektima sakralnog i svjetovnog značenja te ostalim nepokretnim spomenicima kulturno-povjesne baštine koju je potrebno zaštитiti adekvatnim mjerama. Neki od najpoznatijih lokaliteta na benkovačkom području su liburnsko – rimske grad Asseria (Podgrađe), ostaci antičkih i srednjovjekovnih gradova Nadina (Nedinum) i Karina (Corinium), ostaci srednjovjekovnih utvrda Perušić, Kličevica i Islam, te bogata srednjovjekovna sakralna arhitektura (posebno se ističe franjevački samostan u Karinu). Mnogi su objekti i lokaliteti stradali usred ratnih razaranja i danas se nalaze u lošem stanju. U posebno lošem stanju nalaze se spomenici srednjovjekovnog graditeljstva koji su srušeni do temelja (Korlat, Kula Atlagić, Popovići..) stoga je potrebno spriječiti njihovo daljnje propadanje. Zadnjih godina, saniranjem poslijeratnih oštećenja kao i obnovom starih ruralnih graditeljskih sklopova, uočene su neadekvatne građevinske intervencije na njima. Nastavno na navedene kulturno-povjesne lokalitete, jednim od važnih kulturno-povjesnih obilježja benkovačkog područja smatra se i prisutnost hrvatskog rodovskog plemstva u srednjem vijeku, kada je na benkovačkom području živjelo 12 plemenitih rodova prema čemu je i benkovački područje u to vrijeme imalo naziv Hrvati. Kasnijem razvojem, Grad Benkovac postaje kulturnim, trgovačkim i prometnim središtem Ravnih kotara.

Kulturno-povjesni lokaliteti još uvijek nisu u dovoljnoj mjeri valorizirani kao resurs za razvoj turizma iako postoje preduvjeti za tako nešto s obzirom na potražnju za turističkim uslugama na obali.

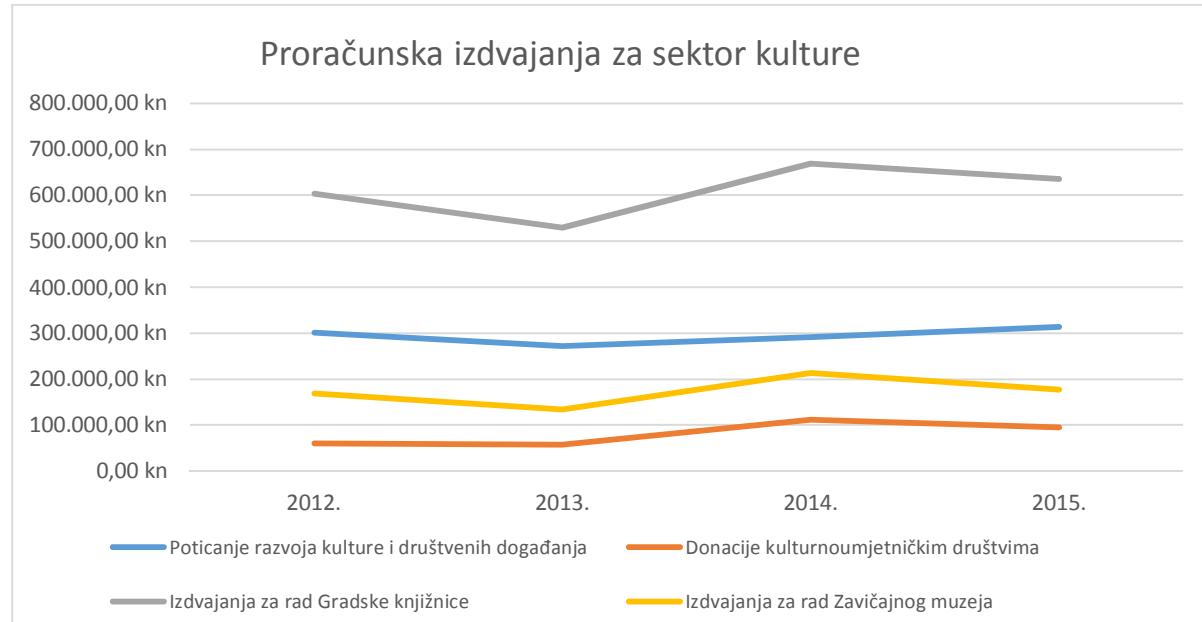
U današnje vrijeme na benkovačkom području je aktivno 6 kulturno-amaterskih društava, od kojih je KUD Branimir iz Benkovca najaktivniji u očuvanju folklorne baštine i organizaciji značajnih folklornih i etno manifestacija (međuzupanijska smotra folklora „Benkovac ususret Božiću“ i „Etno festival Benkovac“.) Uz KUD Branimir djeluje još 5 kulturno-umjetničkih društava: KUD Vukšić iz Vukšića, KUD

Popovići iz Popovića, KUD Kamen-Bukovica iz Benkovca, KUD Sidraga iz Tinja, KUD Sv. Ante iz Nadina. Djeluje i klapa Asseria iz Benkovca, koja organizira poznatu smotru klapa „Večer klapske pisme u Benkovcu“, Udruga žena Maslina – Benkovac, Udruga Benkovački karneval iz Benkovca i Udruga Hraštević iz Raštevića. Na području kulture vrlo uspješno od 2010. godine djeluje Udruga za razvoj nezavisne kulture „Vlajter-Ego“ Benkovac, koja okuplja mlade i organizira glazbeni festival „Vlajternativa“, koji je prepoznat u cijeloj Hrvatskoj. Svojim djelovanjem u Benkovcu i okolnim naseljima ove udruge omogućuju zadovoljavanje kulturnih potreba i obogaćuju kulturni život lokalnog stanovništva. Udruge u području kulture doprinose očuvanju kulturne baštine i tradicijskih vrijednosti bukovačko-ravnotarskog prostora. Od 2006. godine emitira i lokalni Radio Benkovac. Uz glazbene i informativne emisije, radio daje veliki doprinos i obrazovanju. Na području Grada djeluje i Gradska knjižnica Benkovac.

Kao jedan od nositelja kulturnog nasljeđa i razvoja benkovačkog kraja, svakako treba spomenuti i postojanje Zavičajnog muzeja Benkovac, koji je osnovan 1983. godine. Danas, Zavičajni muzej u suradnji s Gradom Benkovcem, Turističkom zajednicom Grada Benkovca, KUD-om Branimir Benkovac, klapom Asseria te drugim institucijama Grada Benkovca organizira razne kulturne priredbe kao što su smotra klapa, Etno festival, kazališne predstave, radionice i tečajevi očuvanja tradicijskih zanata, izložbe te stručna vodstva na lokalitete Aseria, Kličevica, Karin.

Kako bi se što bolje analiziralo područje kulture Grada Benkovca, sljedećim grafom biti će prikazano kretanje proračunskih sredstava za aktivnosti i ustanove koje promiču kulturno-povijesnu baštinu benkovačkog područja.

Grafikon 4. Proračunska izdvajanja za sektor kulture

Iako su sadržaji u kulturi i za slobodno vrijeme donekle razvijeni, trenutna ponuda ne zadovoljava ni približno potrebe lokalne zajednice, a ponajviše mladih⁷ a i proračunska izdvajanja za aktivnosti i sadržaje koje provode različite organizacije su izrazito niske. Programi koji se provode nemaju kontinuitet, nisu dovoljno prepoznati od lokalnog stanovništva te je više riječ o pojedinačnim inicijativama i fragmentiranom pristupu sadržajima u kulturi. Ključni razlozi za ovakvo stanje u svim društvenim djelatnostima je zasigurno nedostatak kapaciteta postojećih organizacija za osmišljavanje kvalitetnijih i održivih programa, nedostatak sredstava i prostora koji bi predstavljao središnje mjesto i referentnu točku za različite društvene djelatnosti i sadržaje za lokalno stanovništvo.

Civilno društvo

Analizirajući aktivnosti koje se provode na benkovačkom području kako bi se poboljšali uvjeti života stanovnika, u području civilnog društva najzastupljeniji su sportski klubovi i udruge različitih djelatnosti. Promatrajući stanje u sportu u Gradu Benkovcu, može se reći da su sportske aktivnosti veoma razvijene, a čemu svjedoči i veliki broj sportskih udruga, njih 21, koje djeluju na tom području.

Analizirajući njihovu strukturu, najviše je udruga koje su proizašle iz Domovinskog rata. Nakon oslobođenja od 1995. godine na području Grada Benkovca osnovane su mnogobrojne značajne udruge veterana koje svojim aktivnostima nastoje pridonijeti boljoj društvenoj i gospodarskoj koheziji braniteljske populacije.

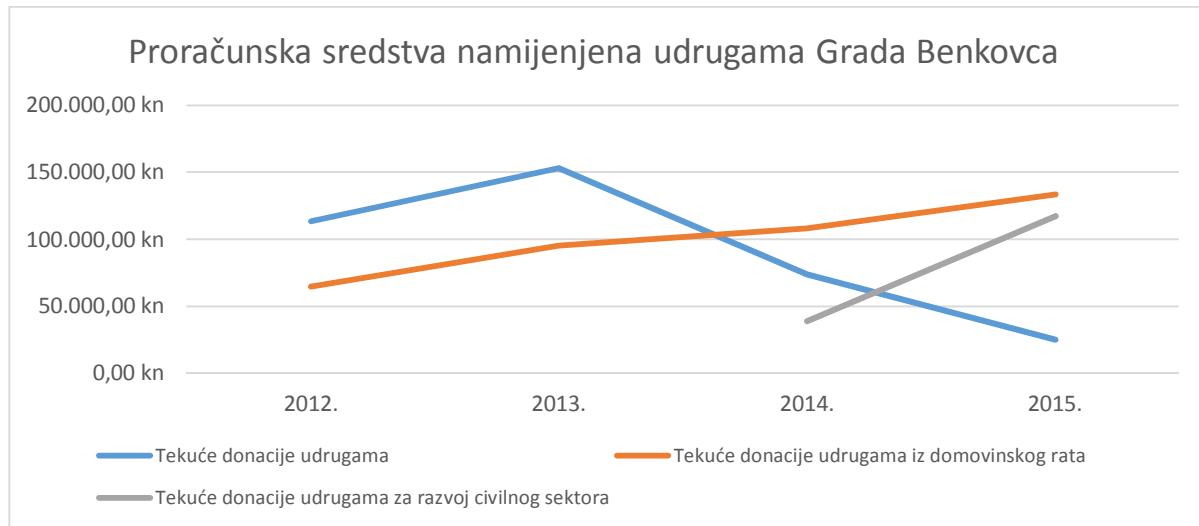
U ostale udruge ubrajaju se udruge koje se bave društveno-humanitarnim radom, udruge nacionalnih manjina, udruge u gospodarskoj djelatnosti i udruge za zaštitu životinja, prirode i okoliša.

U benkovačkom području navedene udruge su često suočene s nedovoljnim brojem stručno osposobljenih osoba za rad na specifičnom području djelovanja udruge. To je posebno važno zbog jasnoće programa i aktivnosti pojedinih udruga i česte potrebe prijave projekata mogućim izvorima financiranja (gradski proračun, proračun županije, resorna ministarstava, fondacije, fondovi EU i sl.) Većina lokalnih udruga se stoga rijetko obraća vanjskim izvorima financiranja te se pretežno oslanja se proračunska sredstva Grada Benkovca. Natječaji i dodjela sredstava za provođenje programa i projekata benkovačkih udruga jasno su određeni posebnim Pravilnikom. Formirano je i Povjerenstvo za ocjenu programa i projekata udruga i izrađeni posebni obrasci i upute udrušama za prijavu projekata.

Kretanje proračunskih izdavanja za udruge, koja su glavni izvor financiranja benkovačkih udruga, prikazano je sljedećim grafom:

⁷ Ad-hoc analiza provedena od strane Grada Benkovca među udrušama mladih

Grafikon 5. Proračunska sredstva namijenjena udrugama Grada Benkovca

I.3 Gospodarske karakteristike

Slika gospodarstva

Novim Zakonom o regionalnom razvoju, razvijenost jedinica lokalne (regionalne) samouprave određuje se na temelju indeksa razvijenosti, prema kojem se JLS razvrstavaju u 5 skupina. Prvu skupinu čine najmanje razvijene JLS, a petu skupinu najrazvijenije.

Tablica 13: Odabrani ekonomski pokazatelji Grada Benkovca i okruženja

Godina	2013					
Odarbani pokazatelji	Zadar	Pag	Obrovac	Biograd	Nin	Benkovac
Prosječni dohodak po stanovniku	29.170	21.989	17.190	26.992	22.020	17.624
Prosječni izvorni prihodi po stanovniku	3.157	4.751	1.990	5.057	5.127	1.124
Prosječna stopa nezaposlenosti	14,2%	12,9%	28,5%	9,2%	13,4%	13%
Kretanje stanovništva	104,8	103,8	136,6	114,5	117,4	115,4
Postotak obrazovanog stanovništva u stanovništvu 16- 65 godina	86,06%	80,58%	70,04%	81,64%	73,34%	66,95%
Indeks razvijenosti	101,9%	106,43%	68,72%	119,82%	109,29%	70,04%
Skupina	IV.	IV.	II.	IV.	IV.	II.

Izrazito raznolik stupanj demografskog i gospodarskog stupnja razvoja Benkovačkog područja uvjetovan je raznolikim prirodnim i proizvodnim faktorima razvijenja. Temeljne datosti ovog prostora su plodne poljoprivredne površine, nalazišta građevinskog kamena te vrlo povoljan geoprometni položaj. Takav geoprometni položaj kao i položaj Grada Benkovca unutar Zadarske županije locirao je naselje Donje Biljane kao županijski centar za gospodarenje otpadom te u Gradu Benkovcu locirao infrastrukturnu investiciju od županijske važnosti.

Gospodarski razvoj Grada Benkovca baziran je prije svega na prerađivačkoj industriji i trgovini na veliko i malo, ali uz to veoma važan faktor razvoja benkovačkog područja je i tradicionalno rasprostranjena poljoprivredna djelatnost (ratarstvo i stočarstvo). Podaci koji potkrepljuju ovu tvrdnju nalaze se u Tablici 18. Zadnjih godina područje Grada Benkovca također je zbog svojih klimatskih uvjeta postalo središte obnovljivih izvora energije, najviše vjetroelektrana, te solarnih polja. Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora osim svojih postojećih prostornih kapaciteta predviđena je i za proširenja na području Grada Benkovca (lokacije vjetropola Zadar 3 i Zadar 4), dok je vjetropolje Zadar 2 koje se nalazi na području Bruške i Medviđe usmjereno na proširivanje većim dijelom na područje Grada Obrovca.

Unutar analize gospodarstva benkovačkog kraja, analizirani su i podaci vezani uz poduzetnike koji posluju na ovom području te su oni ujedno i uspoređeni s podacima za Zadarsku županiju. Ti podaci prikazani su sljedećom tablicom:

Tablica 14. Poduzetništvo na području Grada Benkovca i Zadarske županije

	Grad Benkovac		Zadarska županija	
	2013.	2014.	2013.	2014.
Broj poduzetnika	101	108	3.239	3.512
Broj zaposlenih	822	933	19.929	20.690
Ukupni prihod (tis. kn)	433.493	514.631	11.027.421	11.354.749
Dobit razdoblja (tis. kn)	24.571	38.337	681.030	613.040
Gubitak razdoblja (tis. kn)	5.743	12.709	756.732	747.970
Neto dobit (tis. kn)	18.828	25.628	-75.703	-134.930

Izvor: Izradio autor na temelju podataka FINA-e

Kako je vidljivo iz tablice, benkovački poduzetnici su 2014. u odnosu na 2013. godinu napravili pozitivan pomak te je došlo do poboljšanja svih pokazatelja, što je na kraju i rezultiralo i ukupnom dobiti svih

poduzetnika većom od 25 milijuna kuna, rastom broja poduzeća i rastom broja zaposlenih u analiziranim poduzećima. Uspoređujući sa Zadarskom županijom, poduzetnici benkovačkog kraja prate županijska kretanja pa su čak i bolji gledano neto dobit/gubitak koji je ostvaren u pojedinim godinama. U ukupnom broju poduzeća u Zadarskoj županiji, 2014. godine Grad Benkovac sudjeluje sa 3,07%. Iste godine, poduzetnici su se nalazili na 109. mjestu ranga gradova/općina u Republici Hrvatskoj. Kada se u analizi gradova/općina oni rangiraju prema nekom od predstavljenih kategorija, poduzetnici Grada Benkovca najbolje su rangirani unutar kategorije neto dobit/gubitak te se za 2014. godinu nalaze na 55. mjestu rang ljestvice poduzetnika gradova/općina.

Nastavno na prethodno, sljedećom tablicom biti će prikazana i struktura poduzetnika prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, a sve s ciljem analize zastupljenosti pojedine djelatnosti u poslovnim aktivnostima benkovačkih poslovnih subjekata u 2014. godini.

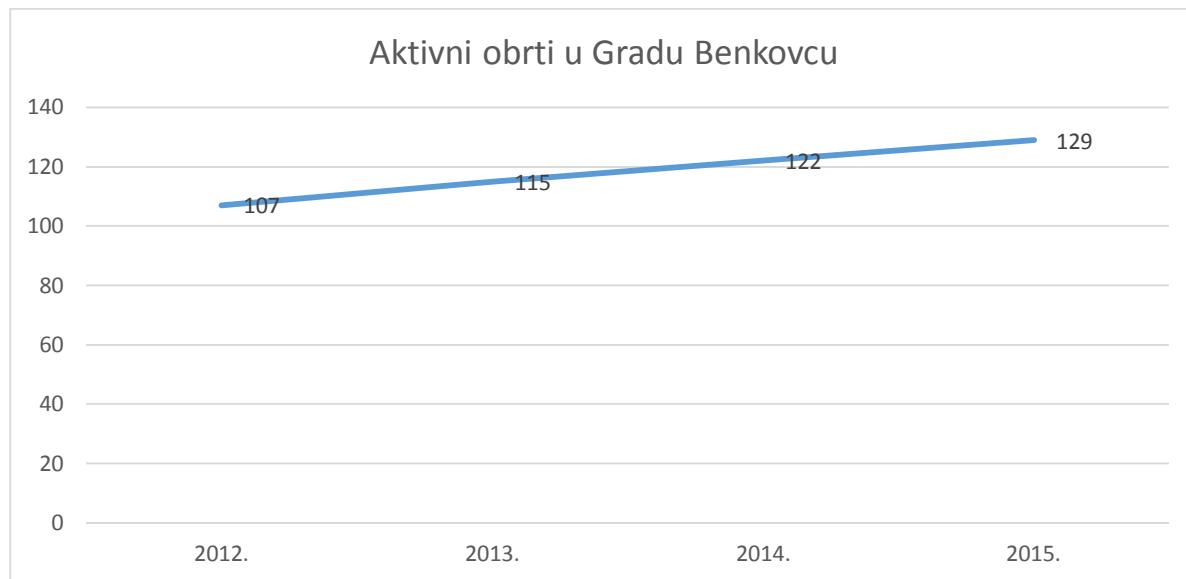
Tablica 15. Analiza poslovnih aktivnosti benkovačkog poduzetništva prema NKD-u

DJELATNOST		BROJ TVRTKI	UKUPNI PRIHODI (kn)	UKUPNI RASHODI (kn)	IZVOZ (kn)	INVESTICIJE (kn)	UVOZ (kn)	BROJ ZAPOSLENIH
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIČARSTVO	5	731.584	841.826	0	0	0	2
B	RUDARSTVO I VAĐENJE	4	6.880.993	7.122.114	0	825.338	65.534	6
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	22	283.801.031	256.717.372	218.485.766	28.332.468	16.259.289	476
D	OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJOM	2	17.305.412	16.841.400	0	24.088	0	2
E	OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	2	11.437.781	13.684.931	0	4.607.072	0	65
F	GRAĐEVINARSTVO	15	22.231.466	20.189.494	0	1.252.771	270.497	48
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	19	73.451.217	69.848.195	841.362	190.299	5.340.294	80
H	PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	2	42.338.682	42.281.386	0	67.290	0	130
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	11	3.787.801	2.894.818	0	25.678	0	17
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	1	596.634	571.573	0	0	0	5
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	1	34	293.062	0	0	0	0
M	STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	6	4.147.614	3.585.316	110.298	0	4.588	11
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	180.528	90.810	0	0	0	0
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI	1	41	0	0	0	0	0
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	789	4.430	0	4.680	0	0

Izvor: BIZNET, Hrvatska gospodarska komora

U nastavku analize stanja gospodarstva, sljedećom tablicom prikazano je kretanje aktivnih obrta u Gradu Benkovcu u razdoblju od 2012. – 2015. godine.

Tablica 16. Kretanje aktivnih obrta u Gradu Benkovcu u razdoblju 2012. - 2015.

Kada se analiziraju ovi podaci vidljivo je da oni prate pozitivne trendove koji se mogu pronaći i u analizi poslovanja trgovačkih društava. U sektoru obrtništva prisutan je konstantan porast broja poduzetnika, pa je tako u 2015. bilo aktivno 22 obrtnika više nego u 2015. godini.

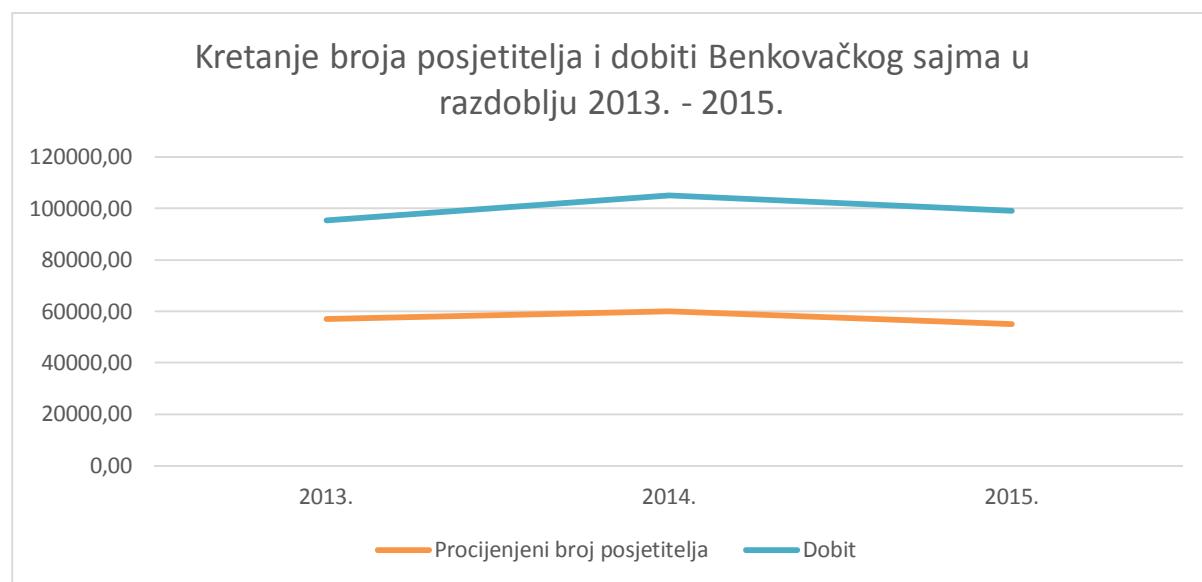
Na temelju podataka dobivenih analizom poduzetnika i obrtnika u Gradu Benkovcu, može se zaključiti da postoje pozitivni pomaci kao što je porast broja subjekata i/ili zaposlenika. Međutim i dalje je prisutna činjenica da su pozitivni pomaci učinjeni ponajviše naporom samih poduzetnika te zahvaljujući pozitivnim trendovima na tržištu koji su se dogodili ulaskom Hrvatske u EU. U ovom trenutku na području Grada Benkovca ne postoje adekvatni uvjeti za razvoj poduzetništva – od opremljene infrastrukture poslovnih zona do kontinuirane savjetodavne i edukativne potpore postojećim i poduzetnicima početnicima. Ulaganjem napora kako bi se postojećim i potencijalnim poslovnim subjektima olakšalo daljnje poslovanje ili stvorili poticajni uvjeti za investicije, zasigurno će se doprinijeti i produljenju pozitivnih kretanja, a samim time i cijelokupnom benkovačkom gospodarstvu.

Benkovački sajam

Analizirajući prirodnu i povjesno-kulturnu baštinu, tradiciju i običaje Grada Benkovca zasigurno jedan od najpoznatijih čimbenika prepoznatljivosti je i Benkovački sajam. Povijest Benkovačkog sajma seže unatrag sto godina i nastao je kao rezultat povoljnog prometnog položaja i činjenice da je Benkovac središte gospodarskog života unutrašnjosti sjeverne Dalmacije, izrazito poljoprivrednog kraja. Danas se Benkovački sajam smatra jednim od najvećih i najstarijih sajmova u Republici Hrvatskoj. Prema dostupnim informacijama u sklopu Benkovačkog sajma u prosjeku izlaže tristotinjak izlagača. Analizirajući posjetitelje sajma, njihov broj varira ovisno o vremenskim uvjetima koji se mijenjaju kroz godinu, od dvije tri tisuće u zimskom periodu do nekih 15 tisuća posjetitelja u ljetnim mjesecima. Na Benkovačkom sajmu izlagači nude svoje proizvode i usluge širokog spektra djelatnosti, a najzastupljenije su djelatnosti: poljoprivredna djelatnost, tradicijski obrti i zanati, stočarstvo i trgovina

na malo. Jedna od glavnih značajki Benkovačkog sajma je tradicijski tip trgovanja, koji za razliku suvremenog načina trgovanja, svim sudionicima Sajma omogućuje poseban doživljaj i iskustvo. Jedna od glavnih prednosti Benkovačkog sajma je i to da predstavlja živući suvenir gotovo već izgubljenih običaja života poljoprivredno-stočarskih krajeva i kao takav predstavlja autentičnu manifestaciju gospodarsko-kulturnog tipa i bogate etno baštine. Kako bi se što bolje stekao uvid u poslovanje Benkovačkog sajma, sljedećim grafom su prikazani podaci o posjetiteljima i dobiti koju sajam ostvaruje po pojedinoj godini.

Grafikon 6. Kretanje broja posjetitelja i dobiti Benkovačkog sajma u razdoblju 2013. - 2015.

Kako je vidljivo iz grafikona, 2014. godine Benkovački sajam je zabilježio najveći broj posjetitelja, a samim time je i ostvarena najveća dobit. Odnos promatrana dva elementa najbolje se vidi u tome da kako rast broj posjetitelja tako raste i dobit i obrnuto. Ujedno, u istom razdoblju Benkovački sajam bilježi identičan broj rezervacija štandova, njih 1920 u svakoj godini. Jedan od problema koji se time uočava kod Benkovačkog sajma su nedovoljni kapaciteti za izlagače, primjerice kada dolazi do rasta broja posjetitelja, samim time i potražnje, ne dolazi do porasta broja izlagača, odnosno ponude Benkovačkog sajma. Isto tako, utjecaj koji sajam ima na samo središte grada Benkovca je minoran jer ne postoji adekvatna ponuda koja bi privukla posjetitelje sajma. Uzimajući u obzir navedeno, Benkovački sajam zasigurno ima velik doprinos gospodarstvu benkovačkog kraja, ali sa sadašnjom razinom ima i veoma veliki potencijal za daljnji razvoj, podjednako u gospodarskom i turističkom sektoru.

Glavne djelatnosti

Eksplotacija kamena

Benkovački pločasti kamen, kako je već spomenuto, je jedan od glavnih prirodnih resursa benkovačkog kraja. Povijest korištenja benkovačkog kamena seže još u rimsko vrijeme te se je kroz različite faze

razvoja eksploatacija benkovačkog kamena prometnula u jednu od glavnih gospodarskih djelatnosti. U današnje vrijeme na benkovačkom području posluje desetak kamenara s izdanom koncesijom za eksploataciju koji posluju unutar klastera Klaster benkovačkog kamena. Kamenari na benkovačkom području, udruživanjem u navedeni klaster, promiču, razvijaju i unaprjeđuju kamenarske aktivnosti te ujedno i štite prava i interes cijelog klastera. Također, jedan od ciljeva klastera je i povezivanje s pratećim obrazovnim i znanstveno-istraživačkim ustanovama te državnim tijelima kako bi se postigli sinergijski učinci u nastupu na tržištima, rješavanju problema, povećanju zaposlenosti i podizanju razine poslovnih aktivnosti na višu tehničku i tehnološku razinu.⁸ Benkovački kamenari svojim zajedničkim nastupanjem izvoze svoje proizvode u sve zemlje Europske unije, Japan i Australiju. U Hrvatskoj i na navedenim tržištima benkovački kamen se smatra veoma kvalitetnom i privlačnom sirovinom koja se koristi u različitim građevinskim i arhitektonskim rješenjima te se smatra i brendom benkovačkog kraja. Budući da je benkovački kamen jedan od glavnih resursa tog kraja i da se u ovoj djelatnosti poduzimaju svi koraci za daljnji razvoj kamenarskog sektora, zasigurno se može ustvrditi da će se dalnjim ulaganjem ovaj sektor prometnuti u jednog od nositelja gospodarskog razvoja benkovačkog kraja.

Poljoprivreda

Poljoprivreda i poljoprivredna proizvodnja je kao što je rečeno najznačajniji resurs za razvoj benkovačkog kraja iako u odnosu na potencijale, zapošljava relativno mali broj ljudi te predstavlja sekundarnu djelatnost velikom broju stanovnika. Postojeći resursi, proizvodi i tradicija u kombinaciji sa potencijalno značajnim tržistem u sektoru turizma predstavljaju značajnu prednost za razvoj poljoprivrede i pratećih djelatnosti kao značajnih elemenata ukupnog razvoja benkovačkog kraja. Prema podacima iz popisa poljoprivrede 2003. godine većina korištenog poljoprivrednog zemljišta otpada na oranice i vrtove, pašnjake te vinograde i livade.

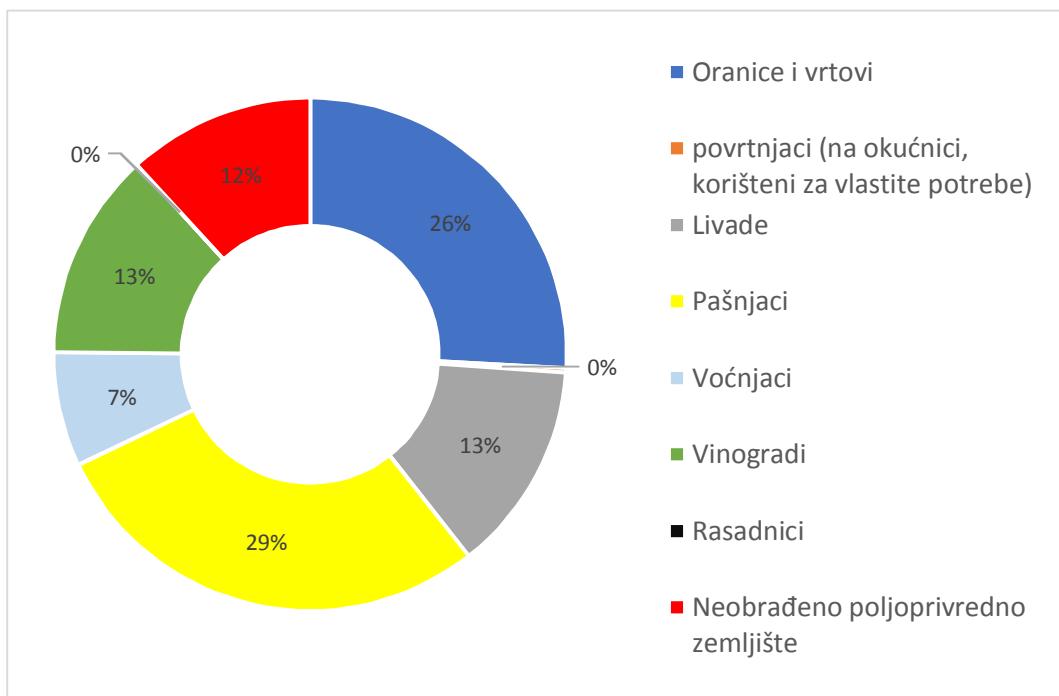
Tablica 17: Površina korištenoga poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategorijama

Korišteno poljoprivredno zemljište (ha)	Benkovac	Zadarska županija
Ukupno	3.661,17	18.987,44
Oranice i vrtovi	1.073,09	4.095,30
povrtnjaci (na okućnici, korišteni za vlastite potrebe)	12,05	150,42
Livade	549,69	3.092,09
Pašnjaci	1.183,70	8.007,01
Voćnjaci	298,83	2.023,05
Vinogradi	543,78	1.616,69
Rasadnici	0,03	2,88
Ostalo zemljište (ha)		
Ukupno	1.096,38	8.115,97
Neobrađeno poljoprivredno zemljište	488,64	4.109,01

⁸ Nakon održanog intervju s Klasterom benkovačkog kamena, s njihove strane iskazan je interes za otvaranjem svojevrsnog Centra za obradu kamena koji će biti referentno mjesto u HR za učenje o obradi kamena).

Šumsko zemljište	378,01	2.729,10
------------------	---------------	----------

Grafikon 7: Površina korištenog poljoprivrednog i ostalog zemljišta po kategorijama

Prosječna površina posjeda poljoprivrednika u Zadarskoj županiji je oko 0,56 ha što je izrazito malo i nedovoljno za konkurentnu gospodarsku aktivnost.⁹ Ovo je osnovna prepreka racionalnijem korištenju proizvodnih potencijala.

Nešto manje od trećine poljoprivrednog zemljišta je u vlasništvu jedinice lokalne samouprave koja je donijela Program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države 2009. godine. Najčešće se takvo zemljište dodjeljuje na duži rok za podizanje trajnih nasada.

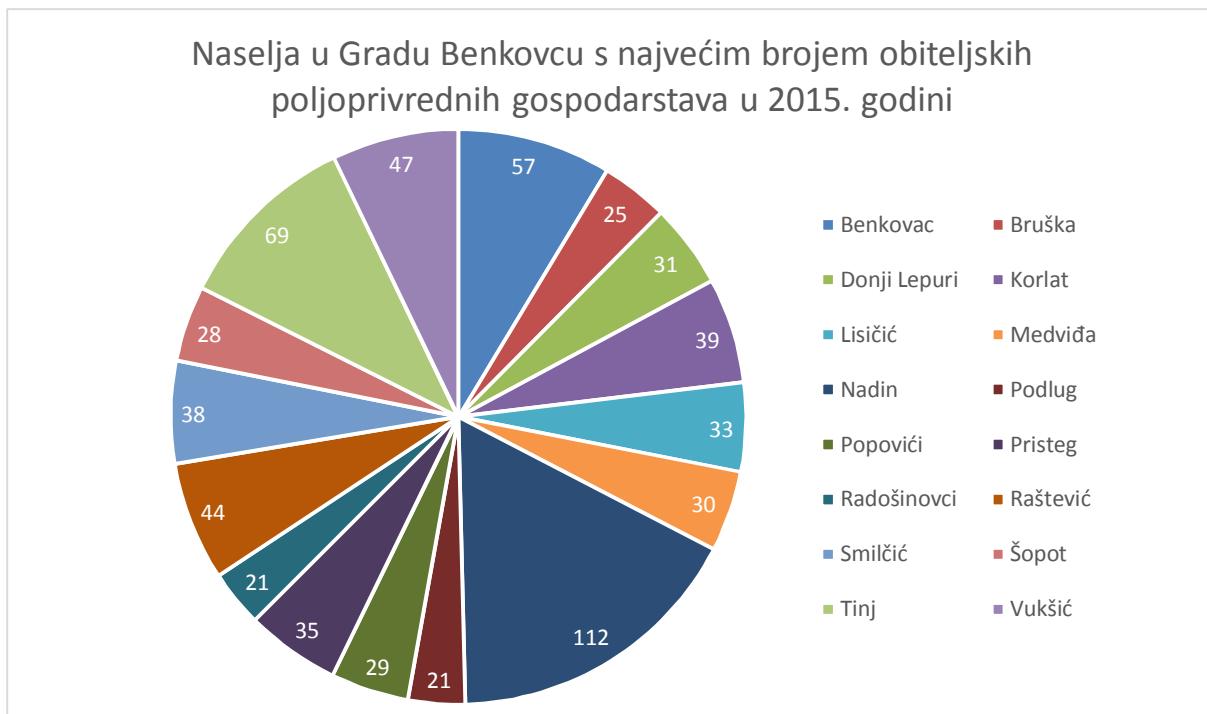
Glavne grane proizvodnje su voćarstvo, vinogradarstvo i povrčarstvo u Ravnim kotarima te stočarstvo na području Bukovice. Područje Ravnih kotara sadrži 30% obradivog poljoprivrednog zemljišta u Dalmaciji te ima idealne klimatske uvjete za dulju vegetaciju i proizvodnju zimskog povrća na otvorenom i u zaštićenom prostoru.

Daljnjom analizom poljoprivrednog sektora obuhvaćena su obiteljska poljoprivredna gospodarstva na benkovačkom području. Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju na benkovačkom području je 2015. godine bilo registrirano 920 obiteljskih poljoprivrednih

⁹ Program ruralnog razvoja Zadarske županije 2015-2020

gospodarstava. Prema dostupnim podacima u 16 naselja Grada Benkovca je registrirano više od 20 poljoprivrednih gospodarstava. Među tim naseljima prednjači naselje Nadin s njih 112, a iza njega slijede naselja Tinj, s 69 OPG-ova, i Benkovac, s 57 OPG-ova. Sva ta naselja u kojima se nalazi većina OPG-ova na Benkovačkom području prikazana su sljedećim grafikonom.

Grafikon 8. Naselja u Gradu Benkovcu s najvećim brojem obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u 2015. godini

Neki od najvećih problema za potencijalne i postojeće proizvođače predstavlja nedostatak prodajno-doradbenih i skladišnih kapaciteta, linija financiranja te kompetencija proizvođača. Prepoznatljivi, finalni proizvodi također nedostaju kao i jasan marketing te promocija na domaćem i stranom tržištu. Mogućnosti za proizvodnju koja može odgovoriti na povećanu potražnju tijekom turističke sezone su veliki kao i potencijali za razvoj ruralnog turizma kao dodatne ili primarne djelatnosti malih seoskih domaćinstava.

Melioracijski sustavi

Poljodjelska proizvodnja (vinogradarstvo, povrtlarstvo, voćarstvo) je vrlo važna grana na benkovačkom području, a njen je razvoj usko vezano uz navodnjavanje, ali i odvodnju suvišnih voda.

To je posebice bitno za voćarsku proizvodnju koja predstavlja vrlo važnu gospodarsku granu i ima široke mogućnosti za daljnji razvoj. Problem je međutim potreba za dodatnom vodom za navodnjavanje, koji se počeo rješavati izgradnjom akumulacijskih jezera kao što je akumulacija Vlačine ($930.000 m^3$). Nužno

je nastaviti istraživanja vezana za razne mogućnosti zahvata površinskih voda na benkovačkom području.

Postojeći sustavi:

- Polje Gornja Baštica, bogato kvalitetnim poljoprivrednim tlom, proteže se u smjeru jugoistok-sjeverozapad, a smješteno je na području gornjeg dijela sliva bujice Baštica. Do rata se polje koristilo ponajviše za uzgoj voćnjaka i vinograda. Melioracijski sustav se sastoji od osnovnih melioracijskih objekata: središnjeg odvodnog kanala duljine 4 km i lijevog odvodnog kanala duljine 1 km, dok je ukupna duljina melioracijskih kanala III. i IV. reda oko 38 km. Ukupna površina melioriranog područja je 440 hektara. Izgrađena je akumulacija Vlačine ($913\ 000\ m^3$) za potrebe navodnjavanja Gornje Baštice i u svrhu smanjenja vodnog vala na nizvodnom dijelu bujice Baštica. Sustav za navodnjavanje u polju Gornja Baštica je u potpunosti obnovljen te je do svake parcele dovedena voda. Ujedno, izgrađen je hidrant i vodomjer te je sustav u potpunosti stavljen u funkciju.
- Polje Smilčić je smješteno između mjesta Biljane Donje i Smilčić. Polje je podijeljeno na dva dijela cestom koja spaja ta dva mjesta. Polje karakterizira kvalitetno poljoprivredno zemljište koje se koristi poglavito za uzgoj voćnjaka, površine 100 hektara. Polje se danas u potpunosti obrađuje. Osnovni melioracijski objekti odvodnje: desni i lijevi središnji kanali, ukupne duljine 2,7 km, 1,2 km obodnih kanala koji omeđuju polje sa sjeverozapadne i jugoistočne strane, te 0,5 km detaljnih melioracijskih kanala. Projektom "Polje Smilčić – odvodnja" iz 1960. godine predviđena je izgradnja detaljnih melioracijskih kanala ukupne dužine 4,2 km. Na polju je izgrađen sustav navodnjavanja, a zahvat vode je iz akumulacije Vlačine koja se nalazi na 7 km udaljenosti od polja. Sustav za navodnjavanje je tijekom rata stradao i danas nije u funkciji te je stoga nužna rekonstrukcija. Kako bi se sustav ponovno stavio u funkciju Grad Benkovac je za njega izradio projektnu dokumentaciju te je ishodio građevinsku dozvolu za izgradnju sustava. Početak radova na sustavu za navodnjavanje u polju Smilčić je planiran za početak 2017. godine.
- Nadinsko blato zauzima 450 hektara kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta dobivenog izgradnjom odvodnog sustava Nadin-Polača-Vrana koji je zaustavio prethodno učestalo plavljenje (od voda sa vlastitog sliva i voda bujičnih tokova Kličevice i Mirošnice). Melioracijski sustav odvodnje na području Nadinskog blata se sastoji od 3,3 km glavnog odvodnog kanala i detaljnih melioracijskih kanala ukupne duljine 8,5 km. Izgrađeni su sjeverni i južni obodni kanali sa pripadnim obrambenim nasipima koji omeđuju polje u svrhu zaštite područja od vanjskih voda. Područje je najpogodnije za uzgoj vinove loze koja je i jedina prisutna kultura iako je danas oko 20% vinograda zapušteno. Dotok Kličevice, Mirošnice i glavnog odvodnog kanala veći je od onoga koji mogu primiti objekti koji se nalaze nizvodno. Iz tog razloga je površina između sjevernog obodnog kanala i kanala Kličevica pretvorena u retenciju. Ovaj sustav za navodnjavanje ujedno je riješio i problem odvodnje Polačkog polja površine 200 ha.

- Benkovačko polje se prostire u smjeru sjeverozapad-jugoistok, južno od grada Benkovca. Polje je bruto površine 728 hektara i prekriveno je poljoprivrednim zemljištem. Melioracijski sustav Benkovačkog polja nije u potpunosti izgrađen (bez detaljnih melioracijskih objekata). Kanalska melioracijska mreža se danas sastoji od glavnog odvodnog kanala duljine 3,38 km, bočnog kanala "Perušić" duljine 1,2 km, te još dvaju kanala duljine 1,24 odnosno 0,76 km. Polje iz tog razloga plavi za vrijeme kišnih razdoblja, a trajno rješenje bila bi izgradnja tunela. Međutim problem danas ne predstavlja samo odvodnja polja, već i činjenica da se u izgrađene kanale ulijevaju oborinske vode grada Benkovca i vode sa uređaja za pročišćavanje što stvara potencijalnu opasnost od zagađenja poljoprivrednog tla.
- Kraško polje Pristeg-Stankovci proteže se u smjeru sjeverozapad-jugoistok u dužini preko 8,5 kilometara, a okružuju ga kraški brdski masivi. Polje je prekriveno poljoprivrednim zemljištem ukupne površine 520 hektara. Osnovna i detaljna kanalska mreža izgrađena je na sjeverozapadnom dijelu polja. Detaljni melioracijski kanali su sjeverni i južni sabirni kanal ukupne duljine 2,6 km i šest parcellnih kanala ukupne dužine 2,3 km. Na ovom dijelu polja izgrađen je i spojni kanal Pristeg-Stankovci duljine 2,7 km. Funkcija mu je prikupljanje voda iz sabirnih kanala i njihovo provođenje do Stankovačke jaruge. Na srednjem i jugoistočnom dijelu nisu izgrađeni objekti detaljne melioracijske odvodnje. Kako bi se trajno riješio problem odvodnje trebao bi se izgraditi odvodni tunel prema jugu. Polje se obrađuje djelomično jer još uvijek na pojedinim dijelovima postoji opasnost od mina.

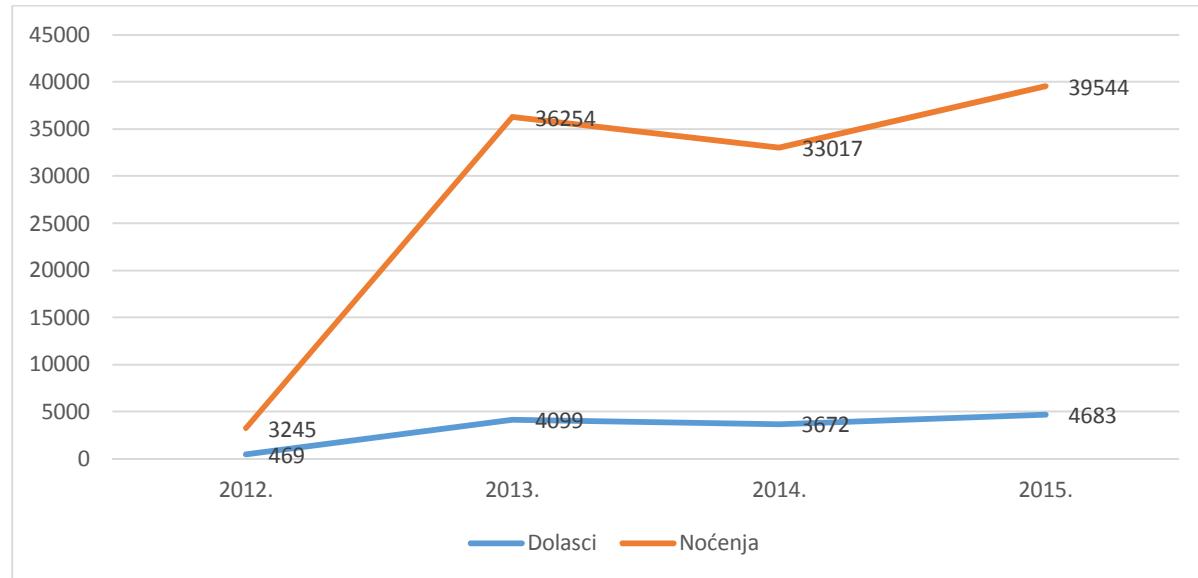
Turizam

Na prvi pogled Grad Benkovac ima veoma dobru poziciju za razvoj vlastitog turizma, ali prema dostupnim podacima benkovački turizam je još daleko od punog potencijala kojim raspolaže. Potencijal benkovačkog turizma je zasigurno blizina i dobra prometna povezanost s mnogim turističkim mjestima na obali Zadarske, ali i okolnih županija te drugim turističkim lokalitetima, kao što su nacionalni parkovi Paklenica i Krka. Kako bi se što bolje opisalo stanje u benkovačkom turizmu, sljedećom tablicom i grafikonom prikazani su podaci za dolaske i noćenja u Gradu Benkovcu.

Tablica 18: Osnovni pokazatelji turizma na benkovačkom području

	2012.		2013.		2014.		2015.	
Dolasci	469		4.099		3.672		4.683	
Noćenja	3.245		36.254		33.017		39.544	
Postelje	stalne	pomoćne	stalne	pomoćne	stalne	pomoćne	stalne	pomoćne
	90	35	133	35	-	-	-	-

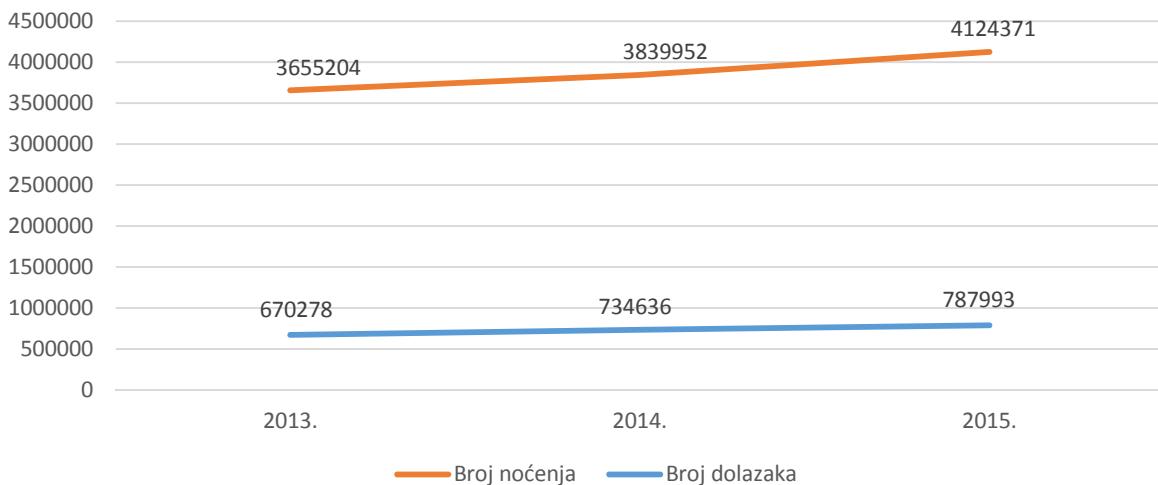
Grafikon 9: Prikaz kretanja broja dolazaka i noćenja na području grada Benkovca

Iz prikazanih podataka vidljiv je veliki skok u rastu broja dolazaka i noćenja između 2012. i 2013. godine, ali taj trend nije nastavljen i sljedećih godina, što više došlo je do pada broja noćenja, dok broj dolazaka u Grad Benkovac varira u neznatnim pomacima. Kako bi se što bolje opisao problem nedovoljno iskorištenog turističkog potencijala samog Grada, sljedećim grafovima su prikazani podaci za preostalih pet gradova Zadarske županije koji mogu predstavljati bazu turista koji Grad Benkovac mogu odabrati za svoje odredište.

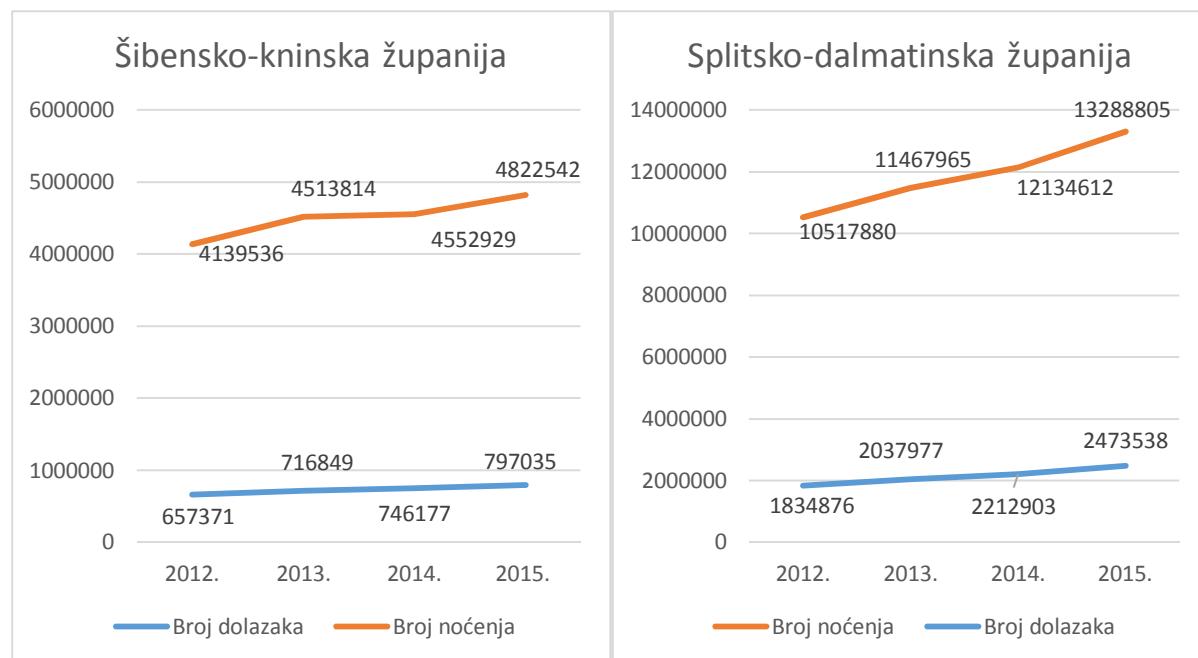
Grafikon 10. Prikaz broja kretanja dolazaka i noćenja preostalih gradova Zadarske županije

Zadarska županija (Biograd na moru, Nin, Obrovac, Pag i Zadar)

Kako je već navedeno zbog dobrog položaja, kvalitetne prometne povezanosti i blizine okolnih turističkih područja, potencijalnim turistima, Grad Benkovac može smatrati i turiste koji dolaze i na područje Šibensko-kninske i Splitsko-dalmatinske županije. Kretanje dolazaka i noćenja u tim dvjema županijama prikazano je sljedećim grafovima:

Grafikon 11. Prikaz broja kretanja dolazaka i noćenja u Šibensko-kninskoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji

Kako je vidljivo iz svih triju grafova, područja koja u određenoj mjeri, većoj ili manjoj, predstavljaju turistički potencijal Grada Benkovca bilježe kontinuirani rast, kako dolazaka, tako i noćenja. Kako bi Grad Benkovac što bolje iskoristio taj potencijal, turistička ponuda Grada Benkovca bi se trebala u što većoj mjeri fokusirati i na te turiste, odnosno prilagoditi njihovoj potražnji, kako bi oni zbog blizine uspoređivanih područja mogli u bilo kojem trenutku pronaći razlog za turistički posjet Gradu čime bi se izravno doprinosilo poboljšanju turističkih rezultata Grada Benkovca.

Na tragu prethodno navedenih potencijala dolazaka, jedna od kvalitetnih mjera za poboljšanje turističkih aktivnosti u Gradu Benkovcu je prostornim planom definirana jedina turistička zona (turističko naselje površine 10 ha, maksimalnog kapaciteta do 500 kreveta) koja je ujedno i u neposrednom kontaktu sa postojećim vikend naseljem, a nalazi se na Karinskom moru, uz granicu općine Novigrad.

Postojeće vikend naselje u sklopu građevinskog područja naselja Donji Karin i prateća infrastruktura pružaju vrlo dobro uvjete za razvoj planirane turističke zone, ali i za proširenje i sadržajno preoblikovanje postojećih turističkih sadržaja. Također u sklopu mjesta Donji Karin predviđa se i uređenje površine kampa, a njegov obuhvat definirat će se izradom UPU-a cijelog naselja.

Turističku se djelatnost, osim na obali Karinskoga mora, želi u većoj mjeri poticati i u obliku seoskog turizma, ali kao dopuna osnovnoj djelatnosti poljoprivrednog gospodarstva. Kako bi se što više doprinijelo razvoju seoskog turizma na benkovačkom području, Grad Benkovac redovito izdvaja proračunska sredstva koja se dodjeljuju zainteresiranim koji svoju djelatnost pružaju unutar seoskih turizama. Tako je Grad Benkovac u 2014. godini za devet kandidiranih projekata dodijelio 154.750,00 bespovratnih sredstava za razvoj seoskog turizma. U 2015. godini na benkovačkom području su za tri kandidirana projekta dodijeljeno 52.000,00 kune bespovratnih sredstava.

Na području Grada Benkovca predviđene su i sportsko-rekreacijske zone koje ujedno mogu predstavljati i izvorište novi i interesantne turističke ponude :

- zona Raštević namijenjena prvenstveno formiranju većih sportsko-rekreativnih parkova – sportskih igrališta, adrenalinskih, vodnih centara, tematskih parkova površine 110 ha
- zona Miranje Donje gdje je predviđeno golf igralište površine 100 ha

Ujedno na području Grada Benkovca prisutni su i specifični oblici aktivnog turizma koji njihovim dalnjim razvojem mogu još više doprinijeti turističkim rezultatima Grada Benkovca:

- Lov – Aktivnosti lova su na benkovačkom području u visokom stadiju razvoja i s dugom tradicijom, posebice u području lova na prolaznu pernatu divljač. Najatraktivnijim područjima za lov smatraju se Bukovica i Ravni kotari, posebice u zimskim mjesecima. Područje Grada Benkovca posjeduje veliki potencijal za daljnji razvoj lovнog turizma, koji će se dalnjim razvojem povezanih turističkih kapaciteta i usluga podići na još višu i privlačniju razinu za potencijalne turiste ovog područja.

- Slatkovodni ribolov – Zbog izuzetne blizine Vranskog jezera, gdje već postoji razvijen sustav slatkvodnog, odnosno sportskog ribolova, na benkovačkom području postoji velika mogućnost razvoja povezane turističke ponude koja odgovarala na zahtjeve ribolovaca iz Austrije, Italije, Njemačke i drugih zemalja, a ujedno i podizati kvalitetu turizma benkovačkog područja.
- Canuing – Daljnji razvoj canuinga na benkovačkom području može se temeljiti na prirodnim ljepotama koja nude obližnja područja rijeke Zrmanje te obalni prostor Karinskog i Novigradskog mora.
- Rafting – Za intenzivniji razvoj turističke ponude raftinga na benkovačkom području najzaslužnija je blizina rijeke Zrmanje i pritoka Krupe, koja u kombinaciji s obližnjim morem omogućuje dulje trajanje turističke sezone, a samim time osigurava i viši doprinos turističkih prihoda.
- Biciklizam – Za potrebe biciklističkog turizma na benkovačkom području razvijen je niz označenih i održavanih biciklističkih staza različitog težinskog karaktera. Primjerice neke od staza na kojima se odvijaju aktivnosti biciklizma su biciklističke staze koje prolaze benkovačkim područjem: Pakoštane – Asseria i Via Magna te tematska cesta Bruška – Medviđa. Već postavljeni preduvjeti za biciklistički turizam zajedno s raznolikostima terena i krajolika predstavljaju izrazito velik potencijal koji zasigurno može doprinijeti dalnjem razvoju turizma benkovačkog područja.
- Pješačenje – Kao i kod razvoja biciklizma, spoj blagodati terena i krajolika ovog područja te puteva i cesta koji se protežu benkovačkim područjem, predstavlja dobru bazu za razvoj turističke ponude povezanih sadržaja kako bi se što više turista ovog tipa privuklo na benkovačko područje.
- Speleologija – Kako je već prethodno navedeno, zbog blizine NP-a Paklenica, potencijalnim turistima Grada Benkovca smatraju se i posjetitelji tog nacionalnog parka pa bi se za što bolji razvoj turizma na benkovačkom području, i sama turistička ponuda u Benkovcu trebala prilagoditi tim posjetiteljima kako bi oni pronašli razloga da tijekom posjeta nacionalnom parku, provedu neko vrijeme i na benkovačkom području.
- Planinarenje – Isto kao i u prethodnom dijelu, obližnji NP Paklenica, a u ovom slučaju i šire velebitsko područje, predstavljaju bazu turista koji bi nakon planinarskih aktivnosti i svoje druge turističke zahtjeve i potrebe mogli zadovoljavati na benkovačkom području.
- Jahanje – Kako bi turisti što bolje upoznali područje Ravnih kotara na kojem se nalazi Grad Benkovac, jedan od zasigurno najboljih načina je konjički turizam, a teren koji se prostire na ovom području omogućuje idealne uvjete za jahačke aktivnosti. Na benkovačkom području djeluje polački Konjičko – galopski klub Oluja „95“ koji među svojim aktivnostima pruža i usluge konjičkog turizma.
- Jeep safari – Zbog geomorfoloških obilježja obližnjeg Velebita do mnogih lokaliteta moguće je doći samo terenskim vozilima, a te aktivnosti pružaju mogućnosti povezanih turističkih sadržaja kojima bi se dodatno razvio turizam benkovačkog područja.

Poslovno okruženje - poduzetnička infrastruktura i institucije

S namjerom kako bi se stvorili što bolji uvjeti za razvoj poduzetništva, Grad Benkovac je poduzeo mnogobrojne aktivnosti na tom području te su kao rezultat tih aktivnosti proizašle tri poduzetničke/poslovne zone:

Poslovna zona Šopot

Najveća Poslovna zona na benkovačkom području je Poslovna zona Šopot s ukupnom površinom od 62,8 hektara. Od navedene površine, 53,23 hektara ima poslovno-industrijsku namjenu, dok preostali dio otpada na javno-prometnu namjenu. Analizirajući kapacitet Poslovne zone Šopot bitno je naglasiti da u njoj trenutno svoju djelatnost obavljaju 4 poslovna subjekta, dok su preostali ulagači u postupku projektiranja i ishođenja dozvola te da više nema slobodnih parcela za nova ulaganja. Olakšice koje ulagači ostvaruju ulaganjem u Poslovnu zonu Šopot su oslobođanje plaćanja komunalne naknade (ovisno o broju zaposlenika), nizak komunalni doprinos (ovisno o djelatnosti) te mogućnost neplaćanja komunalnog doprinosa ili umanjenje cijene zemljišta ako investitor sufinancira izgradnju komunalne infrastrukture. Poslovna zona Šopot zamišljena je kao građevinsko područje mješovite namjene za ulaganja u području proizvodnih, uslužnih ili ostalih djelatnosti. Promatrajući položaj Poslovne zone Šopot, smještena je na području sjeverno od trase autoceste A1 uz čvorište Benkovac. Uz to, omeđena je državnim cestama D-27 (cesta prema Biogradu na moru) i D1 (Jadranka magistrala) te županijskom cestom prema Stankovcima. Uz to, nedaleko od ulaza u Poslovnu zonu prolazi trasa željezničke pruge Zadar – Knin. Gledajući ove čimbenike, Poslovna zona Šopot ima veoma dobar strateški položaj te je iz tih razloga bila veoma primamljivo područje za ulagače koji trenutno posluju u njoj.

Aktivnosti koje je Grad Benkovac odradio po pitanju razvoja Poslovne zone Šopot počinju 2003. kada se krenulo u rješavanje imovinsko pravnih odnosa. Proces rješavanja imovinsko-pravnih odnosa završen je 2007. godine. Usپoredno ovim aktivnostima, provođene su i aktivnosti ishođenja provedbene i tehničke dokumentacije (Detaljni plan uređenja Poslovne zone Šopot, glavni projekti za komunalnu infrastrukturu, građevinska dozvola za izgradnju komunalne infrastrukture, studija izvedivosti i analiza troškova i koristi, glavni projekt). Nakon tih aktivnosti pristupilo se aktivnostima izgradnje komunalne infrastrukture i prodaje parceliranih zemljišta unutar Poslovne zone. Kako bi se detaljnije prikazao omjer uloženog i dobivenog, sljedećom tablicom prikazani su ostvareni prihodi i rashodi Poslovne zone Šopot u razdoblju 2002. – 2013.:

Tablica 19. Struktura prihoda i rashoda Poslovne zone Šopot za razdoblje 2002. – 2013.

Vrsta prihoda	Iznos
Prodaja građevinskog zemljišta unutar I faze	4.300.137,83 kn
Prodaja građevinskog zemljišta unutar II faze	7.546.027,00 kn
Zadarska županija	740.000,00 kn
Državni proračun	5.650.000,00 kn
EU sredstva	4.964.688,88 kn

UKUPNO PRIHODI	23.200.853,71 kn
Vrsta rashoda	Iznos
Izdvajanje iz šumskogospodarske osnove	63.948,96 kn
Projektno planska dokumentacija	1.383.114,00 kn
Izvedeni radovi	22.783.661,10 kn
UKUPNO RASHODI	24.230.724,06 kn

Poslovna zona Veljani

Uz Poslovnu zonu Šopot, na benkovačkom području postoji i Poslovna zona Veljani, koja ima ukupnu površinu od 44,53 hektara. Od navedene površine, 39,83 hektara ima poslovno industrijsku namjenu, dok preostali dio otpada na javno prometnu namjenu. Trenutno su u Poslovnoj zoni Veljani aktivna 3 poslovna subjekta, dok još uvijek postoje 23 slobodne parcele. Olakšice koje investitori ostvaruju ulaganjem u ovu Poslovnu zonu Veljani su oslobođanje plaćanja komunalne naknade (ovisno o broju zaposlenika), nizak komunalni doprinos (ovisno o djelatnosti) te mogućnost neplaćanja komunalnog doprinosa ili umanjenje cijene zemljišta ako investitor sufinancira izgradnju komunalne infrastrukture. Područje Poslovne zone Veljani je predviđeno kao poslovno industrijska zona, odnosno kao građevinsko područje mješovite namjene za izgradnju i razvoj industrijskih, proizvodnih i prerađivačkih pogona, zanatskih i servisnih djelatnosti, skladišnih prostora te ostalih djelatnosti. Područje obuhvaćeno Poslovnom zonom smješteno je na području grada Benkovca, sjeverno od trase državne ceste D-502 (Zadar-Smilčić) koja povezuje grad Zadar sa čvorom Zemunik gornji na autocesti Zagreb-Split-Dubrovnik, lociran zapadno od ove zone. Zbog takvog položaja, Poslovna zona Veljani ima značajan, kako prometni, tako i gospodarski potencijal. Bitno za spomenuti je i situacija koja u neku ruku smanjuje potencijal ove Poslovne zone, a to je nemogućnost spajanja na visokonaponsku mrežu što u određenoj mjeri odbija interes potencijalnih ulagača. Uvezši u obzir da je Poslovna zona Šopot popunjena, a Poslovna zona ima određeno ograničenje, jedno od rješenja je otvaranje nove poslovne zone koja će moći pružiti cijelokupni raspon usluga zainteresiranim ulagačima.

Poslovna zona Benkovačko Selo

Poslovna zona Benkovačko Selo koja ima ukupnu površinu od 370.298 m². Od navedene površine za poslovnu i proizvodnu namjenu predviđeno je 260.146 m², dok će preostali prostor biti iskorišten za zonu sportskih sadržaja, javne zelene površine i ostale infrastrukturne elemente potrebne za nesmetano korištenje zone. Trenutno se u Poslovnoj zoni koriste dvije parcele, jednu koristi trgovačko društvo Kamen Benkovac d.o.o., dok je druga u funkciji Cesta Zadarske županije koje na njoj imaju izgrađena spremišta i silose. S druge strane postoji 48 zemljišnih čestica koje su još uvijek u vlasništvu Republike Hrvatske i za koje je Grad Benkovac DUUDI-u uputio zahtjev za darovanje tih čestica kako bi se moglo krenuti u fazu izgradnje i komunalnog opremanja zone. Do sada je za izradu Detaljnog plana uređenja, studije isplativnosti, tehničke dokumentacije i projektne dokumentacije za komunalnu infrastrukturu PZ-e Benkovačko Selo utrošeno 611.030,00 kuna. Kada se riješe imovinsko-pravni odnosi za planirane čestice u državnom vlasništvu, u izgradnju i komunalno opremanje PZ-e Benkovačko Selo planira se uložiti 23.670.000,00 kuna. Od samih početnih radnji na razvoju ove Poslovne zone 2008.

godine, 54 poduzetnika su iskazala interes za ulaskom u samo Poslovnu zonu te se prema procjenama tih iskazanih interesa očekuje otvaranje više od 600 radnih mjesta. Kako je već navedeno, Poslovna zona Šopot je popunjenoj kapaciteta, Poslovna zona Veljani ima ograničeni pristup visokonaponskoj mreži pa je na benkovačkom području izrazito važno aktualiziranje treće poslovne zone Benkovačko Selo kako bi se njome mogao poticati rast i razvoj poduzetništva benkovačkog kraja čime bi se izravno doprinijelo dalnjem smanjivanju nezaposlenosti i razvoju cijelokupnog gospodarstva Grada Benkovca. Tome će zasigurno doprinijeti i ulaganje planirani Centar za razvoj poduzetništva i industrije koji će obuhvaćati informacijsko-edukacijski prostor, centar za obradu kamena, centar za transfer tehnologije u poljoprivredi i Inkubator poslovnih ideja.

Tržište rada

Zaposlenost i nezaposlenost

Aktivno stanovništvo odnosno radni contingent (stanovnici između 15 i 65) čini oko 57% stanovništva. Od toga je oko 64% radno aktivno. Odnos muškaraca i žena je izrazito neujednačen i u udjelu radno aktivnog stanovništva muškarci čine gotovo dvije trećine zaposlenih. Neaktivno stanovništvo čini 62.72% (u koji ulazi i dio aktivnog stanovništva - uzdržavano i osobe s osobnim prihodom) u ukupnom broju stanovnika i u ovoj kategoriji za manji postotak dominiraju žene. Benkovačko područje je ruralnog karaktera tako da je radno aktivno stanovništvo najviše zastupljeno u primarnom sektoru (poljoprivreda, lov i šumarstvo) sa 15.35%, a slijede ga veći udio zaposlenih u Javnoj upravi i obrani sa 15.06% te u prerađivačkoj industriji sa 14.48%.

Tablica 20: Broj i udio aktivnog stanovništva (radno sposobnog i radne snage) u ukupnom broju stanovnika 2011.

Radno sposobno (radni contingent)		Radno aktivno (radna snaga)		Neaktivno	
6.889	62,48%	2.664	24,16%(38.67%)*	5.621	50.98%

Tablica 21: Broj i udio zaposlenih/nezaposlenih prema spolu u ukupnom broju stanovnika 2011.

	AKTIVNO STANOVNIŠTVO (RADNA SNAGA)					
	ZAPOSLENI		NEZAPOSLENI		UKUPNO	
	broj	%	broj	%	broj	%
Muškarci	1.552	14.08%	411	3.73%	1.963	17.80%
Žene	1.112	10.09%	284	2.58%	1.396	12.66%
UKUPNO	2.664	24.16%	695	6.30%	3.359	30.46%

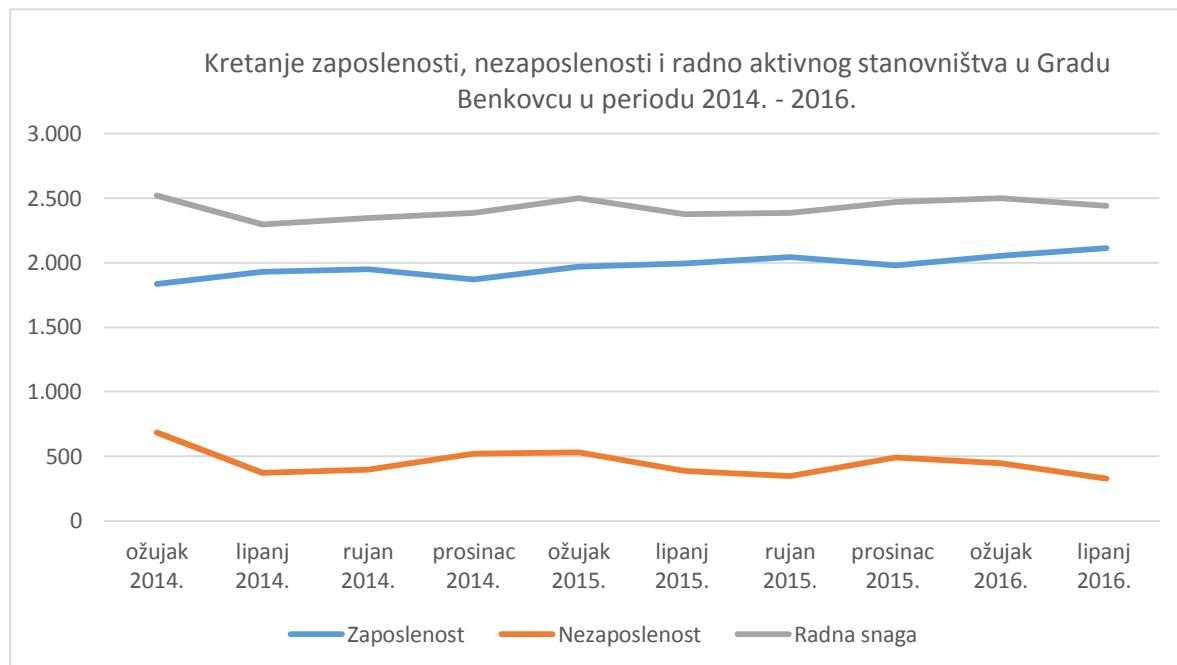
Kako bi se što detaljnije prikazao trend u kretanju nezaposlenosti i zaposlenosti, odnosno radno aktivnog stanovništva, sljedeća tablica prikazuje podatke o navedenom. U tablici su navedeni podaci za Zadarsku županiju i Grad Benkovac. Podaci su prikazani kvartalno kako bi se što detaljnije mogle uvidjeti promjene koje se mogu uočiti kroz godine.

Tablica 25: Zaposlenost, nezaposlenost i radno aktivno stanovništvo u Zadarskoj županiji i Benkovcu

Zaposlenost	ožu.14	lip.14	ruj.14	pro.14	ožu.15	lip.15	ruj.15	pro.15	ožu.16	lip.16
Zadarska županija	46.231	52.780	50.350	46.364	46.702	53.556	50.955	47.190	47.893	55.013
Benkovac	1.837	1.929	1.948	1.870	1.970	1.993	2.043	1.980	2.056	2.115
Nezaposlenost	ožu.14	lip.14	ruj.14	pro.14	ožu.15	lip.15	ruj.15	pro.15	ožu.16	lip.16
Zadarska županija	12.682	7.711	7.404	9.838	9.514	6.444	6.754	8.895	8.356	5.453
Benkovac	683	370	399	519	531	385	346	489	445	327
Radna snaga (radno aktivni)	ožu.14	lip.14	ruj.14	pro.14	ožu.15	lip.15	ruj.15	pro.15	ožu.16	lip.16
Zadarska županija	58.913	60.491	57.754	56.202	56.216	60.000	57.709	56.085	56.249	60.466
Benkovac	2.520	2.299	2.347	2.389	2.501	2.378	2.389	2.469	2.501	2.442

Nastavno na prethodnu tablicu, sljedećim grafikonom su izdvojeni podaci o zaposlenosti i nezaposlenosti, odnosno radno aktivnom stanovništvu u Gradu Benkovcu. U tom grafikonu vidljivo je da se na benkovačkom području pojavljuju ponavljajuće fluktuacije između zimskih i ljetnih perioda koje se prema dostupnim podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područnog ureda u Zadru javljaju kao posljedica sezonalnosti, odnosno pojačane potražnje za radno aktivnim stanovništvom u turističkom sektoru.

Grafikon 12. Kretanje zaposlenosti, nezaposlenosti i radno aktivnog stanovništva u Gradu Benkovcu

Tablica 22: Nezaposlene osobe prema razini obrazovanja krajem veljače 2016.

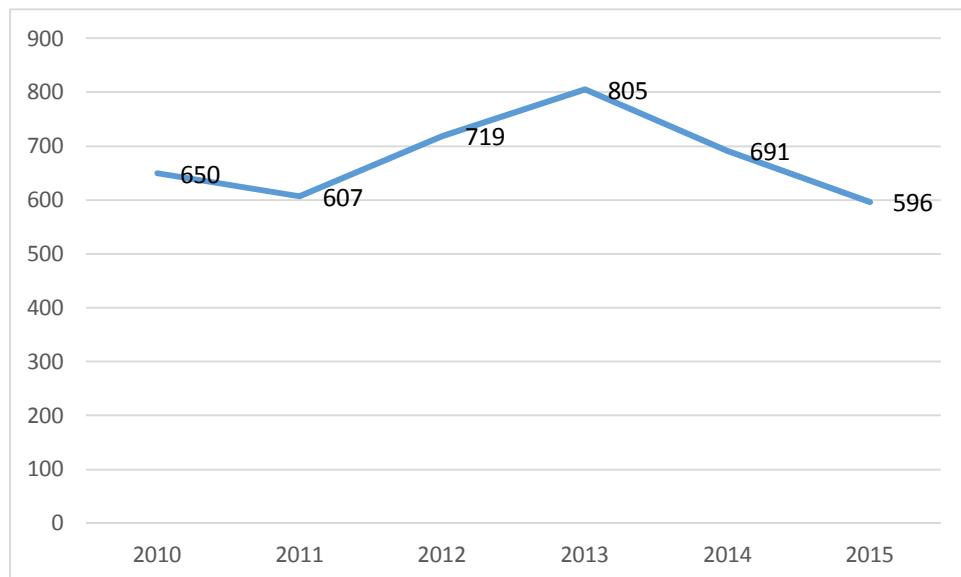
	Ukupno	Bez škole i nezavršena OŠ	OŠ	SŠ za zanimanje do 3 god i KV i VKV radnici	SŠ za zanimanje u trajanju 4 i više godina	Gimnazija	Viša škola, I. stupanj fakulteta, stručni studij	Fakultet, akademija, magisterij, doktorat
Benkovac	678	48 (7,08%)	167 (24,63%)	263 (38,79%)	141 (20,80%)	8 (1,18%)	23 (3,39%)	28 (4,13)
Biograd	875	7 (0,8%)	204 (23,31%)	273 (31,23%)	241 (27,59%)	31 (3,57%)	61 (6,97%)	58 (6,64%)
Obrovac	425	111 (26,12%)	61 (14,35%)	130 (30,59%)	94 (22,12%)	10 (2,35%)	10 (2,35%)	9 (2,12%)
Zadar	6.077	37 (0,61%)	976 (16,06%)	1.782 (29,32%)	1.793 (29,50%)	288 (4,74%)	453 (7,45%)	748 (12,31%)
Zadarska županija	8.956	247 (2,76%)	1.753 (19,57%)	2.678 (29,90%)	2.471 (27,59%)	353 (3,94%)	581 (6,49%)	873 (9.75%)

Podaci za razdoblje 2010.-2015. ukazuju na to da je benkovačko gospodarstvo uspijevalo riješiti probleme nezaposlenosti. Tako je Grad Benkovac uspio zaustaviti rastuću nezaposlenost koja je u 2013. godini dosegnula 11,68%. Od tada nezaposlenost je nastavila padati te je u 2015. godini iznosila 8,65% (prosječna godišnja nezaposlenost u referentnoj godini / radno sposobno stanovništvo prema popisu iz 2011. godine)

Tablica 23: Kretanje prosječne godišnje nezaposlenosti u Zadarskoj županiji i Benkovcu u razdoblju 2010.-2015.

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Zadarska županija	10.671	10.310	10.700	11.161	9.729	8.107
Benkovac*	650	607	719	805	691	596

Grafikon 2: Kretanje prosječne godišnje nezaposlenosti u Gradu Benkovcu od 2011.-2015.

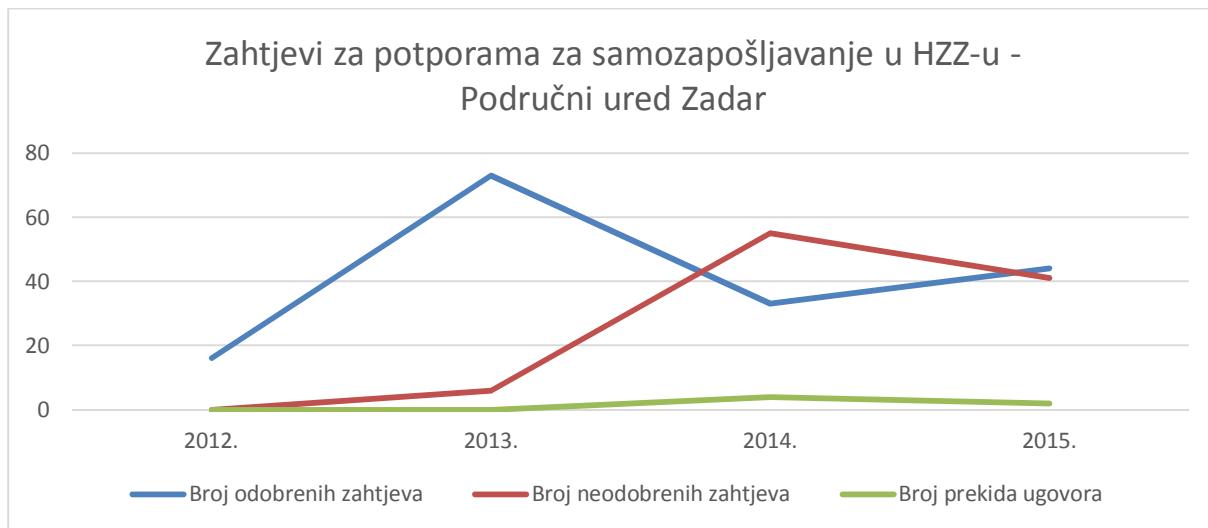
Tablica 24: Broj i udio neaktivnog stanovništva prema spolu u ukupnom broju stanovnika 2011.

	NEAKTIVNO STANOVNIŠTVO					
	Osobe s osobnim prihodom	Uzdržavano stanovništvo	UKUPNO			
Muškarci	1.364	12.37%	1.198	10.87%	2.562	23.23%
Žene	1.141	10.35%	1.918	17.39%	3.059	27.74%
UKUPNO	2.505	22.72%	3.116	28.26%	5.621	50.98%

Potpore za samozapošljavanje

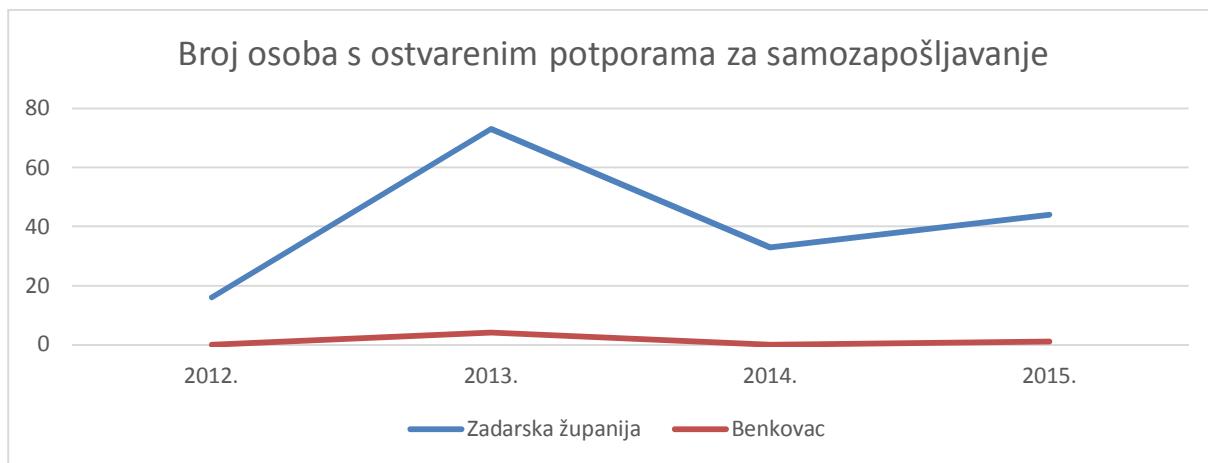
Kao jedan od pokazatelja stanja na tržištu rada, ali i gospodarstva općenito su i potpore za samozapošljavanje. Ako se potpore za samozapošljavanje gledaju kroz prizmu inovativnosti stanovništva određenog područja, one ujedno mogu predstavljati i svojevrsni poduzetnički potencijal, koji predstavlja potrebu za organizacijom određenih poduzetničkih potpornih institucija ili još boljim osvješćivanjem o programima i potporama kojima se pomaže razvoju u samim počecima poslovanja. Na području Grada Benkovca, potpore za samozapošljavanje pruža Područni ured Zadar Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Sljedećim grafikonom biti će prikazani zahtjevi za potporama za zapošljavanje koji su odobreni, neodobreni ili prekinuti u tijeku korištenja potpore.

Grafikon 3. Zahtjevi za potporama za zapošljavanje na području PU-a Zadar - HZZ-a

Prethodno prikazane potpore za samozapošljavanje obuhvaćaju i zahtjeve za potporama benkovačkog područja, čiji će stanje detaljnije biti prikazano kasnije. Analizom prethodnog grafikona može se zaključiti da je najviše potpora odobreno 2013. godine, dok 2014. godine nastupa velika promjena i broj neodobrenih potpora prelazi broj odobrenih potpora. Prema dostupnim informacijama ta promjena je nastupila zbog detaljnije kontrole predanih zahtjeva i radi odabira jedino kvalitetnih i održivih poduzetničkih ideja. Na temelju ovih podataka, sljedećim grafom izdvojiti će se samo odobreni zahtjevi za potpore u istom promatranom razdoblju te će unutar tih odobrenih zahtjeva biti prikazana i razina odobrenih zahtjeva na području Grada Benkovca.

Grafikon 4. Broj odobrenih zahtjeva za samozapošljavanje u Zadarskoj županiji i Gradu Benkovcu

Kako je vidljivo iz grafikona, unutar odobrenih potpora za samozapošljavanje Zadarske županije, poduzetnici s područja Grada Benkovca sudjeluju minimalno, u godinama 2013. i 2015., ili uopće ne sudjeluju, u godinama 2012. i 2014. Kada je na području Zadarske županije, 2013., bio odobren najveći broj potpora za samozapošljavanje, njih 73, tada su i za benkovačko područje prijaviteljima bile odobrene 4 potpore za samozapošljavanje. Zbog ovako malog broja odobrenih potpora može se

zaključiti da na benkovačkom prostoru zasigurno postoji veći potencijal te da bi se te potencijalne prijavitelje trebalo potaknuti na razvoj njihovih ideja različitim programima ili organiziranjem potporne institucije koje bi im mogla pružiti sve oblike pomoći u počecima razvoja njihovih ideja, odnosno poslovnih subjekata.

Migracije radne snage

Dnevne i tjedne migracije čini oko 21.22% stanovništva od čega preko 90% ukupne migracije otpada na dnevne. Najveći udio komutanata čine osobe zaposlene prema okolnim gradovima (oko 52.49%) i to oko 50% prema drugim općinama (iste županije) što se objašnjava gravitacijom ovog područja prema gradu Zadru kao regionalnom središtu i generalno priobalju. Oko 39% otpada na gravitaciju prema drugim naseljima unutar benkovačkog područja, 11% na komutiranje izvan granica Zadarske županije. Sveukupna slika benkovačkog područja je da od gotovo 45% zaposlenih oko 61% radi izvan Grada Benkovca odnosno migrira prema okolnim općinama, a dijelom i županijama.

Veliki je udio i učenika koji migriraju dnevno (tjedno u manjem postotku), oko 9.61% odnosno oko 45% od ukupnog broja komutanata. Studenti su zastupljeni tek sa 0.43% odnosno 2% u ukupnom broju komutanata od čega najveći dio otpada na tjedne migracije.

Tablica 25: Broj i udio komutanata-dnevnih migranata te tjednih migranata u ukupnom broju aktivnog stanovništva i u ukupnom broju zaposlenih 2011.

	Rade u drugom naselju istog grada/ općine	Rade u drugom gradu/ općini iste županije	Rade u drugoj županiji	Rade u inozemstvu	Nepoznato mjesto rada	Ukupno	Udio u ukupnom broju aktivnog stanovništva (radno sposobnog)	Udio u ukupnom broju zaposlenih
Dnevni	692	800	128	-	-	1.620	48,23%	61%
Tjedni	9	50	57	9	-	123	3,66%	4,62%
Ukupno	699	850	185	9	-	1.743	51,89%	65,43%

I.4 Javna i privatna ulaganja i razvojne politike

Javna ulaganja

Grad Benkovac pretrpio je velika ratna stradanja tijekom Domovinskog rata. Osim već spomenutih posljedica koje se tiču demografske strukture (broj stanovnika je prepovoljen, znatno se povećao udio starijih) grad je bio i infrastrukturno devastiran. Još jedna posljedica ratnih događanja je i onečišćenost tla minama, zbog kojeg je otežan nesmetan gospodarski razvoj.

Od završetka rata pa naovamo pokrenuti su brojni projekti i inicijative od strane gradske uprave lokalnih nevladinih organizacija i hrvatske države koji su obnovili razrušene objekte. Jedna od takvih inicijativa je i projekt za obnovu u ratu stradalih objekata kojeg je financiralo bivše Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva. Tim projektom na području Zadarske županije

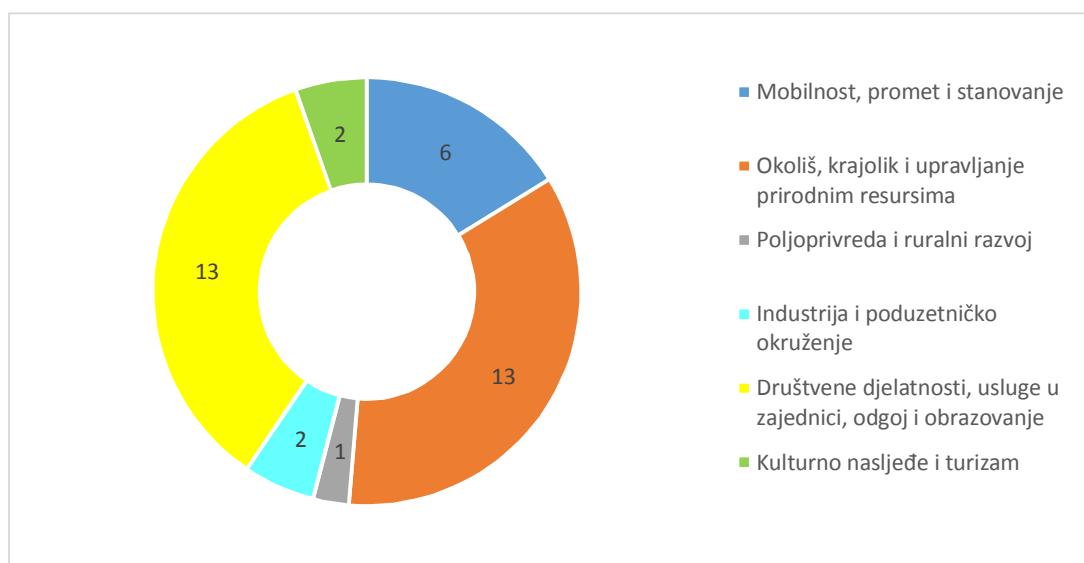
obnovilo se oko 300 obiteljskih kuća, od koji je 150 bilo na području Grada Benkovca. Ukupna planska vrijednost iznosila je 43.200.000,00 kn.

U razdoblju od 1997. pa do danas, na benkovačkom području realizirani su sljedeći projekti:

1. Asfaltiranje nerazvrstanih cesta u svim naseljima na području Grada Benkovca (preko 100 km)
2. Hortikulturno uređene javnih površina u naselju Benkovac
3. Izgrađen dio vodoopskrbnog sustava Benkovac-Lišane Ostrovičke (4 faze)
4. Izgrađen preostali dio magistralnog cjevovoda Buković-Lisičić
5. Izgrađen sustav navodnjavanja Baštica, Islam Grčki
6. Izgrađena I i VI faza neizgrađenog dijela fekalne i oborinske kanalizacije u naselju Benkovac
7. Rekonstruirana i opremljena zgrada gradske knjižnice
8. Izgrađena i opremljena nova zgrada dječjeg vrtića
9. Izgrađena komunalna infrastruktura i UPOV u Poslovnoj zoni Šopot I faza
10. Izgrađena komunalna infrastruktura u 4 nova naselja za stambeno zbrinjavanje na područjima PPDS-a
11. Izgrađena sportska dvorana
12. Izgrađena stambena zgrada iz Programa POS-a
13. Izgrađena zgrada za stambeno zbrinjavanje stradalnika iz Domovinskog rata
14. Izgrađene 4 mrtvačnice, te završeni radovi na uređenju i proširenju nekoliko groblja
15. Izgrađene dvije mjesne vodovodne mreže, u tijeku radovi na još jednoj
16. Izgrađen dio sportskih terena unutar SRC Baćini bajami (mini pitch i atletska staza, tribine)
17. Izgrađeni sportski tereni (malonogometna igrališta i/ili bočališta) u većini naselja
18. Izvršena rekonstrukcija nekoliko cesta u naselju Benkovac
19. Nabavljenia komunalna vozila i komunalna oprema za otpad
20. Postavljene autobusne nadstrešnice u većini naselja
21. Rekonstruiran i dograđen UPOV Benkovac
22. Rekonstruiran dio Zavičajnog muzeja Benkovac
23. Rekonstruiran i uređen društveni dom u Podgrađu
24. Rekonstruiran magistralni vodovod Korlat-VS Cupač-D503
25. Rekonstruirana i uređena 3 trga
26. Rekonstruirana javna rasvjeta u naselju Benkovac
27. Rekonstruirano šest mjesnih vodovodnih mreža
28. Rekonstruirane zgrade OŠ niži razredi i viši razredi u Benkovcu i nekoliko područnih škola na području Grada Benkovca
29. Rekonstruirana zgrade srednje škole
30. Sanirano 13 višestambenih zgrada u naselju Benkovac
31. Sanirano 15-ak divljih odlagališta

32. Sufinanciranje Programa pomoći i njege starijim osobama
33. Sufinanciranje projekata Caritasa, Pučke kuhinje, Crvenog križa
34. Ulaganja u sektor eksploatacije i obrade kamena – sufinancirana izrada projektne dokumentacije, sufinanciran rad klastera
35. Ulaganja u sektor poljoprivrede – sufinancirana nabava sadnog materijala
36. Ulaganje u sektor ruralnog turizma – sufinancirana izrada projektne dokumentacije

Grafikon 5: Struktura provedenih razvojnih projekata na području Grada Benkovca prema planskim područjima

Prema analizi provedenih projekata može se vidjeti da su najznačajnija sredstva uložena u područje Mobilnost, promet i stanovanje te Društvene djelatnosti, usluge u zajednici, odgoj i obrazovanje i to na infrastrukturne projekte vodovoda i odvodnje te obnove domova i škola.

Također je zamjetno da se najmanje projekata provedlo na području turizma i poljoprivrede, a to su grane koje bi trebale biti nositelji razvoja benkovačkog područja. U tom segmentu treba učiniti znatniji pomak, iako treba naglasiti da su upravo zadnja dva provedena projekta bila s područja turizma i ruralnog razvoja što bi trebao biti impuls za daljnja ulaganja na tom području.

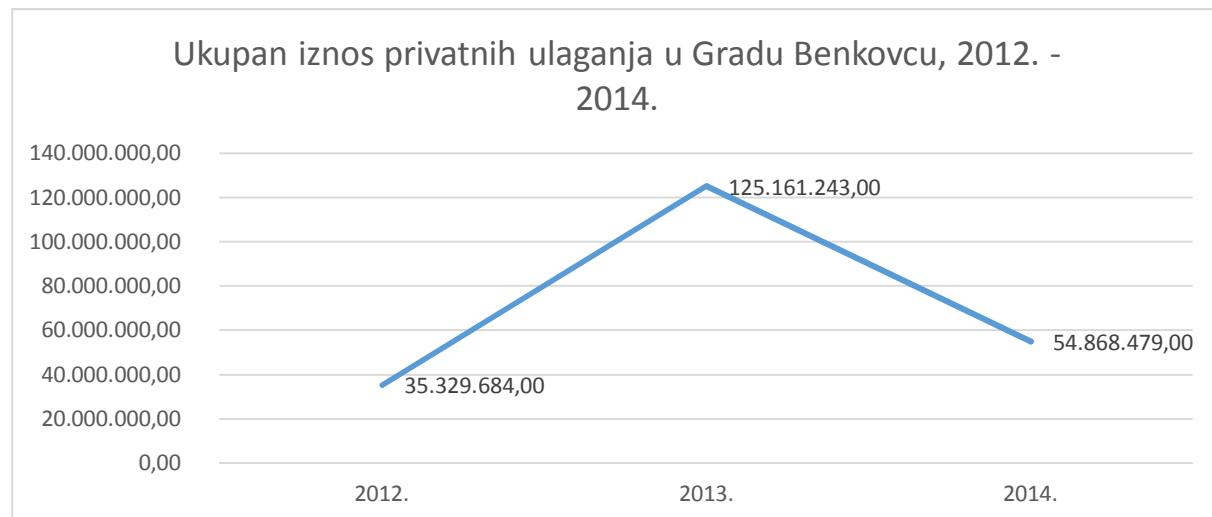
Grad Benkovac ima bazu projekata koji su na prioritetnoj listi i spremaju se na realizaciju u narednom periodu.

Privatna ulaganja

U prethodnom poglavljtu ove analize spomenuto je da u Gradu Benkovcu prema podacima FINA-e i HGK-e posluje stotinjak poduzetnika. Ti poduzetnici, uz obavljanje svojih svakodnevnih poslovnih aktivnosti provode i aktivnosti ulaganja s ciljem povećanja svojih proizvodnih kapaciteta, otvaranja novih radnih mesta, širenja na nova tržišta i slično. U dalnjem dijelu prikazan je trend kretanja

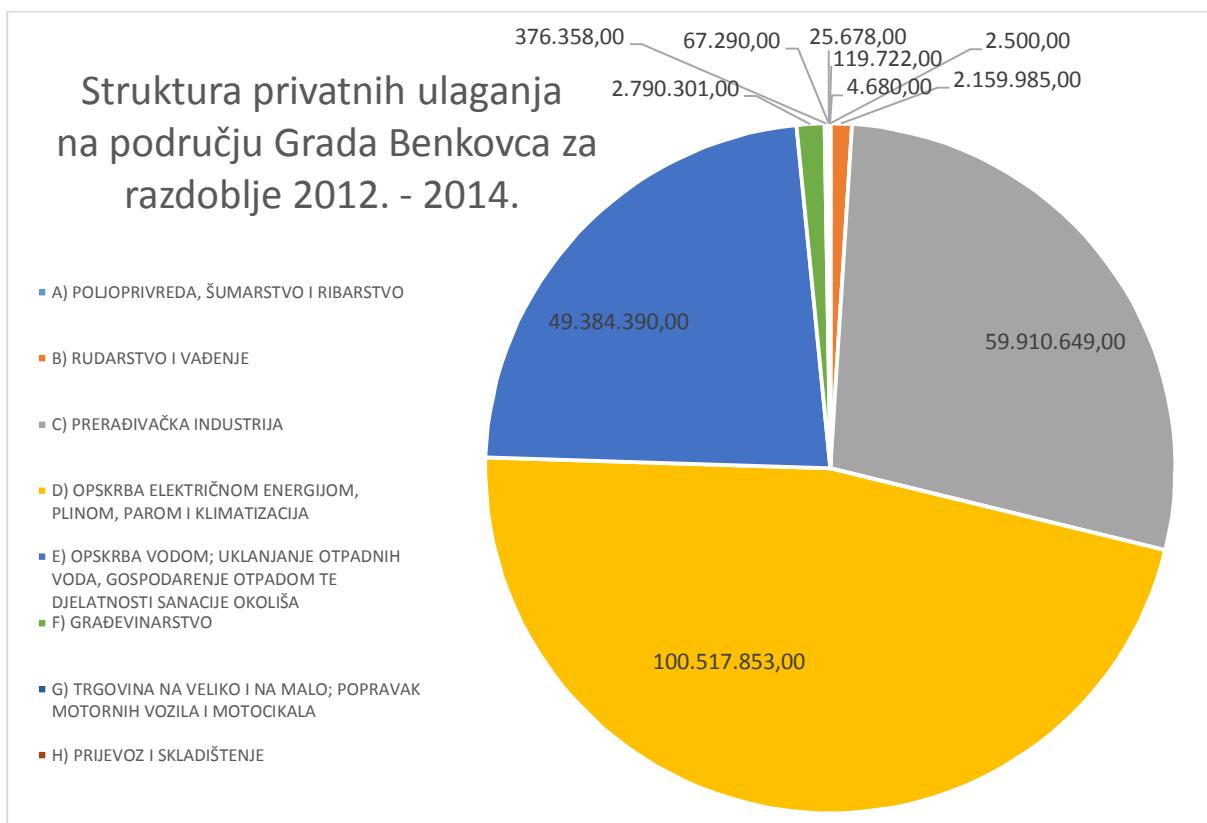
privatnih ulaganja na benkovačkom području za razdoblje 2012. – 2014. te su ujedno prikazani i podaci o privatnim ulaganjima po pojedinoj djelatnosti.

Grafikon 15. Kretanje privatnih ulaganja na području Grada Benkovca u razdoblju 2012. – 2014.

Na tragu godišnjih iznosa ukupnih ulaganja na benkovačkom području, sljedećom tablicom detaljnije je prikazana analiza po pojedinim djelatnostima u razdoblju od 2012. – 2014. godine.

Grafikon 66. Struktura privatnih ulaganja na području Grada Benkovca za razdoblje 2012. - 2014.

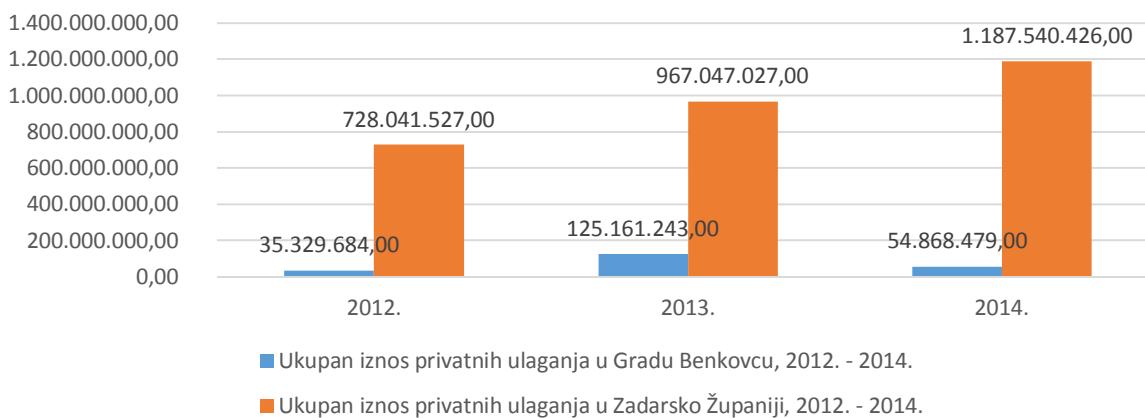

Prethodnim grafovima prikazano je kretanje privatnih ulaganja u Gradu Benkovcu te se lako može iščitati da je vrhunac ulaganja bio u 2013. godini kada su privatna ulaganja dosegla razinu od 125.161.243,00 kuna. Kada se iznosi ulaganja svih triju godina zbroje po djelatnostima, u razdoblju od 2012. – 2014. najviše privatnih ulaganja izvršeno je u djelatnost opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (100.517.853,00 kuna), dok su na drugom i trećem mjestu djelatnosti prerađivačke industrije (59.910.649,00 kune) te opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom i djelatnosti sanacije okoliša (49.384.390,00 kuna).

U ovome dijelu također je i analiziran odnos investicija na području Grada Benkovca i Zadarske županije. Ti podaci prikazani su sljedećim grafikonom.

Grafikon 7. Usporedba privatnih ulaganja na području Grada Benkovca i Zadarske županije

Usporedba privatnih ulaganja na području Grada Benkovca i Zadarske županije

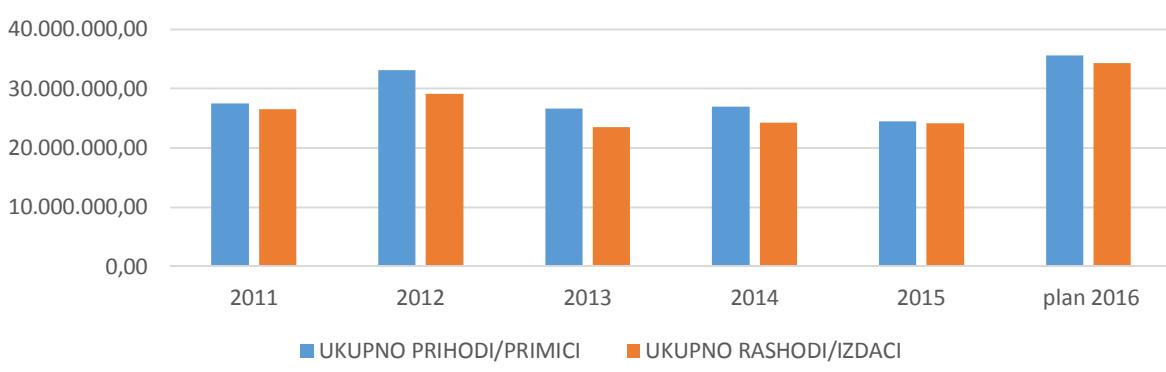
Kako je vidljivo iz prethodnog grafikona, privatna ulaganja u Zadarskoj županiji imaju konstantni rast, dok privatna ulaganja u Gradu Benkovcu variraju i svoj vrhunac su doživjela 2013. godine. Te godine udio privatnih ulaganja Grada Benkovca je bio 12,94% u ukupnim privatnim ulaganjima na području Zadarske županije.

Financiranje javnih potreba (proračun)

U razdoblju od 2010. pa do 2015. godine proračunski prihodi Benkovca su relativno stabilni bez velikih odstupanja, s iznimkom u 2012. godini kada su ostvareni nešto značajniji proračunski prihodi koji su premašili 30 milijuna kuna (iznosili su 33,1 milijun kuna). Međutim, značajniji rast prihoda očekuje se u 2016. godini kada bi planirani prihodi i rashodi se trebali približiti razini od 35 milijuna kuna.

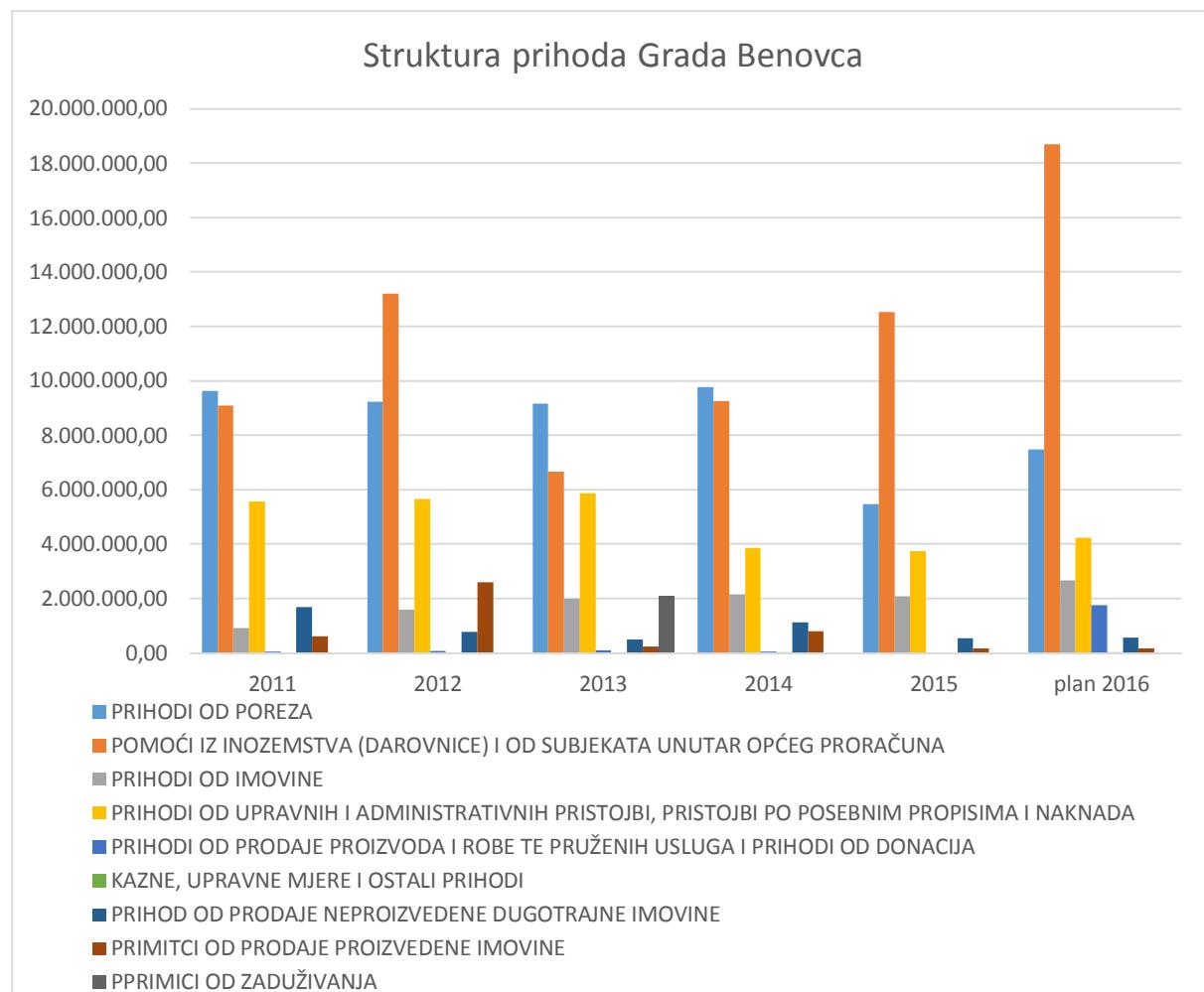
Grafikon 8: Ostvareni prihodi i rashodi Grada Benkovca

Prihodi i rashodi proračuna Grada Benkovca

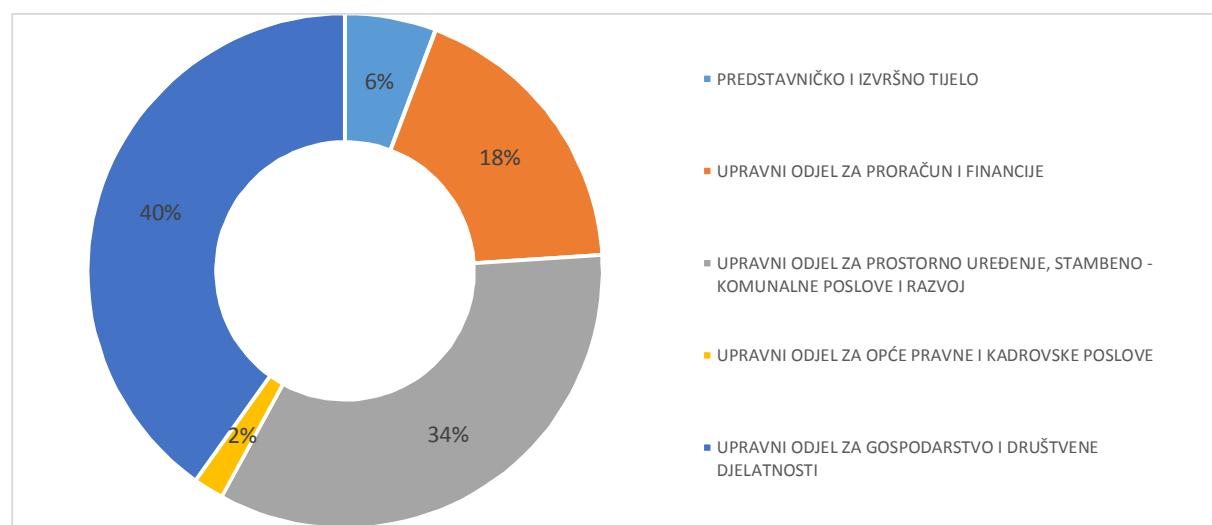
Najveći izvori prihoda 2015. godine su bile Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar općeg proračuna te je taj dio proračunskih prihoda 2015. godine činio 51,12% proračunskih prihoda. Druga najznačajnija stavka prihodovne strane su prihodi od poreza te oni obuhvaćaju 22,36% proračunskih prihoda. Promatrajući strukturu prihoda, vidljivo je da je jedina godina u kojoj je ostvaren značajniji prihod ona u kojoj su prihodi iz Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar općeg proračuna nadmašili prihode iz poreza (2012.). 2015. godine se može vidjeti da se pojavila ista situacija, odnosno prihode od poreza su nadmašile spojenenute pomoći, ali nije bilo značajnijeg rasta ukupne razine prihoda jer se te godine dogodio veliki pad prihoda od poreza u odnosu na prethodne godine. Nadalje, u strukturi prihoda iza spomenute dvije kategorije, slijede prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada te prihodi od imovine. Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi te pristojbi po posebnim propisima i naknada u 2015. godini činili su oko 15,27% ukupnih prihoda.

Grafikon 9: Struktura prihoda Grada Benkovca

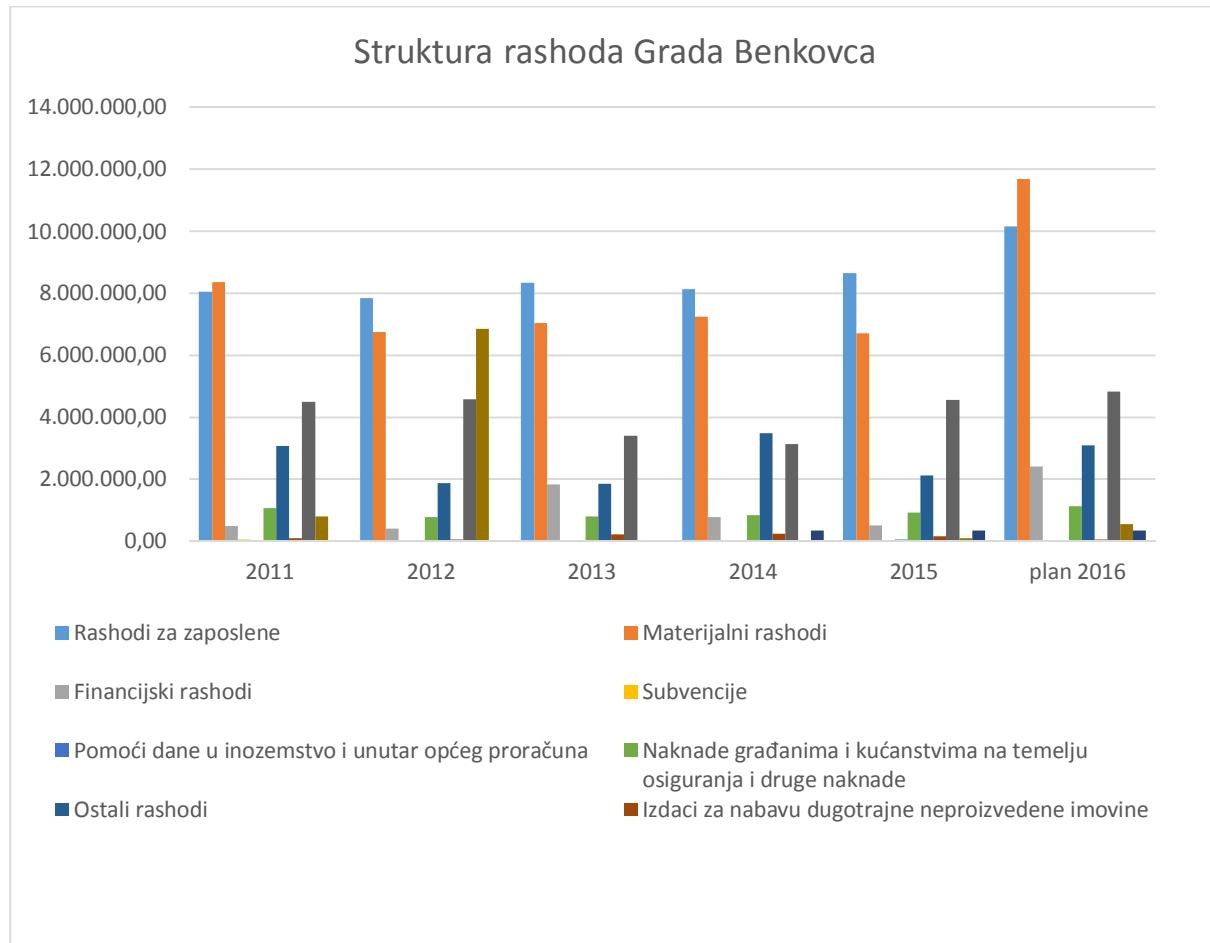

Najznačajniji rashodi proračuna Grada Benkovca u 2015. godini su bili rashodi vezani su uz Upravni odjel za gospodarstvo i društvene djelatnosti te na njih otpada 40% ukupnih proračunskih rashoda. Unutar spomenutog odjela financiraju se potrebe Gradske knjižnice Benkovac, Dječjeg vrtića Bubamara Benkovac, Javne vatrogasne postrojbe Benkovac, Zavičajnog muzeja, Centra za pomoć i njegu Sv. Ante te ostale gospodarske, razvojne i socijalne usluge na području Grada. Druga najzastupljenija skupina rashoda u Proračunu 2015. godine su rashodi vezani uz Upravni odjel za prostorno uređenje, stambeno komunalne poslove i razvoj te na njih otpada 34% ukupnih proračunskih rashoda. U ovu kategoriju proračunskih rashoda spadaju sredstva za izgradnju, obnovu i održavanje komunalne, stambene i cestovne infrastrukture. Analizom, pak, kategorija troškova vidljivo je da su 2015. godine najzastupljeniji troškovi povezani uz rashode za zaposlene (35,89%) i materijalne rashode (27,82%).

Grafikon 20: Struktura rashoda Grada Benkovca po upravnim odjelima

Grafikon 10: Struktura rashoda Grada Benkovca po kategorijama troškova

Javne politike (strategije i prostorni plan)

Grad Benkovac je u fazi izrade svoje Strategije razvoja za razdoblje od 2016. do 2021. godine kojom će definirati svoje dugoročne ciljeve razvoja u svim segmentima te definirati mјere kako te ciljeve postići.

Grad Benkovac je član Lokalne akcijske grupe (LAG-a) „Laura“ koja je za razdoblje 2013. do 2014. godine izradila svoju Lokalnu razvojnu strategiju. Razdoblje provedbe ove strategije je prošlo, a LAG je izradio i usvojio novu Lokalnu razvojnu strategiju za razdoblje 2014. – 2020.

2012. godine Grad Benkovac je u suradnji s Ekonomskim institutom u Zagrebu izradio još uvijek važeći Plan ukupnog razvoja 2012.-2016. U PUR-u su definirani glavni strateški ciljevi Grada te mјere za njihovo ostvarenje.

Grad Benkovac je vrlo pažljivo planirao različite aspekte razvoja svojeg područja, tako otprije ima usvojen Strateški plan pružanja socijalnih usluga u ruralnim naseljima na području Grada Benkovca (za razdoblje 2008.-2010. godine), Plan gospodarenja otpadom Grad Benkovac, 2008.g. i Plan razvoja turizma destinacije Benkovac, 2005. godine.

Prostorni plan uređenja Grada Benkovca donesen je 2002. godine i njime se utvrđuju ciljevi prostornog razvijanja, određuje se organizacija prostora, osnovna namjena i korištenje površina, uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora, razvoj infrastrukturnih sustava, zaštita okoliša, zaštita spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode. Plan je dopunjjen s Izvješćem stanja u prostoru iz siječnja 2016. godine. Izvješće stanja u prostoru donosi odabrane analitičke pokazatelje na području Grada i sadrži preporuke za daljnji razvoj.

Institucionalni kapaciteti

Samoupravni djelokrug Grada Benkovca, je kao i kod svih jedinica lokalne samouprave određen je relevantnim zakonskim propisima.

Djelokrug aktivnosti Grada Benkovca obuhvaća poslove kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a osobito poslove koji se odnose na uređenje naselja i stovanja, prostorno i urbanističko planiranje, komunalne djelatnosti, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu te promet na svom području. Sve ovo određeno je i Zakonom o lokalnoj samoupravi koji, međutim, navodi i da će se posebnim zakonima odrediti poslovi koje je jedinica lokalne samouprave dužna organizirati te poslovi koje jedinica lokalne samouprave može obavljati, ako je osigurala uvjete za njihovo obavljanje.

Grad Benkovac je niz godina imao vlastiti pogon za obavljanje komunalnih djelatnosti. Obujam poslova pogona je rastao tako da je 1.4.2006. pogon prerastao u komunalno poduzeće „Benković“ d.o.o. koje obavlja komunalne djelatnosti: skupljanje i odlaganje komunalnog otpada, održavanje čistoće javnih površina, održavanje javnih zelenih površina, održavanje športskih igrališta, održavanje nerazvrstanih cesta. Uz to, Grad Benkovac je vlasnik poduzeća Radio Benkovac d.o.o., Turističke zajednice Grada Benkovca i pretežiti vlasnik (75,88%) trgovačkog društva «Vodovod i odvodnja» d.o.o. Benkovac. Grad je suosnivač trgovačkog društva EKO d.o.o. za gospodarenje otpadom na županijskoj razini koje je osnovano 2008. (među suosnivačima su Zadarska županija i Grad Zadar). Ova skrb opterećuje gradski proračun ali je nužna radi obavljanje gradskih funkcija.

Gradske ustanove:

1. Dječji vrtić Bubamara - Benkovac
2. Javna vatrogasna postrojba Benkovac
3. Centar za pomoć i njegu „Sveti Ante“ Benkovac
4. Gradska knjižnica Benkovac
5. Zavičajni muzej Benkovac

II. Razvojne potrebe i potencijali Grada

II.1 Mobilnost, promet i stanovanje

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Dobar geoprometni položaj (blizina Zadra i Šibenika) - blizina važnijih cestovnih koridora (autocesta A1 prolazi kroz benkovačko područje) - Postojeća cestovna infrastruktura (Grad Benkovac se nalazi na nekoliko državnih cesta koje ga spajaju s obližnjim većim gradovima) 	<ul style="list-style-type: none"> - Zapuštenost željezničke infrastrukture - Nedostatak vlastitih finansijskih sredstava za realizaciju i/ili sufinanciranje većih infrastrukturnih projekata - Neriješeni imovinskopravni odnosi nekretnina na području grada - Još uvijek prisutne štete na stambenim objektima od ratnih razaranja - Ograničena ili nepostojeća finansijska sredstva privatnih vlasnika stambenih objekata za njihovo održavanje - Još uvijek neriješeno stambeno pitanje određenog broja povratnika i izbjeglica (uključujući bivše nositelje stanarskog prava) - Slaba dostupnost interneta većih brzina - Nezadovoljavajuća prometna povezanost sredstvima javnog prijevoza - Nerazvijena mreža biciklističkih staza - Nedovoljno iskorišten povoljan geoprometni i geopolitički položaj - Loše stanje nerazvrstanih cesta - Infrastrukturna neprilagođenost osobama s posebnim potrebama - Neadekvatna telekomunikacijska i informatička pokrivenost područja

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Raspoloživa sredstva unutar Programa ruralnog razvoja - Raspoloživa EU sredstva iz EFRR-a za poboljšanje infrastrukture za vodoopskrbu i odvodnju 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljno kvalitetno održavanje lokalnih, županijskih i državnih cesta

II.2 Okoliš, krajolik i upravljanje prirodnim resursima

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Raspoloživi prirodni resursi za razvoj turizma, rekreativnih i sportskih aktivnosti - Zbog svojih klimatskih uvjeta benkovačko područje postalo središte obnovljivih izvora energije, najviše vjetroelektrana, te solarnih polja - Prostornim planom predviđena područja za OIE 	<ul style="list-style-type: none"> - Nema sustavnog plana zaštite okoliša - Veliki gubici u vodoopskrbnoj mreži zbog dotrajale infrastrukture - Nedovoljno razvijen sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda koje mogu ugroziti okoliš, posebno zbog krša - Postojanje velikog broja „divljih odlagališta“ otpada koja još nisu sanirana - Nerazvijena svijest građana o zaštiti okoliša
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Poticanje obnovljivih izvora energije na nacionalnoj razini - Porast interesa za ulaganje u obnovljive izvore energije - Energetska učinkovitost je horizontalna politika EU (bespovratna sredstva, stroža regulativa) 	<ul style="list-style-type: none"> - Pretjerano složena zakonska regulativa ulaganja u obnovljive izvore energije i predug postupci dobivanja dozvola - Postojanje minski sumnjivih područja

II.3 Poljoprivreda i ruralni razvoj

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Tradicija poljoprivredne proizvodnje - Stočarska tradicija - Raspoloživost kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta (Ravni kotari) - Sastav tla i klimatski uvjeti pogoduju razvoju vinogradarstva - Postojanje LAG-a - Postojanje sustava melioracije 	<ul style="list-style-type: none"> - Usitnjeno poljoprivrednih površina - Nedovoljna educiranost za proizvodnju kultura koje nisu tradicionalne - Neprepoznatljivi proizvodi bez dodane vrijednosti - Slabi finansijski kapaciteti poljoprivrednih proizvođača za daljnja ulaganja u proizvodnju

- Poljoprivredna bioraznolikost
- Ekološka očuvanost
- Autohtoni proizvodi visoke kvalitete i dodane vrijednosti
- Maslinarstvo, vinarstvo, vinogradarstvo, voćarstvo i ovčarstvo kao gospodarski važan potencijal u poljoprivrednoj proizvodnji
- Izraženi interes lokalnog stanovništva za razvojem ruralnog turizma

- Poljoprivredni proizvođači nisu organizirani u svrhu zajedničkog nastupa i promocije na tržištu, organiziranja zajedničkih distributivnih lanaca i zajedničkog ulaganja u infrastrukturu – skladišta, pakirnice
- Nedovoljna iskorištenost poljoprivrednih površina
- Nedostatan vodoopskrbni i kanalizacijski sustav
- Nedovoljna valoriziranost autohtonih sorti i pasmina
- Neorganiziranost u fazi prodaje
- Nedovoljno korištenje nove tehnologije u poljoprivredi
- Nepovoljna dobna struktura nositelja OPG-a (prevladavaju osobe starije od 65 godina)
- Nepostojanje melioracijskih sustava

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Blizina tržišta poljoprivrednih proizvoda (Benkovački sajam) i blizina zadarskog tržišta - Rastuća potražnja za prirodnim, ekološkim i bio proizvodima koji se isplate proizvoditi u malim količinama i koji imaju oznaku izvornosti i geografskog podrijetla) - Umrežavanja i povezivanja proizvođača i prerađivača u klastere i zadruge (po uzoru na Klaster Benkovačkog kamenja) - Bespovratna sredstva iz Programa ruralnog razvoja - Diversifikacija djelatnosti na turizam (povezati poljoprivredne proizvode s turističkim ponudom Grada Benkovca) - Mogućnost transfera znanja i tehnologija 	<ul style="list-style-type: none"> - Zakonski uvjeti plasiranja poljoprivrednih proizvoda, a posebno onih koji bi bili prirodni, ekološki ili bio te obrađenih proizvoda su komplikirani, a njihovo osiguravanje skupo - Konkurenčija jeftino uvezenih poljoprivrednih proizvoda - Nekontrolirani uvoz poljoprivrednih proizvoda - Neriješeni imovinsko-pravni odnosi – poljoprivredno zemljište u javnom i privatnom vlasništvu - Minski sumnjiva područja - Nepovjerenje u interesne oblike udruživanja - Teško okrupnjavanje posjeda

- Educiranje mladih za bavljenje tradicijskim zanatima
- Zapošljavanje ranjivih skupina u tradicijskim zanatima
- Nedostatak institucionalnih i finansijskih potpora za primarne djelatnosti
- Nedostatak planova raspolaganja poljoprivrednim zemljištem

II.4 Industrija i poduzetničko okruženje

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Kamenarska tradicija i postojanje Klastera benkovačkog kamena - Težnja ka višim fazama prerade u kamenarstvu (mogućnost osnivanja poslovnog subjekta koji će promicati visokotehnološka dostignuća u proizvodnim procesima) - Postojanje poduzetničkih zona (Šopot, Veljani i Benkovačko Selo) - Pokrenuta turistička djelatnost (postojanje aktivnih oblika turizma u početnim fazama razvoja) - Tradicija obrnštva i poduzetništva - Pozitivni pokazatelji rezultata poslovanja poduzetnika koji posluju na benkovačkom području - Dugogodišnja tradicija Benkovačkog sajma 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna poduzetnička obrazovanost poduzetnika - Niska razina poduzetničke inicijative lokalnog stanovništva (izrazito mali broj potpora za samozapošljavanje) - Nekvalificirana radna snaga, posebno među nezaposlenim osobama (najviše nezaposlenih stanovnika ima trogodišnju ili nižu razinu stručne spreme) - Nepostojanje poduzetničkog inkubatora ili slične potporne infrastrukture koja bi olakšala početak poduzetničke aktivnosti - Deficit tradicijskih zanimanja - Slaba povezanost obrazovnog sustava i potreba gospodarstva - Nepostojanje međusektorske suradnje poduzetnika radi tržišnog plasmana gotovih proizvoda - Nedostatak inovacija u gospodarstvu - Nedovoljna povezanost javnog i privatnog sektora - Nedovoljno korištenje suvremenog marketinga u poduzećima - Nedovoljan broj infrastrukturno opremljenih poslovnih zona s pratećim uslugama (Poslovna zona Špot je popunjena, dok je Poslovna zona

Veljni ograničena zbog nemogućnosti
korištenja visokonaponske električne
mreže)

- Nedovoljna iskorištenost/niska poslovna aktivnost u poduzetničkim zonama (
- Nedovoljna podrška poduzetništvu
- Nedovoljno korištenje novih tehnologija (potreba za otvaranjem Centra za obradu kamena i Centra za transfer tehnologija u poljoprivredi kako bi se promicalo korištenje modernijih tehnologija)
- Nedovoljno razvijena izlagačka infrastruktura Benkovačkog Sajma

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Kvalitetan kamen i rast potražnje za kamenom kao sirovinom - Benkovački kamen – poznati brand u kamenarskoj industriji - Dobar geostrateški položaj – autocestom A1 benkovačko područje ima pristup svima važnim prometnim i tranzitnim pravcima u Hrvatskoj i Europi - Poticaji i olakšice za gospodarske aktivnosti od strane države - Dostupna bespovratna EU sredstva za ulaganja u prerađivačku industriju - Dostupne potpore HZZ-a za samozapošljavanje 	<ul style="list-style-type: none"> - Nesređeni katastar i zemljišne knjige - Vanjsko upravljanje velikim poduzećima - Prečeste izmjene zakonske regulative - Postojeći uvjeti kreditiranja nisu povoljni za poduzetnike početnike ili male poduzetnike - U okruženju Benkovca postoje konkurentne poduzetničke zone - Spori gospodarski oporavak na nacionalnoj razini - Negativni trendovi u poduzetništvu (zatvaranje poduzeća i obrta)

II.5 Društvene djelatnosti, usluge u zajednici, odgoj i obrazovanje

Snage	Slabosti
-------	----------

- Predanost društvenih djelatnika svom poslu.
- Povoljna struktura zaposlenika (dob, kvalifikacija, struka).
- Prepoznat javni značaj obavljanog posla
- Suradnja dionika u području društvenih djelatnosti i Grada Benkovca.
- Velik broj aktivnih udruga civilnog društva koje pokrivaju široki spektar potreba lokalnog stanovništva
- Postojanje strateškog plana u pružanju socijalnih usluga u ruralnom području
- Postojanje programa za srednjoškolsko i obrazovanje odraslih
- Postojanje sustava za pomoć i njegu starijih i nemoćnih osoba koji zadovoljava potrebe korisnika na području Grada Benkovca

- Neprimjereno stanje objekata i opreme za pružanje kvalitetnih zdravstvenih usluga i socijalnu skrb
- Prostorni uvjeti i oprema srednjih škola ne zadovoljava standarde
- Nedovoljan broj programa za cjeloživotno obrazovanje
- Socijalne usluge u zajednici nisu dovoljno razvijene niti pokrivaju različite ranjive skupine (primjerice starije stanovništvo kojeg ima 24% od ukupnog broja stanovnika na području Grada Benkovca)
- Nezadovoljavajuća obrazovna struktura u odnosu na potrebe
- Nedostatak kadra za profesionalnu orientaciju
- neiskorišteni potencijali za razvoj izvaninstitucionalnih usluga
- nedostatni kapaciteti za pružanje izvaninstitucionalnih usluga (dnevni boravci za različite populacijske skupine...)
- Uključenost gradova i općina u financiranje usluga socijalne skrbi
- Nedovoljan broj aktivnih organizacija civilnog društva
- Ograničeni operativni i finansijski kapaciteti organizacija civilnog društva
- Slabo iskorištene mogućnosti za financiranje zapošljavanja u udrugama
- Nedovoljno razvijena sportska infrastruktura
- Nezainteresiranost za udomiteljstvo
- Nedovoljno sadržaja za mlade
- Većina obrazovne i socijalne infrastrukture smještena je u urbanim centrima županije

- Neadekvatno uređena groblja i mrtvačnice
- Nedostatni i neadekvatno opremljeni prostori kulturnih i društvenih domova
- Neadekvatno stanje dječjih i sportskih igrališta
- Slabo razvijeno volonterstvo
- Slaba energetska efikasnost javnih objekata
- Nedostatak sredstava i prostora za djelovanje udruga civilnog društva
- Visoki postotak stanovništva s poteškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Raspoloživa bespovratna EU sredstva posebno za strukovno obrazovanje i cjeloživotno učenje - Raspoloživa bespovratna EU sredstva za razvoj socijalnih usluga u zajednici - Program ruralnog razvoja kao izvor financiranja za društvenu infrastrukturu na ruralnim područjima - Proces deinstitucionalizacije socijalnih usluga i njihovo smještanje u zajednicu koji je započeo na nacionalnoj razini kroz koji bi se mogla naći rješenja za skrb o raznim ranjivim skupinama - Novi modeli partnerstva javnog i privatnog sektora (socijalno poduzetništvo) - Potencijali za razvoj inovativnih usluga u području socijalne skrbi (socijalni turizam, rehabilitacijski programi...) - Razvoj programa rane intervencije u obitelji i školi 	<ul style="list-style-type: none"> - Slaba prometna povezanost. - Nedovoljna dostupnost usluga zdravstvene skrbi (nepostojanje ambulanti u okolnom području te nedostatak dviju stomatoloških ordinacija) - Sve manja raspoloživa sredstva na nacionalnoj razini za institucionalnu socijalnu skrb i za zdravstvo - Nedostatak spremnosti javnih tijela za zaključivanje ugovora o pružanju javnih usluga s organizacijama civilnog društva - Nedostatno informatičko znanje stanovništva - Nedovoljan interes za zanatska usmjerenja u srednjoškolskom obrazovanju

- Rastući interes za unaprjeđenje sustava
brige o starijim osobama

II.6 Kulturno nasljeđe i turizam

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Bogato kulturno-povijesno nasljeđe - Postojanje turističke zajednice u Benkovcu - Postojanje određenog broja inicijativa za razvoj turističkih kapaciteta, od smještaja i (tradicionalne) prehrane do događanja i aktivnosti - Napravljeni planovi za turističko naselje u Karinskom moru - Razvijeni sadržaji avanturističkog turizma - Dostupnost kulturno-povijesne arhivske baštine - Očuvana tradicionalna i kulturno-povijesna baština - Turističke atraktivnosti, lokaliteti, građevine, prirodne znamenitosti - Izraženi interes lokalnog stanovništva za razvojem ruralnog turizma - Povoljan geografski položaj i klimatski uvjeti - Postojanje prirodnih i društvenih resursa za razvoj specifičnih oblika turizma (kulturni, gastro, lovni, avanturistički, ciklo, ruralni i dr.) - Tradicijski proizvodi - Izraženi interes lokalnog stanovništva za razvojem ruralnog turizma - Blizina prirodnih atrakcija koje već imaju status turističkih destinacija - Benkovački sajam koji se, uz svoje karakteristike gospodarskog događanja, smatra i turističkim proizvodom 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna promocija Benkovačke baštine u turističke svrhe - Nedostatak ponude u smislu paketa događanja i isplaniranih aktivnosti za (ciljane) posjetitelje - Nedovoljan broj smještajnih kapaciteta - Nepovezanost s eno-gastro ponudom - Slabo udruživanje u svrhu stvaranja zajedničke turističke ponude i promocije - Nedovoljna sredstva za financiranje postojećih i novih kulturnih i turističkih sadržaja - Nedovoljna zaštićenosti i valoriziranost kulturne baštine - Nedovoljna promocija kulturne baštine kroz turizam - Slaba iskorištenost geostrateškog položaja - Nedostatak i devastacija prometne i turističke signalizacije - Atrakcije i događaji uglavnom su poznati samo lokalnom stanovništvu - Minski sumnjiva područja - Nedovoljna osviještenost za očuvanje i valorizaciju kulturne i prirodne baštine - Postojanje sivog tržišta - Loša promocija i marketinška strategija - Nedostatna ponuda za privlačenje gostiju više platežne moći - Prekratka turistička sezona

(privlači veliki broj posjetitelja u Grad Benkovac)

- Područje Grada Benkovca predstavlja tranzitnu točku

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Sve veći broj dolazaka turista u Hrvatsku i razvoj imidža Hrvatske kao turističke zemlje - Bespovratna sredstva iz EFRR-a i Programa ruralnog razvoja namijenjena razvoju turizma - Mogućnost privlačenja turista iz obližnjih turističkih odredišta - Blizina različitih prirodnih i kulturnih lokaliteta za koje se mogu razviti dodatni i povezani turistički sadržaji na benkovačkom području - Povezivanje turizma sa drugim sektorima, primjerice integriranje poljoprivredne eko-proizvodnje u turizam - Stvaranje regionalne turističke ponude - Educiranje lokalnog stanovništva - Obrazovanje turističkog kadra - Ekološka proizvodnja (duga tradicija u poljoprivredi, stočarstvu) - Producenje turističke sezone - Rastući interes tržišta za selektivne oblike turizma - Mogućnost razvoja sela kao atraktivne turističke destinacije 	<ul style="list-style-type: none"> - Sveobuhvatna turistička ponuda velikih obližnjih turističkih odredišta - Emigracija stanovništva - Ovisnost o vremenskim prilikama - Aktivni oblici turizma nalaze se u početnim fazama razvoja

II.7 Sumarni SWOT i zaključci

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> - Razvijena prometna infrastruktura i dobra povezanost s državnom autocestom A1 - Postoje preduvjeti za razvoj poduzetništva (u planu je izgradnja i 	<ul style="list-style-type: none"> - Neriješeni imovinskopravni odnosi nekretnina na području grada - Nema sustavnog plana zaštite okoliša - Slabo naseljena područja - Slabo obrazovano i starije stanovništvo

- opremaće treće poduzetničke zone na Benkovačkom području)
- Raspoloživi prirodni resursi za razvoj turizma, rekreacijskih i sportskih aktivnosti
- Tradicija poljoprivredne proizvodnje
- Izraženi interes lokalnog stanovništva za razvojem ruralnog turizma
- Postojanje poduzetničkih zona
- Kamenarska tradicija
- Povoljna struktura zaposlenika (dob, kvalifikacija, struka)

- Nedostatno razvijena komunalna infrastruktura
- Slaba mobilnost i nedovoljna dostupnost društvenih i socijalnih usluga
- Nedostatak specifičnih znanja u poduzetništvu i poljoprivredi
- Poduzetnička klima nije dovoljno razvijena (nepovezanost institucija i nema platforme za privlačenje investicija)
- Postojeći potencijal i tradicija u poduzetništvu i industriji ne koristi se dovoljno
- Nerazvijena poduzetnička infrastruktura
- Nerazvijena turistička ponuda i prepoznatljivost Grada
- Neprepoznatljivi poljoprivredni proizvodi bez dodane vrijednosti

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> - Raspoloživa EU sredstva za mnoga područja ulaganja (poljoprivreda, turizam, socijalne usluge, prerađivačka industrija) - Porast interesa za ulaganje u obnovljive izvore energije - Rastuća potražnja za prirodnim, ekološkim i bio proizvodima koji se isplate proizvoditi u malim količinama - Kvalitetan kamen i rast potražnje za kamenom kao sirovinom - Dobar geostrateški položaj – autocesta - Potencijali za razvoj inovativnih usluga u području socijalne skrbi (socijalni turizam, rehabilitacijski programi...) - Povezivanje turizma sa drugim sektorima, primjerice integriranje 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljno kvalitetno održavanje lokalnih, županijskih i državnih cesta - Postojanje minski sumnjivih područja - Teško okupnjavanje posjeda - Nedostatak planova raspolažanja poljoprivrednim zemljištem - Konkurentne poduzetničke zone oko benkovačkog područja - Negativni trendovi u poduzetništvu (zatvaranje poduzeća i obrta) - Nedovoljna dostupnost usluga zdravstvene skrbi - Konkurentna (potencijalna) turistička odredišta u blizini, na moru - Emigracija stanovništva

- poljoprivredne eko-proizvodnje u turizam
- Rastući interes tržišta za selektivne oblike turizma

III. Lokalno partnerstvo i rezultati javnih konzultacija

Lokalno partnerstvo

Za postizanje željenih razvojnih ciljeva kroz intervencijske planove nužno je primijeniti participativan partnerski pristup planiranju i provedbi, odnosno mobilizirati dionike i ciljane skupine lokalnih zajednica te ih aktivirati u procesu detekcije potreba, formuliranja prioriteta i zajedničkog upravljanja lokalnim teritorijalno-orientiranim razvojnim intervencijama. Lokalni dionici iz privatnog i javnog sektora okupljeni u lokalno partnerstvo omogućavaju stavljanje realnih problema u prvi plan, i nadilaženje fragmentiranog institucionalnog pristupa raznim izvorima financiranja. Iskustva pokazuju da je samo primjenom ovakvog '*bottom-up*' pristupa moguće adresirati kompleksnu problematiku lokalnog razvoja. Nadalje, važno je naglasiti da se partnerski pristup mora dosljedno provoditi od samog početka rada na intervencijskim planovima, jer se samo tako omogućava vrijeme nužno za izgradnju partnerskih mreža koje su preduvjet izvedivosti i održivosti intervencija.

Lokalno partnerstvo za intervencijske planove treba biti svjesno dizajniran i strukturiran instrument politike, formalizirani oblik suradnje između različitih dionika u svrhu postizanja transparentnog i demokratičnog načina donošenja odluka. Formiranje lokalnog partnerstva u fazi izrade analize područja i intervencijskog plana postiže se kroz uspostavu Jedinice za IP i Partnerstva za IP putem odluke čelnika JLS.

Jedinica za IP je operativno tijelo koje na lokalnoj razini treba preuzeti najveći udio administrativnog i tehničkog rada na izradi IP. U provedbenoj fazi Jedinica u svom proširenom i pojačanom obliku može obavljati i zadatke vezane uz provedbu i praćenje IP-a.

Grad Benkovac imenovao je 17. veljače 2016. godine Jedinicu za IP u sljedećem sastavu:

1. Paulina Kulaš, Pročelnica UO za prostorno uređenje, stambeno - komunalne poslove i razvoj - voditeljica
2. Ljiljana Čerina Bljaić, Pročelnica UO za financije i proračun - članica
3. Marija Bešlić, Viša savjetnica za prostorno uređenje - članica
4. Kristina Klapan, Viša stručna suradnica za gospodarstvo i socijalnu skrb - članica
5. Barbara Knez, Viša stručna suradnica za komunalne poslove i razvoj, članica

Prema Odluci o imenovanju, Jedinica za IP imat će sljedeću ulogu i zadaće:

- Rad na izradi IP-a, prikupljanje podataka kroz organizaciju i facilitaciju konzultativnog procesa
- Utvrđivanje intervencije koja će se provoditi
- Rad s neovisnim ex-ante procjeniteljima, suradnja s njima i uzimanje u obzir njihovih nalaza i preporuka

Uloga i zadaće Jedinice za Intervencijski plan razvijat će se zajedno s izgradnjom sustava za upravljanje i provedbu Programa integrirane regeneracije.

Partnerstvo za IP čine svi relevantni dionici iz javnog, privatnog i civilnog sektora koji mogu aktivno pridonijeti procesu. Partnerstvo za IP se formalno uspostavlja kao savjetodavna i informativna podrška gradskoj upravi u pripremi i provedbi intervencijskog plana, ali njegova uloga nije puko 'savjetovanje', već aktivno sudjelovanje u kreiranju strateškog usmjerjenja intervencijskog plana. Jedino takvim pristupom može se omogućiti kreiranje istinskog 'lokalnog partnerstva' u kojem gradska uprava zajedno s lokalnom zajednicom radi na kreiranju, usmjeravanju i ostvarenju ciljeva razvoja koji su ukorijenjeni u lokalnoj zajednici.

Partnerstvo za IP Grada Benkovca ima 21 člana:

R.br.	Ime i prezime	Ustanova
Članovi:		
1.	Goran Golem	Hrvatski zavod za zapošljavanje – ispostava Benkovac
2.	Milka Blekić	Centar za socijalnu skrb Benkovac
3.	Dorjana Morožin	Ured državne uprave u Zadarskoj županiji - ispostava Benkovac
4.	Tonći Kuman	Osnovna škola Benkovac
5.	Denis Vidaković	Srednja škola kneza Branimira Benkovac
6.	Hrvoje Bura	Vodovod i odvodnja d.o.o. Benkovac
7.	Marin Ćurković	Zavičajni muzej Benkovac
8.	Antonija Tokić	Centar za pomoć i njegu Sv.Ante Benkovac
9.	Anita Andrić	Udruga invalida i osoba s teškoćama u razvoju „Zajedno“
10.	Anto Žilić	Udruga ratnih veterana 9. gardijske brigade „Vukovi“
11.	Ksenija Čirjak	Kulturno umjetničko društvo „Branimir“
12.	Dunja Gusić	Udruga za razvoj nezavisne kulture „Vlajter-ego“
13.	Mile Marić	Atletski klub Benkovac
14.	Miloš Ćiritović	Vijeće srpske nacionalne manjine Benkovac
15.	Neda Marić	Udruženje obrtnika Benkovac
16.		LTH Metalni lijev d.o.o. Benkovac
17.	Marijana Miloš	Ribarska zadruga Omega 3
18.	Božo Škara	Badel 1862, Vinarija Benkovac
19.	Zdenka Perica	Zio commerce d.o.o.
20.	Milenko Vrkić	Poljoprivredna zadruga „Maraška“
21.	Tomislav Glavić	Udruga vinogradara i vinara „Nadin“

Uloge i zadaće Partnerstva za IP su:

- Prikupljanje i pružanje informacija/podataka, prijedloga i mišljenja (dostava prijedloga, dokumenata i podataka, aktivno sudjelovanje na planskim i konzultativnim sastancima i raspravama).
- Aktivno praćenje procesa izrade i povratno informiranje vlastite organizacije i drugih dionika tijekom cijelog planskog procesa.
- Davanje službenog obvezujućeg mišljenja na završni nacrt IP prije usvajanja od strane Gradskog vijeća
- Savjetodavna i usmjeravajuća potpora u provedbi IP-a

Partnerstvo za IP na prvom sastanku u Benkovcu podijeljeno je u šest tematskih skupina:

- I. Tematska skupina ruralni razvoj i poljoprivreda
- II. Tematska skupina mobilnost, promet i stanovanje
- III. Tematska skupina okoliš, prirodni resursi i krajolik
- IV. Tematska skupina industrija, poduzetništvo i poduzetnička infrastruktura (uključujući strukovno, više i visoko obrazovanje, obrazovanje odraslih)
- V. Tematska skupina društvene djelatnosti, usluge u zajednici, odgoj i obrazovanje
- VI. Tematska skupina kulturno nasleđe i turizam.

Rezultati rada Partnerstva i Jedinice za IP

Inicijalni sastanak u svrhu početka rada na izradi Intervencijskog plana za Grad Benkovac održao se 19. siječnja, a prva radionica s Partnerstvom za intervencijski plan održala se 22. veljače 2016. godine. Na njemu su članovi Jedinice za IP i članovi Partnerstva raspravljali o razvojnim izazovima, problemima i potencijalnim rješenjima, a prema ključnim planskim domenama. Na temelju rasprave izrađena je SWOT analiza prema planskim domenama te sumarna SWOT analiza koja ocrtava razvojne potrebe, potencijale i snage Grada Benkovca. Nakon prve radionice, s dionicima Jedinica za IP započelo je prikupljanje projekata i projektnih ideja od članova Partnerstva i drugih dionika a kako bi se identificirale potrebe na prostoru Grada. Prikupljeni projekti sistematizirani su u bazu projekata prema planskoj domeni, vrsti, promotorima i lokaciji projekta. Proces je bio proveden od strane Jedinice za IP i tima tehničke pomoći koji je pružio podršku u daljnjoj analizi i razradi projekata, putem radnih sastanaka i razmjene dokumenata. Rad se odnosio na razmatranje i ocjenjivanje projekata, prikupljanje dodatnih podataka i razvoj projektnih ideja u detaljnije razvojne opcije. Ocjena projekata vršila se u odnosu na osnovnu prihvatljivost, zrelost i relevantnost, njihovu lokaciju i potrebe na koje ukazuju, a posebna pozornost obratila se odnosima između pojedinih prijedloga, odnosno sinergijama između pojedinih inicijativa i važnosti za lokalnu zajednicu (integrirani participativni pristup).

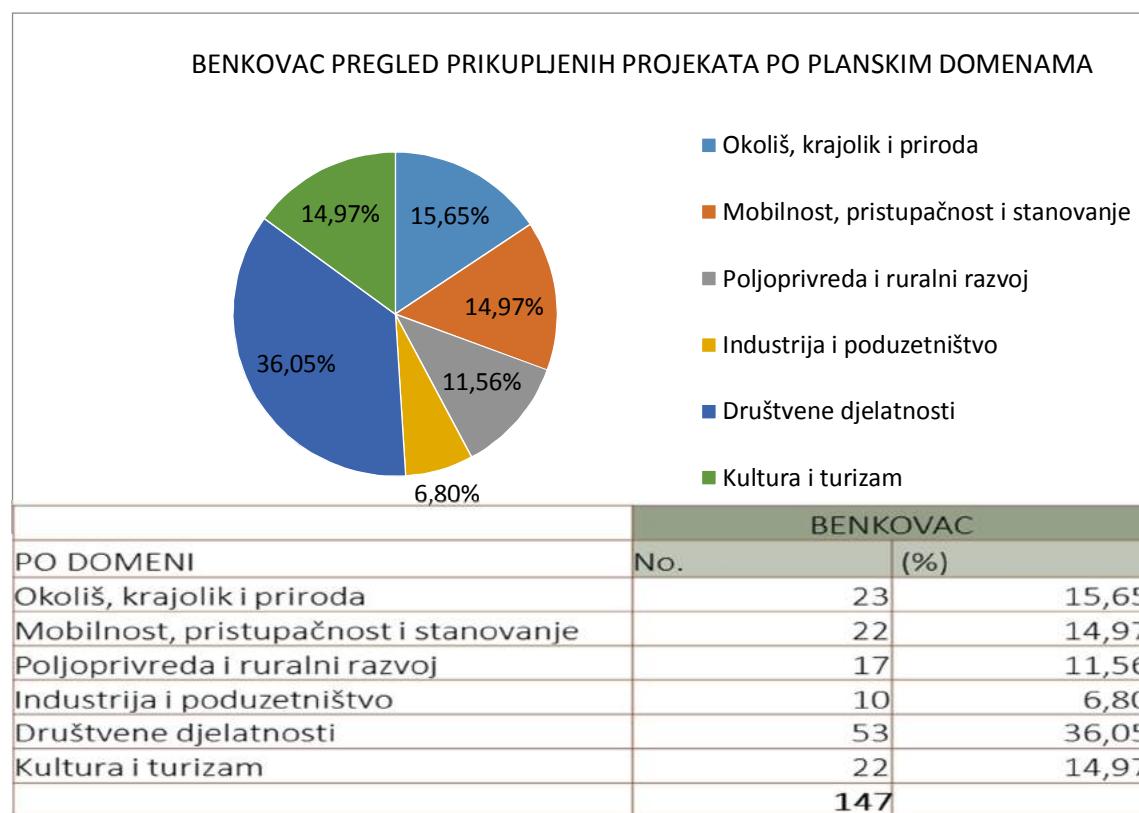
Ova analiza je rezultirala indikacijom tema i lokacija prioritetnih inicijativa, koje su bile analizirane i posjećene tijekom druge radionice u svibnju 2016. godine. Na radionici su predstavljene prioritetne

83

teme i lokacije integriranih intervencija. Jedan od ključnih problema na prioritetnim lokacijama intervencije jesu neriješeni imovinsko-pravni odnosi s državom te je adresirana nužnost dogovora i bržeg rješavanja ovih problema koji očito usporavaju razvoj Grada.

U procesu izrade analize stanja, prikupljeni su projektni prijedlozi i ideje lokalnih dionika kao relevantni pokazatelji razvojnih potreba Grada. Prikupljeno je 147 projektnih ideja koje su razvrstane u šest planskih domena. Najveći broj projektnih ideja pripada domenama društvene djelatnosti (53 projekta), Okoliša, krajolika i prirode (23 projekta) te Mobilnosti, pristupačnosti i stanovanja (22). Grafički prikaz projektnih ideja prema domenama prikazan je u nastavku:

Grafikon 11. Pregled prikupljenih projekata po planskim domenama

Okoliš, prirodni resursi i krajolik

Planska domena okoliš, prirodni resursi i krajolik obuhvaća 23 projektna prijedloga. Predloženi projekti uključuju obnovu komunalne infrastrukture u naseljima i povećanje energetske učinkovitosti javnih i privatnih objekata.

Mobilnost, promet i stanovanje

U domeni Mobilnost, promet i stanovanje prikupljeno je 22 projektna prijedloga. Predloženi projekti odnose se na rekonstrukciju nerazvrstavih cesta i javne rasvjete te ulaganje u stambenu infrastrukturu u svrhu poboljšanja uvjeta stanovanja.

Ruralni razvoj i poljoprivreda

Ukupno je 17 projekata prepoznato u ovoj domeni i tu je većinom riječ o projektima privatnih poduzetnika i proizvođača za proširenje proizvodnih kapaciteta ili razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti na obiteljsko poljoprivrednim gospodarstvima u svrhu poboljšanja turističkog potencijala. S obzirom na broj projekata ovog tipa može se zaključiti da je potreba za ulaganjem u poljoprivredna gospodarstva značajna što je i očekivano s obzirom na ruralni karakter područja Grada Benkovca. U ovu plansku domenu nije uključen Benkovački sajam, koji je ključna točka za razvoj poduzetništva temeljenog na ruralnom razvoju i poljoprivredi. Ukupan iznos investicija je jako teško točno odrediti jer nedostaju podaci o nekim projektima ili su projekti u ranoj fazi pa je točna procjena nemoguća.

Industrija, poduzetništvo i poduzetnička infrastruktura (uključujući strukovno, više i visoko obrazovanje, obrazovanje odraslih)

Unutar planske domene Industrija, poduzetništvo i poduzetnička infrastruktura prikupljeno je 10 projekata, ali od iznimnog značaja za Grad Benkovac. Između ostalog tu su prijedlozi projekata za valorizaciju Benkovačkog sajma te projekti razvoja sektora obrade kamena što je, osim poljoprivrede i ruralnog razvoja, ključni resurs za razvoj Benkovca. Ostali projekti odnose se na privatne poduzetničke inicijative te razvoj poduzetničke infrastrukture.

Društvene djelatnosti, usluge u zajednici, odgoj i obrazovanje

Domena društvenih djelatnosti uključuje 53 projektna prijedloga što je ujedno i najveći broj projekata u nekoj domeni. Predloženi projekti tematski obuhvaćaju razvoj društvene infrastrukture (domovi kulture, popločavanje ulica i trgova, obnova tržnice, modernizacija i dogradnja obrazovne infrastrukture, opremanje knjižnice itd.). Veliki broj projekata iz domene društvenih djelatnosti ukazuje na potrebu za kvalitetnijim društvenim životom i novim sadržajima, ali govori i o ogromnom prostoru Grada koji je nužno bolje povezati i kreirati centre društvenog života, a kako bi se racionalizirao utrošak sredstava.

Kulturno nasljeđe i turizam

Planska domena Kulturno nasljeđe i turizam obuhvaća 22 projektna prijedloga. Predloženi projekti tematski se vežu za razvoj ruralnog područja i povezivanje postojećih atrakcija i lokaliteta u jedinstveni turistički proizvod Grada Benkovca.

IV. Integrirani teritorijalni pristup – identifikacija razvojnih tema

Identifikacija prioritetnih razvojnih tema rezultat je provedene analize područja, SWOT analize po odabranim planskim domenama te mapiranja projektnih prijedloga pristiglih od strane dionika. Preliminarno odabrane razvojne teme razmatrane su na konzultacijama s jedinicom za IP,

partnerstvom i ostalim dionicima, nakon čega su određene prioritetne razvojne teme za urbanu regeneraciju područja Grada Benkovca. Razvojne teme ili opcije predstavljaju potencijalne smjerove razvoja koji objedinjuju više planskih domena.

Svaka od tema razmatrana je kroz relevantnost odnosno utvrđene razvojne potrebe identificirane kroz analizu stanja te kroz predložena rješenja. Utvrđena je povezanost teme s razvojnom vizijom Grada (iz razvojne strategije), SWOT analizom te su definirane prednosti i potencijalni nedostaci svake od odabralih razvojnih tema.

Odabrane razvojne teme determinirane su ili prostornim odrednicama i predstavljaju kombinacije različitih projekata koncentriranih na specifičnom području ili su određene tematski i strateški te predstavljaju kombinaciju tematski povezanih projekata raspršenih na području Grada.

Zajednički cilj odabralih opcija je regeneracija područja odnosno pokretanje održivog razvoja benkovačkog gospodarstva i društvenih djelatnosti uz očuvanje i održivo korištenje resursa te dostizanje zadovoljavajuće razine kvalitete usluga stanovništvu.

Benkovac - centar društvenog života Ravnih Kotara

Naselje Benkovac i Benkovačko selo čine urbano središte Grada s najvećom koncentracijom usluga i institucija za lokalno stanovništvo i posjetitelje. Iako je dostupnost različitih javnih usluga najveća i najraširenija upravo na ovom području Grada, ipak postoje značajni izazovi s kojima se potrebno suočiti kako bi se osigurali bolji uvjeti života za sve stanovnike. Prije svega, potrebno je uložiti sredstva u uređenje gospodarske i društvene infrastrukture u jezgri grada odnosno pripremiti preduvjete za bolje funkcioniranje javnih usluga te veću protočnost i interakciju ljudi u dijelu Benkovca koji bi trebao predstavljati središte društvenog i gospodarskog života. Centar grada trenutno nije dovoljno prepoznat kao točka susreta i privlačenja stanovništva iz drugih, manjih razvojnih središta na ogromnom području Grada Benkovca, a i potencijalni pozitivni efekti pojačanog priljeva ljudi tijekom Benkovačkog sajma minorni su ako se sagleda broj ljudi koji se zadržava u centru tijekom samog događanja. Nedostatak dnevнog protoka stanovnika i posjetitelja posljedica je loše prometne povezanosti, ali i nedovoljne ponude različitih usluga i sadržaja u središtu grada. Potražnja za socijalnim i obrazovnim uslugama kao i uslugama u zdravstvu je velika, ali je nedovoljno pokrivena ponudom kroz ustanove i naročito izvaninstitucionalne oblike podrške. Sadržaji za mlade i usluge u kulturi također nisu dovoljno razvijene, ne provode se kontinuirano te nemaju dovoljno veliku vidljivost na području Grada Benkovca i šire. Inicijative lokalne zajednice iako postoje još uvijek ne generiraju adekvatnu količinu sadržaja i usluga koji bi mogli privući stanovnike iz udaljenijih područja Grada i posjetitelje. Infrastruktura koja može doprinijeti pružanju kvalitetnijih društvenih usluga i obogaćivanju svakodnevnog života različitim sadržajima (kao npr. dnevni boravci za starije i osobe s invaliditetom, društveni domovi, domovi kulture itd.) za građane gotovo u potpunosti nedostaje ili je neadekvatna. Nedostatak usluga i infrastrukture za bolju kvalitetu života posebno pogađa središte grada zbog većeg broja stanovnika i veće frekvencije dolazaka iz drugih naselja te šireg područja županije, ali je problem izražen i u drugim mikro-središtima na području Grada Benkovca kao što su Lisičić, Nadin, Pristeg, Smiljić i Vukšić.

Urbana infrastruktura grada u izrazito je lošem stanju uslijed ratnih razaranja te desetljeća deprivacije i zapuštenosti. Ovdje je primarno riječ o stambenim objektima u staroj jezgri grada koji su u privatnom

vlasništvu ali su zbog neriješenih vlasničkih odnosa ili iseljavanja vlasnika neiskorišteni ili nedostupni na tržištu nekretnina. Jedan dio javne infrastrukture u centru grada također nije dovoljno funkcionalan, a po svojoj namjeni bi trebao omogućiti bolju međusobnu interakciju stanovnika i posjetitelja kao što su trgovi, zelene površine i tržnica.

Relevantnost/problems i potrebe

Grad Benkovac se smatra urbanim središtem koji svojem lokalnom stanovništvu pruža cjeloviti sklop usluga te brine o infrastrukturi koja omogućava nesmetano odvijanje svakodnevnih aktivnosti. Analiziravši to područje, uviđaju se određeni problemi s kojima se susreću korisnici infrastrukture i usluga Grada Benkovca koji se unutar ove razvojne opcije moraju pokušati svesti na što nižu razinu kako bi se doprinijelo poboljšanju kvalitete života lokalnog stanovništva i posjetitelja.

Ključni problemi i potrebe	<ul style="list-style-type: none">- Nedostatak sadržaja za kvalitetniji društveni život- Potreba za unaprjeđenjem pojedinih vrsta usluga- Zapuštena infrastruktura u centru grada- Neriješeni imovinsko-pravni odnosi- Nedostatna atraktivnost grada za stanovnike i posjetitelje- Nedovoljan broj stručno osposobljenih osoba za rad na specifičnom području djelovanja udruge- Nezadovoljavajuća prometna povezanost sredstvima javnog prijevoza
----------------------------	--

Predloženi projekti/rješenja

Prikupljene projektne ideje	<ol style="list-style-type: none">1. Razvoj društvene infrastrukture u Gradu Benkovcu (objedinjuje zahvate na uređenju jezgre grada, izgradnje mreže društvenih domova, obnove tržnice i valorizacije postojećih društvenih sadržaja)2. Grant schema – razvoj društvenih usluga na području grada (objedinjuje više projektnih ideja pristiglih od strane ustanova, institucija u sustavu socijalne skrbi, udruga a koji se tiču razvoja društvenih sadržaja i usluga).
-----------------------------	--

Kako predložena tema doprinosi razvojnoj viziji Grada?

- predložena razvojna tema direktno doprinosi realizaciji razvojne vizije Grada Benkovca, koja ističe Benkovac, kao grad ugoden za življenje i privlačan za posjećivanje
- realizacijom ove razvojne teme unaprijedit će se vizura grada, poboljšati fizička infrastruktura kako bi stanovnici i posjetitelji mogli lakše i kvalitetnije provoditi vrijeme u Gradu Benkovcu te će se kvalitetno unaprijediti usluge koje se za stanovništvo pružaju u samo Benkovcu

- predloženim projektima izravno će se doprinijeti razvojnom cilju Grada Benkovca u području razvoja društvenih djelatnosti i dostizanju njihove zadovoljavajuće kvalitete za lokalno stanovništvo i posjetitelje

Kako je predložena tema povezana sa SWOT analizom?

- predložena rješenja (projekti) direktno odgovaraju na probleme/slabosti istaknute kroz SWOT analizu i to: ratom devastirani objekti, zapuštena infrastruktura u centru grada, socijalne usluge u zajednici nisu dovoljno razvijene niti pokrivaju različite ranjive skupine, nedovoljan broj aktivnih organizacija civilnog društva, neadekvatno uređena i opremljena infrastruktura za pružanje usluga
- s druge strane predložena rješenja nastoje iskoristiti neke od ključnih snaga kao što su: jedan dio stambene infrastrukture obnovljen kroz državne programe, suradnja dionika u području društvenih djelatnosti i Grada Benkovca

Preliminarna ocjena predloženih rješenja/projekata

Prednosti	Nedostaci
<ul style="list-style-type: none"> - podizanje kvalitete života i zadovoljstva stanovništva - povećanje broja usluga koje se pružaju lokalnom stanovništvu i posjetiteljima - u funkciju stavljena obnovljena infrastruktura 	<ul style="list-style-type: none"> - pojedini projekti su u inicijalnoj fazi razvoja - nedostaju CBA analize koje bi dale pravu sliku troškova i koristi predloženih rješenja

Benkovac – centar razvoja poduzetništva Ravnih Kotara i Bukovice

Kako je i naglašeno u analizi područja, razvoj malog i srednjeg poduzetništva smatra se temeljem ekonomskog prosperiteta Grada Benkovca. Razvojem preduvjeta za promicanje poduzetništva i konkurentnosti a ponajviše u industrijama koje su karakteristične za Benkovački kraj – kamenarstvu i poljoprivredi – doprinijet će se povećanom generiranju novih radnih mjeseta i prihoda za lokalno stanovništvo i javni sektor. Grad Benkovac ima bogatu industrijsku i poljoprivrednu tradiciju kojoj se ne posvećuje dovoljna pažnja kroz sveobuhvatne programe poticanja poduzetništva i kontinuiranu podršku poduzetnicima početnicima. Nekada snažne gospodarske grane danas jesu značajne ali u usporedbi s nekadašnjim kapacitetima i potencijalom koji imaju, nisu u dovoljnoj mjeri promovirane kao pokretač gospodarskog razvoja. Poseban potencijal predstavlja poljoprivredna proizvodnja. Rad na dalnjem poboljšanju proizvodnih procesa, razvoju novih proizvoda veće dodane vrijednosti i efikasnoj promociji nužan je idući korak u povećanju konkurenčnosti poljoprivredne proizvodnje i lokalnih OPG-ova.

Kako bi se postiglo prethodno navedeno, unutar ove razvojne opcije kreirati će se preduvjeti za otvaranja novih poslovnih subjekata te jačanje kapaciteta i konkurenčnosti postojećih poslovnih subjekata.

Relevantnost/problemi i potrebe

Iako se u poduzetništvu benkovačkog kraja mogu uvidjeti određeni pozitivni pomaci, kao što je povećanje broja poduzetnika, pozitivni poslovni rezultati ili povećanje broja radnih mesta čime se utječe na nezaposlenost benkovačkog kraja, još uvijek postoji prostor u kojem se planskim ulaganjem u razvoj poduzetničke infrastrukture mogu stvoriti preduvjeti za stvaranje novih radnih mesta i otvaranje poslovnih subjekata koji će generirati više razine prihoda i time pridonositi cjelovitom razvoju benkovačkog kraja.

Ključni problemi i potrebe	<ul style="list-style-type: none">- Postojeći potencijal i tradicija u poduzetništvu i industriji ne koristi se u dovoljnoj mjeri- Nedovoljno poticajno okruženje za poduzetništvo- Nedostatni kapaciteti trenutne poduzetničke infrastrukture- Nedostatak specifičnih znanja za poduzetništvo i poljoprivredu- Poljoprivredni proizvodi nisu prepoznati na tržištu
----------------------------	---

Predloženi projekti/rješenja

Dalnjim ulaganjem i razvojem Poduzetničke zone Benkovačko Selo stvorit će se ključne prepostavke za nova ulaganja i otvaranje novih poslovnih subjekata ili jačanje postojećih, a samim time će se potaknuti i otvaranje novih radnih mesta. Unutar sljedećih projektnih ideja, obuhvatit će se i ciljana podrška malom i srednjem poduzetništvu, kojima će se raznim edukacijama i ostalim savjetodavnim uslugama pokušati pomoći u razvoju njihovih poslovnih ideja ili ulaganja kako bi se na taj način stvorili sinergijski efekti i dodane vrijednosti koje bi pak izravno doprinisile razvoju gospodarstva u cjelini.

Koliko projektnih prijedloga je prikupljeno?

Prikupljene projektne ideje	<p>Projektne ideje svrstane su u 3 elementa:</p> <p>1. Razvoj poduzetničke infrastrukture:</p> <ul style="list-style-type: none">• Obnova/izgradnja temeljne infrastrukture• Centar za razvoj poduzetništva i industrije bit će referentna točka razvoja poduzetništva u jadranskom zaleđu te će obuhvatiti:<ul style="list-style-type: none">- Informacijsko-edukacijski prostor (naglasak na poljoprivredi i povezanim djelatnostima –industrijski dizajn, eko dizajn,)- Centar za obradu kamena (razvoj kompetencija u obradi kamena – referentno mjesto u HR za učenje o obradi kamena)- Centar za transfer tehnologije u poljoprivredi – razvoj novih proizvoda i inkubiranje novih potvjeta- One-stop shop za investitore- Provedba programa obrazovanja za razvoj poslovnih ideja i to za poduzetnike početnike, postojeće poduzetnike, učenička poduzeća i učeničke zadruge; obrazovanje za razvoj
-----------------------------	---

	<p>poslovnog plana, razvoj marketing strategije, upravljanje projektima itd.</p> <ul style="list-style-type: none">- Kontinuirana potpora poduzetnicima kroz savjete i informiranje- "Inkubator poslovnih ideja" - generiranje i inkubacija poslovnih ideja poduzetnika početnika, s posebnim naglaskom na poljoprivredu i povezane djelatnosti (industrijski dizajn i sl.)- Razvoj baze prostornih podataka koja će povezati podatke prostornih planova sa podacima koje mogu biti od interesa kako za ulagače tako i za postojeće poduzetnike na području Grada (cijene zemljišta, udaljenost i karakter prometnica, mapu sirovinske baze, vrste tla, primjerenošć lokacija za ulaganje u specifične djelatnosti, poticaji itd.)- Interaktivni vodič za investitore i uspostava stručnog, proaktivnog savjetovanja za pronalazak i facilitaciju rada s investitorima <p>2. Upravljanje centrom za razvoj poduzetništva i industrije</p> <ul style="list-style-type: none">- Tijelo za upravljanje razvojem koji će operativno voditi djelatnici Grada s pridruženim članovima-predstavnicima potpornih institucija i poduzetnika- Tijelo će imati koordinativnu i operativnu ulogu; nadzirat će rad poslovnih zona, rješavati konkretnе probleme poduzetnika, brinuti se o razvoju poduzetničke infrastrukture, pripremati sve preduvjete za investiranje u Grad, pružati informacije i savjete potencijalnim investitorima te voditi bazu prostornih podataka o potencijalnim lokacijama za ulaganja <p>3. Grant shema: Razvoj poduzetništva na području Grada Benkovca</p> <ul style="list-style-type: none">- Grant shema usmjerena je na poticanje MSP, javnih institucija i nevladinih organizacija za provedbu novih poduzetničkih inicijativa- Projekti povećanja konkurentnosti poduzeća kroz ulaganje u nove proizvodne pogone, opremu
--	--

Kako predložena tema doprinosi razvojnoj viziji Grada?

- stvaranje preduvjeta za razvoj malog i srednjeg poduzetništva doprinijeti će razvoju gospodarstva u cijelosti što je jedna od glavnih premissa razvojne vizije Grada
- osiguravanje poduzetničke infrastrukture u vidu uređenja poslovne zone rezultirati će novim ulaganjima i zapošljavanjem

- osiguravanje infrastrukture (inkubator) i podrške kroz Centar za obradu kamena i Centar za transfer tehnologije u poljoprivredi poduzećima, ciljano će se potaknuti poduzetničke inicijative na području Grada
- za kvalitetni razvoj sektora potrebna je i ciljana podrška u vidu jačanja kompetencija i usvajanje novih znanja

Kako je predložena tema povezana sa SWOT analizom?

- predložena razvojna tema u potpunosti odgovara "nalazima" SWOT analize koja ističe nedovoljno poticajno okruženje za poduzetništvo, nedostatne kapacitete trenutne poduzetničke infrastrukture, nedostatak inovacija u gospodarstvu, nedovoljnu podršku poduzetništvu i slično

Preliminarna ocjena predloženih rješenja/projekata

Prednosti	Nedostaci
<ul style="list-style-type: none"> - otvaranje dalnjih kapaciteta za ulaganja - ciljni pristup razvoju potpornih usluga korisnicima Poduzetničke zone i Centra za razvoj poduzetništva i industrije - stvaranje „svojevrsnog“ žarišta za MSP u dalmatinskom zaleđu 	<ul style="list-style-type: none"> - projekt je u inicijalnoj fazi razvoja - nedostaje CBA analiza koja bi dala pravu sliku troškova i koristi predloženog rješenja - potreban je daljnji razvoj ideje sa svim potencijalnim dionicima Poduzetničke zone i Centra za razvoj poduzetništva i industrije

Valorizacija Benkovačkog sajma

Benkovački sajam je jedan od elemenata koji se na benkovačkom području smatra istovremeno kao jedan od sukreatora gospodarskih aktivnosti i kao prepoznatljivi turistički proizvod. Povijest ovog sajma seže veoma daleko te se onda danas ubraja u najveće sajmove tog tipa u Republici Hrvatskoj pa je i logično da zbog svojeg velikog značaja bude jedan od budućih nositelja gospodarstva na kojem će se susretati potražnja i ponuda lokalnih proizvoda.

Relevantnost/problems i potrebe

Kako je navedeno u ovoj analizi, s Benkovačkim sajmom se povezuje problem nedovoljno razvijene infrastrukture prostora na kojem se sajam održava zbog čega je nemoguće povećati broj izlagača, a samim time i opseg prihoda, kako subjekata koji prodaju svoje proizvode na Sajmu, tako i Grada Benkovca kao organizatora Benkovačkog sajma. Nadalje, Benkovački sajam se suočava i s problemom gdje se on ne prepoznaje kao jedan od potencijalnih nositelja gospodarstva benkovačkog kraja.

Ključni problemi i potrebe	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatno razvijeno prostor i infrastruktura u kojoj se održava Benkovački sajam - Postojeći potencijal i tradicija u poduzetništvu i industriji ne koristi se u dovoljnoj mjeri
----------------------------	--

	- Poljoprivredni proizvodi nisu prepoznati na tržištu - Benkovački sajam nije dovoljno prepoznat kao resurs za razvoj

Predloženi projekti/rješenja

Kako bi se rješili navedeni problemi vezani uz Benkovački sajam, potrebna su ulaganja u infrastrukturu izlagačkih prostora i gradnju popratnih sadržaja. Ujedno potrebno je i provesti određene marketinške aktivnosti kako bi se podigla svijest o važnosti Benkovačkog sajma kao jednog od nositelja gospodarskog sustava Grada Benkovca te kao jednog od atraktivnih turističkih proizvoda koji će privlačiti dodatne posjetitelje u benkovački kraj. Ova rješenja biti će objedinjena u Strategiju razvoja Sajma kao gospodarske i turističke atrakcije.

Koliko projektnih prijedloga je prikupljeno?

Prikupljene projektne ideje	<ul style="list-style-type: none"> - Izgradnja/dovršavanje komunalne infrastrukture i uređenje prostora sajma - Izgradnja gospodarskih i komercijalnih objekata za izlaganje, skladištenje proizvoda te objekata za edukaciju i informiranje o sajmu i tradicijama vezanim uz sajam - Izgradnja objekata komercijalno-ugostiteljskog karaktera - Razvoj upravljačke strukture i poslovног plana/strategije razvoja sajma kao gospodarske i turističke atrakcije - Marketing i promocija sajma
-----------------------------	--

Kako predložena tema doprinosi razvojnoj viziji Grada?

- razvojem Benkovačkog sajma, razvojnoj viziji Grada Benkovca doprinosi se kroz tri elementa: kao doprinos razvoju gospodarstva gdje će Benkovački sajam biti žarišna točka na kojoj će se susretati potražnja i ponuda za lokalnim proizvodima što će kasnije izravno doprinijeti stvaranjem povišene razine prihoda lokalnog stanovništva, a samim time i poboljšanjem kvalitete života; kao doprinos plasmanu lokalnih poljoprivrednih proizvoda zainteresiranim kupcima; kao jedan od atraktivnih turističkih proizvoda koji će svojom stoljetnom tradicijom privlačiti posjetitelje u benkovačko područje

Kako je predložena tema povezana sa SWOT analizom?

- predložena razvojna tema u odgovara "nalazima" SWOT analize koji ističu neorganiziranost u fazi prodaje, poljoprivredni proizvođači nisu organizirani u svrhu zajedničkog nastupa i promocije na tržištu i slično

Preliminarna ocjena predloženih rješenja/projekata

Prednosti	Nedostaci
-----------	-----------

- lakši plasman lokalnih poljoprivrednih proizvoda do krajnjih korisnika - povećanje prihoda lokalnih poljoprivrednih proizvođača koje oni mogu koristiti za daljnja ulaganja - promicanje Benkovačkog sajma u jednog od atraktivnih turističkih proizvoda benkovačkog područja	- projekt je u inicijalnoj fazi razvoja - nedostaje CBA analiza koja bi dala pravu sliku troškova i koristi predloženog rješenja - potreban je daljnji razvoj ideje sa svim potencijalnim dionicima Poduzetničke zone i Centra za razvoj poduzetništva i industrije

Projekt razvoja turističke ponude temeljene na selektivnim oblicima turizma

Trendovi na turističkom tržištu ukazuju na rast turističke potražnje, ali i promjene u kvalitativnom smislu, odnosno zahtjevниje suvremene turističke potrošače. Takvi trendovi uvjetovani su različitim društvenim kretanjima koji utječu na promjene u sustavima vrijednosti, sve izraženiju potrebu za učenjem i upoznavanjem lokalnih i autohtonih vrijednosti, kao i na sve izraženiju ekološku svijest. Stoga raste potražnja za posjetom manje poznatim destinacijama i boravkom u ruralnim prostorima. Benkovačko područje raspolaže s brojnim kulturno-povijesnim resursima i atrakcijama te se nalazi u blizini mnogobrojnih prirodnih lokaliteta koji mogu odgovoriti na zahtjeve suvremenog turističkog tržišta. S jedne strane to selektivni oblici turizma koji promoviraju aktivni odmor, a s druge strane bogata povijest Benkovca koja pruža mogućnosti svim zainteresiranim u upoznavanje tradicije i povijesti određenih turističkih destinacija.

Relevantnost/problem i potrebe

Unatoč bogatoj resursnoj osnovi, turizam na području Grada Benkovca je u početnim fazama razvoja te su potrebna znatna ulaganja kako bi se potaknuo njegov daljnji razvoj. Kada bi se postojeći nedovoljno iskorišteni resursi stavili u funkciju riješio bi se problem održivog korištenja i očuvanja prirodne i kulturne baštine te bi se ujedno generirala i nova radna mjesta, a samim time bi se doprinisalo poboljšanju kvalitete života na tom području. Posljednje tri godine na benkovačkom području nema znatnijeg povećanja ili smanjenja broja noćenja pa bi se ulaganjima trebalo potaknuti stvaranje novih smještajnih kapaciteta ali i stvaranje turističkih proizvoda koji će uspješno privlačiti potencijalne turiste u benkovačko područje.

Ključni problemi i potrebe	- Nedostatna atraktivnost Grada za posjetioce i stanovnike - Nema dovoljno oblikovanih turističkih proizvoda - Prirodni i kulturni resursi ne koriste se razvoj turizma - Ne iskorištava se velika potražnja za uslugama na obali - Nema dovoljno smještajnih kapaciteta - Nema promocije i marketinga turističke destinacije

Predloženi projekti/rješenja

Kako je već navedeno, u ovom području trebaju se sprovesti ulaganja kojima bi se prirodni i kulturno-povijesni resursi stavili u funkciju turističkih proizvoda koji će, pak, generirati nove dolaske i noćenja, a samim time izravno doprinositi rastu gospodarstva benkovačkog područja. Ujedno, trebaju se i dodatno razviti selektivni oblici turizma koji su već i razvijeni do određene razine. Kada bi se sprovedla ulaganja u turističkom sektoru i stvorili novi turistički proizvodi, potencijalno tržište na kojem se ti proizvodi mogu ponuditi su i turisti koji se nalaze u okolnim turističkim destinacijama Zadarske ili susjednih županija, a čija bi se potražnja dodatno mogla zadovoljiti na benkovačkom području čime bi ih se motiviralo da i dođu u turistički posjet na to područje.

Koliko projektnih prijedloga je prikupljeno?

Prikupljene projektne ideje	<p>Obnova Zavičajnog muzeja kao centra turističke ponude Benkovca/Turistička valorizacija kulturne i prirodne baštine Ravnih Kotara i Bukovice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obnova i valorizacija kaštela Benković kao polazišne točke turističke ponude Benkovca - Rekonstrukcija i izgradnja biciklističkih i pješačkih staza - Rekonstrukcija, obnova i turistička valorizacija lokaliteta kulturne baštine - Izgradnja vidikovaca i uređenje lokaliteta prirodne baštine - Mapiranje lokacija/ključnih atraktora za razvoj turističke ponude - Valorizacija postojećih atrakcija kulturne i prirodne baštine - Identificiranje elemenata selektivnih oblika turizma - Definiranje jedinstvenog turističkog proizvoda - Razvoj marketing strategije - Razvoj cjelokupne strategije razvoja turizma Grada Benkovca - Razvoj vizualnog identiteta destinacije - Priprema materijala za promociju - Kontinuirana promocija turističke ponude Benkovca <p>Grant shema: Razvoj turističkih sadržaja Grada Benkovca</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grant shema usmjerena je na poticanje MSP, javnih institucija i nevladinih organizacija za razvoj turističkih sadržaja - Projekti moraju biti uskladeni sa strategijom razvoja destinacije kao i s komplementarnim projektom razvoja turističke ponude - Prihvatljive aktivnosti odnose se na razvoj mini turističke infrastrukture, kreiranje turističkih proizvoda, razvoj
------------------------------------	---

	ponude na seoskim domaćinstvima, promociju, marketing itd.
--	---

Kako predložena tema doprinosi razvojnoj viziji Grada?

- realizacija ove projektne teme direktno doprinosi realizaciji razvojne vizije Grada Benkovca koja definira Grad Benkovac kao turističko središte poželjno za posjećivanje. Obzirom na turizam u početnim fazama razvoja, realizacija projekata unutar ove teme doprinijeti će dalnjem razvoju turizma

Kako je predložena tema povezana sa SWOT analizom?

- predložena razvojna tema u odgovara "nalazima" SWOT analize koji ističu snagu kojom raspolaže benkovački turistički sektor, a to su bogato kulturno-povijesno nasljeđe, razvijeni sadržaji avanturističkog turizma, postojanje određenog broja inicijativa za razvoj turističkih kapaciteta, od smještaja i (tradicionalne) prehrane do događanja i aktivnosti i slično
- ujedno ovim projektnim područjem umanjiti će se nedostaci kao što su nedovoljna promocija Benkovačke baštine u turističke svrhe, nedovoljan broj smještajnih kapaciteta, nedovoljna zaštićenosti i valoriziranost kulturne baštine i slično

Preliminarna ocjena predloženih rješenja/projekata

Prednosti	Nedostaci
<ul style="list-style-type: none">- stavljanje u funkciju neiskorištenih potencijala- generiranje radnih mjesta- poticanje rasta i razvoja lokalne ekonomije- projekt je u zreloj fazi s pripremljenom dokumentacijom za većinu aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">- mogućnost neprepoznavanja Benkovca kao turističkog odredišta pokraj obližnjih obalnih turističkih destinacija

Horizontalne teme

Sukladno smjernicama EK i nacionalnom zakonodavstvu, sve javne politike i projekti bez obzira na sektor, moraju razmotriti utjecaj i utvrditi ciljeve u odnosu na horizontalne teme. U programskom razdoblju 2014. -2020. utvrđene su sljedeće horizontalne teme:

Promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca i zabrana diskriminacije

Pristupačnost za osobe s invaliditetom

Održivi razvoj

U nastavku su prikazani primjenjivi zahtjevi promicanja održivog razvoja, ravnopravnosti spolova, jednakih mogućnosti i pristupačnosti za osobe s invaliditetom, a koje treba uzeti u obzir prilikom pripreme i provedbe projekata kod svih odabralih tema¹⁰.

Promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca i zabrana diskriminacije	Svi uključeni projekti morati će osigurati ravnopravnost žena i muškaraca te izbjegći bilo koju vrstu diskriminacije. Pri razradi projekata će se utvrditi specifične mjere kojima se promiču načela jednakih mogućnosti za oba spola, nediskriminacija i pristupačnosti za sve. Ukoliko se prilikom analize ciljanih skupina pokaže nepovoljan omjer spolova, aktivnosti u projektu potrebno je prilagoditi na način da se ispune potrebe oba spola i smanje eventualni negativni trendovi.
Pristupačnost za osobe s invaliditetom	Prilikom realizacije projekata iz ove razvojne teme osigurat će se pristupačnost za osobe s invaliditetom. Pri tome se misli i na fizičku pristupačnost kod infrastrukturnih projekata, ali i na pristupačnost proizvoda i usluga koji će se razvijati u okviru projekata koje moraju biti prilagođene za specifične potrebe osoba s invaliditetom.
Održivi razvoj	Pri razradi svakog pojedinog infrastrukturnog projekta unutar ove teme potrebno je maksimizirati mogućnosti poboljšanja učinkovitosti korištenja resursa, smanjenja potrošnje energije i vode te smanjenja stvaranja otpada prilikom izgradnje/adaptacije. Također, potrebno inzistirati da objekti ispune barem minimalne uvjete za energetsku učinkovitost kako bi bili energetski neutralni, a pokušat će se integrirati i obnovljivi izvori energije te tehnologija koja štedi resurse (voda, plin, el.en.) kako bi se osigurao pozitivan utjecaj. Kod stavljanja objekata u funkciju, primijeniti će se mjere za učinkovito korištenje i smanjenje potrošnje i uštedu energije. Svi zahvati u prostoru, moraju biti planirani u skladu s načelima održivog razvoja te ne smiju negativno utjecati na okoliš i prirodu.

¹⁰ U svibnju 2016. G. MRRFEU je izradilo i objavilo *Upute za prijavitelje i korisnike Operativnog programa "Konkurentnost i kohezija" o provedbi horizontalnih načela*, koje donose detaljne upute o načinu procjene učinka programa i projekata, te smjernice za dizajn istih -

http://www.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Strukturni%20fondovi%202014.%20-%202020/MRRFEU%20Upute%20za%20prijavitelje_201606.pdf

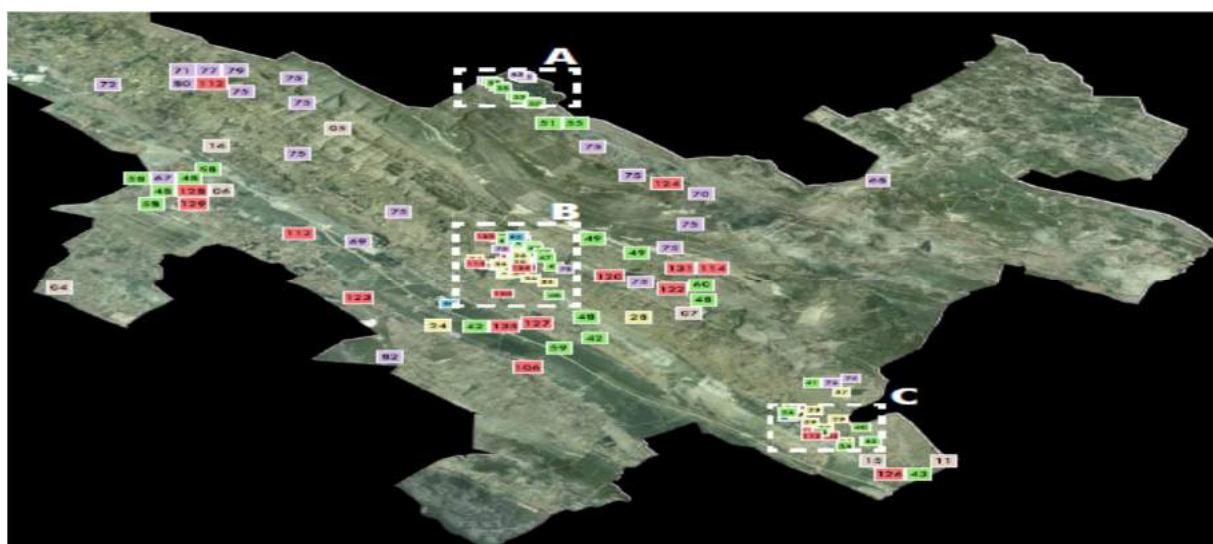
Prilog 1. Teritorijalni atlas

Najvažnija karakteristika Integriranog teritorijalnog pristupa je identifikacija razvojnih potreba u prostoru. Nakon što se prikupljeni projekti kao iskazi razvojnih potreba smjeste u prostor, mogu se utvrditi područja najveće koncentracije projekata kako prema prostoru tako i prema temi.

I.1 Prioritetne lokacije intervencija

Na temelju izrađenog Teritorijalnog atlasa, može se zaključiti kako je koncentracija razvojnih potreba iskazana predloženim projektima najveća na tri lokacije Grada: središte grada, Donji Karin i Vukšić ali je istaknuta i na drugim mjestima što se može pripisati velikom broju naselja na području grada. Na slici ispod prikazane su 2 prioritetne zone intervencije u Gradu Benkovcu.

Karta x: Slika 7. Prioritetne lokacije intervencija

Legenda:

A Donji Karin

B Središte grada

C Vukšić